

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

Analýza rozpočtu EU z hlediska poskytovaných veřejných statků
Analysis of the EU budget from the point of view of provided public goods

Číslo závěrečné práce
DP-HF-KFÚ-2009-28

MARKÉTA KOPECKÁ

Vedoucí práce: Ing. Ivana Šimíková, Ph.D.

Konzultant: Ing. Josef Pavlík, Jablonex Group, a.s.

Počet stran: 92
Datum odevzdání: 20.05.2009

Počet příloh: 2

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladu, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 20.05.2009

Resumé

Veřejné statky jsou poskytovány pro širokou škálu služeb. Jedná se např. o vzdělání, bezpečnost, životní prostředí, strukturální operace a další. Cílem této práce je analyzovat veřejné statky, které poskytuje Evropská unie, jak z hlediska časového, tak podle účelu, na který jsou vynakládány. V první, teoretické části jsem se zaměřila na všechny potřebné informace nutné pro pochopení problematiky veřejných statků a jejich poskytování EU. Zabývala jsem se zde zejména procesem evropské integrace a mikroekonomickou analýzou veřejných statků. Cílem praktické části je analýza veřejných statků z několika pohledů. Poskytované veřejné statky jsem rozdělila do kategorií podle účelu a analyzovala je z hlediska integračního (časového), jak se vyvíjely podle kategorií a jak v posledních pěti letech. Nakonec jsem přidala ještě komparaci posledních dvou finančních rámců. V závěru práce jsem zhodnotila celkově činnost EU a vyjádřila možné návrhy další činnosti v budoucnosti.

Klíčová slova

alokační funkce

cíle EU

distribuční funkce

Evropská unie

finanční perspektiva

integrace EU

rozpočet EU

soukromý statek

stabilizační funkce

strukturální fondy

veřejný sektor

veřejný statek

výdaje EU

zemědělství

Abstract

Public goods are provided by a broad range of services - educational, safety-based, environment-based and structural funds, for example. The goal of this work is to analyze public goods which are provided by the European Union. This analysis focuses on the time and purpose for which public goods are provided. I describe all necessary information for understanding the concept of public goods and their providing in the first theoretical-based part of my work. I aim mainly to discuss the process of the integration of the EU and the to microeconomically analyze public goods. The aim of the practical part of my work seeks to analyze the public goods from different aspects. I divide the provided public goods into different categories based on their purpose as well as on their process of integration of the EU and from a time span of about the last five years. The last part of my work concerns a practical analysis and comparison of the last two financial frameworks. Lastly, I evaluate the activities of the EU and lay out some new ideas for the activities.

Key words

allocation function
aims of the EU
distribution function
European Union
financial framework
integration of the EU
budget of the EU
personal good
stabilization function
structural fund
public sector
public good
expenditures of the EU
agriculture

Obsah

Resumé	4
Klíčová slova	4
Abstract.....	5
Key words.....	5
Obsah.....	6
Seznam zkratk a symbolů	8
Seznam tabulek.....	9
Seznam obrázků.....	10
Úvod	11
1. Integrovaný proces a historie EU z pohledu veřejných financí.....	13
1. 1 Evropská unie	13
1. 2 Vývoj integrace.....	13
1. 3 Vývoj financí EU: celkový přehled	14
1. 4 Období 1952 – 70: základní kameny finanční konstituce	15
1. 5 Období 1970 – 1986: vývoj a krize	20
1. 6 Delorsův balíček I.: bod zvratu pro finance EU (1988 – 1992)	23
1. 7 Delorsův balíček II.: finanční podklad pro Smlouvu o Evropské unii (1993 – 1999)	25
1. 8 Agenda 2000 (2000 – 2006)	27
1. 9 Finanční rámec 2007 – 2013: současná i budoucí perspektiva	29
1. 10 Současná situace a výhled do budoucnosti.....	29
2. Rozpočet EU.....	31
2. 1 Co to je rozpočet EU	31
2. 2 Rozpočtové zásady	32
2. 3 Rozpočtová procedura	33
2. 4 Finanční perspektiva a výdaje EU	35
2. 5 Příjmy do rozpočtu EU	40
3. Veřejné finance.....	42
3. 1 Veřejný sektor a cesta peněz	42
3. 2 Hlavní funkce	44
4. Veřejné statky	47
4. 1 Charakteristika.....	47
4. 2 Veřejné statky a selhání trhu	49
4. 3 Veřejné statky a jejich efektivnost při dosahování rovnováhy na trhu.....	49
4. 4 Optimální množství veřejného statku	51
4. 5 Poskytování veřejných statků Evropskou unií.....	53
5. Analýza veřejných statků podle charakteru statků a služeb, na které jsou poskytovány	56
5. 1 Redistribuce	56
5. 2 Výzkum	58
5. 3 Zahraniční politika a pomoc	59
5. 4 Vnitřní politika	61
5. 5 Administrativa	62
5. 6 Kompenzace/ vyrovnávací platby a předvstupní pomoc.....	63
6. Integrace EU a její komparace s výdajovými údaji.....	64

6. 1 Období 1952 – 1970	64
6. 2 Období 1970 - 1986.....	66
6. 3 Období 1988 – 1992	69
6. 4 Období 1994 - 1999.....	70
6. 5 Období 2000 - 2006.....	71
7. Analýza veřejných statků EU pro roky 2004 - 2008	75
7. 1 Rok 2004	75
7. 2 Rok 2005	78
7. 3 Rok 2006	81
7. 4 Rok 2007	84
7. 5 Rok 2008	87
8. Finanční perspektiva 2007 – 2013 a porovnání s předchozí perspektivou.....	90
8. 1 Hlava 1: udržitelný růst	93
8. 2 Hlava 2: ochrana přírodních zdrojů a správné hospodaření s nimi	94
8. 3 Hlava 3: Občanství, svoboda, bezpečnost a právo	95
8. 4 Hlava 4: Evropská unie jako globální partner	96
8. 5 Hlava 5: administrativa.....	96
8. 6 Hlava 6: Kompenzace/ vyrovnávací platby.....	97
8. 7 Porovnání současné a předešlé finanční perspektivy	97
8. 8 Zhodnocení analýzy finančního rámce.....	98
9. Porovnání výdajů na zemědělství a veřejné statky	99
9. 1 Zemědělství	99
9. 2 Veřejné statky	99
10. Závěr a celkové zhodnocení práce.....	101
Použitá literatura.....	103
Seznam příloh	104
Příloha A. Rozpočtová procedura.....	105
Příloha B. Výdaje za rok 1958 – 2006.....	109

Seznam zkratk a symbolů

CF:	Kohezní fond
č.	číslo
CAP	Společná zemědělská politika
DPH	Daň z přidané hodnoty
ECU:	Evropská měnová jednotka
EDF:	Evropský rozvojový fond
EHS:	Evropské hospodářské společenství
EIB:	Evropská investiční banka
ERM:	Mechanismu směnných kurzů
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ES:	Evropské společenství neboli Společenství
ESAE:	Evropské společenství pro atomovou energii
ESF:	Evropský sociální fond
EP	Evropský parlament
EU:	Evropská unie
Euratom (ESUO):	Evropského společenství uhlí a oceli
FIFG:	Finančního nástroje pro podporu rybolovu
HNP	Hrubý národní produkt
HDP	Hrubý domácí produkt
mil.	milion
mld.	miliarda
např.	například
SEA:	Jednotný evropský akt
tis.	tisíc
TEU:	Smlouva o Evropské unii
tzn.	to znamená
UK	Velká Británie

Seznam tabulek

- Tab. č.1 Finanční perspektiva 2000 – 2006 (v běžných cenách roku 1999)
- Tab. č.2 Finanční perspektiva 2007 - 2013 (v běžných cenách)
- Tab. č.3 Podíl výdajů na redistribuci na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008
- Tab. č.4 Podíl výdajů na výzkum na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008
- Tab. č.5 Podíl výdajů na zahr. politiku a pomoc na výdajích EU v letech 2004 – 2008
- Tab. č.6 Výdaje na vnitřní politiku v roce 2004
- Tab. č.7 Podíl výdajů na vnitřní politiku na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008
- Tab. č.8 Podíl výdajů na administrativu na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008
- Tab. č.9 Podíl výdajů na předvstupní pomoc na celkových výdajích EU 2004 – 2008
- Tab. č.10 Podíl výdajů na kompenzaci na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008
- Tab. č.11 Rozpočet EU pro rok 1958
- Tab. č.12 Rozpočet EU pro rok 1968
- Tab. č.13 Rozpočet EU pro rok 1978
- Tab. č.14 Rozpočet EU pro rok 1988
- Tab. č.15 Rozpočet EU pro rok 1993
- Tab. č.16 Rozpočet EU pro rok 1998
- Tab. č.17 Rozpočet EU pro rok 2003
- Tab. č.18 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2004
- Tab. č.19 Veřejné statky v roce 2004
- Tab. č.20 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2005
- Tab. č.21 Veřejné statky v roce 2005
- Tab. č.22 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2006
- Tab. č.23 Veřejné statky v roce 2006
- Tab. č.24 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2007
- Tab. č.25 Veřejné statky v roce 2007
- Tab. č.26 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2008
- Tab. č.27 Veřejné statky v roce 2008
- Tab. č.28 Finanční rámec 2007 – 2013 (v mil. EUR)
- Tab. č. 29 Finanční rámec 2007 – 2013 (v %)

Tab. č.30 Podíl výdajů na zemědělství na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Tab. č.31 Podíl výdajů na veřejné statky na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Tab. č. 32 Vývoj rozpočtu od roku 1958 do roku 2006

Seznam obrázků

Obr. č.1 Vstup členský států do EU

Obr. č.2 Rozpočtová procedura

Obr. č.3 Veřejný sektor a cesta peněz

Obr. č.4 Rozdělení veřejného statku

Obr. č.5 Optimální množství veřejného statku

Obr. č.6 Optimální množství soukromého statku

Obr. č.7 Rozdělení veřejných statků

Obr. č.8 Podíl redistribuce na celkových výdajích EU 2004 - 2008

Obr. č.9 Podíl výdajů na výzkum na celkových výdajích EU 2004 - 2008

Obr. č.10 Podíl výdajů na zahr. politiku na celkových výdajích EU 2004 - 2008

Obr. č.11 Výdaje EU pro roky 1958 - 2006

Obr. č.12 Rozdělení veřejných statků v roce 2004

Obr. č.13 Rozdělení veřejných statků v roce 2005

Obr. č.14 Rozdělení veřejných statků v roce 2006

Obr. č.15 Rozdělení veřejných statků v roce 2007

Obr. č.16 Rozdělení veřejných statků v roce 2008

Obr. č. 17 Finanční perspektiva 2000 - 2006

Obr. č. 18 Finanční perspektiva 2000 - 2006

Obr. č.19 Souhrnná analýza poskytovaných veřejných statků 2004 – 2008

Úvod

Cílem této práce je nejprve teoretická analýza veřejných statků, jejich funkcí a postavení v rámci rozpočtu. Druhým cílem je empirická analýza rozpočtu EU a jeho vývoj z hlediska poskytovaných veřejných statků. Práce se snaží zjistit a charakterizovat jednotlivé cíle Evropské unie, tak, jak je během její minulosti navrhovala. Tyto cíle by měly mít hlavně veřejný charakter a konečným výsledkem těchto cílů by měl být některý z veřejných statků. Cílem této diplomové práce je získat informace o poskytnutých veřejných statcích, správně je interpretovat a porovnat s proklamovanými cíly – zda byly nebo nebyly splněny.

V první kapitole je popisován integrační proces Evropské unie od jejích úplných počátků až po současnost. Tato kapitola je velmi zásadní, protože se snaží o vymezení cílů v jednotlivých obdobích. Tyto cíle jsou velmi ovlivněny situací doby, které se týkají, ale také členů, kteří v tu dobu přistupují nebo již členy EU jsou. Příkladem může být například Francie a její vliv na zemědělství.

Druhá kapitola obsahuje informace o rozpočtu Evropské unie. Nejprve popisuje, co to rozpočet je a jaké jsou jeho funkce. Poté se tato kapitola věnuje historii rozpočtu, který úplně nekoresponduje s historií EU. Dalšími aspekty pro rozpočet jsou rozpočtové zásady, kterými se musí instituce při schvalování rozpočtu řídit. Dále je v této kapitole stručně věnována pozornost rozpočtové proceduře, která je ve skutečnosti velmi náročná a zdoluhavá. Další část této kapitoly je věnována posledním dvěma finančním rámcům, které tvoří horní stropy při schvalování ročních rozpočtů. Pomocí perspektivy jsou charakterizovány v této práci i jednotlivé druhy výdajů v rozpočtu a jejich rozdělení na veřejné a neveřejné statky. Poslední část této kapitoly tvoří příjmy do rozpočtu.

Třetí kapitola se zabývá veřejnými financemi a čtvrtá kapitola veřejnými statky. První část je zaměřena na funkce veřejných financí, kterými jsou funkce alokační, distribuční a stabilizační. Druhá část, která se týká veřejných statků, tyto statky charakterizuje a popisuje jejich dopad na trh a efektivitu veřejných statků. Dále se tato část zabývá optimálním množstvím veřejných statků, které se značně liší od statků soukromých. Tyto informace jsou potom aplikovány na Evropskou unii.

V páté kapitole, která je již částí praktickou, je cílem jednotlivé veřejné statky rozdělit podle charakteru a zařadit do jednotlivých hlav. Dále jsou tyto statky analyzovány podle vývoje v jednotlivých letech.

V šesté kapitole je porovnávána výše jednotlivých částek na výdaje (z hlediska veřejných statků) v ročních rozpočtech od roku 1958 až do roku 2006 s první kapitolou, tedy s cíly které jsou proklamovány. Tato část je zpracována tak, že je vždy vybrán určitý časový úsek podle teoretické části a vyvrcholením tohoto období je podrobná analýza několika let v tomto časovém úseku.

Sedmá část se zabývá jednotlivými veřejnými statky, které Evropská unie poskytovala od roku 2004 do roku 2008, tedy v době, v níž je i Česká republika členským státem. U každého roku je uvedena podrobná analýza rozpočtu podle veřejných statků. Z této analýzy jsou poté odvozeny výsledné informace.

Osmá kapitola analyzuje současnou finanční perspektivu 2007 – 2013 a snaží se o porovnání s perspektivou předchozí. Poslední část se snaží o porovnání vývoje veřejných statků a přímých plateb, zejména do zemědělství.

1. Integrační proces a historie EU z pohledu veřejných financí

1. 1 *Evropská unie*

Evropská unie je společenství několika zemí, vystupující jako celek. Společenství tedy znamená sdružení více jednotek, které vystupují jako celek a jedná hromadně za všechny jednotky (např. ve vztahu k jiným společenstvím). Specifické zájmy jsou ponechány v pravomoci jednotlivých jednotek a ony pak v určitých případech vystupují samostatně. K tomu, aby mohlo takové společenství fungovat a plnit stanovené cíle, musí existovat společná dohoda o způsobu fungování a jeho pravidlech.

1. 2 *Vývoj integrace*

Počátky moderní evropské integrace se udávají od 9. května 1950, kdy byla zveřejněna Schumanova deklarace. Byl to francouzský ministr zahraničí Robert Schuman, kdo ve svém prohlášení navrhoval úzkou spolupráci mezi Francií, Německem a dalšími zeměmi, které o ni projeví zájem. Toto datum můžeme považovat za oficiální počátek Evropské unie a dnes se slaví jako Den Evropy. Evropská unie vznikla hlavně proto, aby se zamezilo krvavým válkám a nesvárům mezi sousedními zeměmi, které mimo jiné vyvrcholily v druhou světovou válku. Hlavním významem projektu, kterým je Evropská unie, je význam ekonomický a politický. Snahou je podpora integrace trhu, integrace států a integrace lidí. Veřejné finance Evropské unie hrají hlavní roli v podpoře tržního upevňování a vnitřní politiky unie. Účelem této kapitoly je poskytnout úplnou analýzu vývoje financí EU a politického procesu, který tvoří rozsah finančních nástrojů, které touto integrací díky Evropské unii vznikaly. Popis financí unie pomocí rozpočtu EU je velmi složitý, zejména díky složitostem finančních regulací a ročnímu rozpočtovému cyklu. Finance unie nicméně nabízejí důležitý podklad, protože analýza rozpočtových způsobů poskytuje silný pohled na vztah mezi tržní tvorbu a politickou integrací a mezi

Evropskou unií a národními úrovněmi tvorby veřejné politiky. Řešení otázek integrace jako unijního politického procesu je pevně spjato s otázkou distribuce a redistribuce. V této kapitole jsou uvedeny nejdůležitější mezníky integrace a detailněji popsány jednotlivé nástroje.[1, 4]

1. 3 Vývoj financí EU: celkový přehled

Evropské finance se začaly vyvíjet od spíše skromnějších začátků do směsi různých politických instrumentů, které dohromady finančně dotují Unii ve velkém rozsahu. Politická integrace je uskutečňována s cílem zabraňovat negativním zákonným a institucionálním změnám tak, aby se utvářel rámec systému EU. Zde jsou uvedeny hlavní aspekty, které ovlivňují vývoj unijního finančního systému.

1. Systém je charakterizován postupnou, ale pevnou expanzí v rozsahu finančních instrumentů dosažitelných pro Unii. To znamená, že poevropštění veřejné politiky nevyhnutelně vede k růstu tlaků pro další výdaje na evropské úrovni, navzdory převahy regulací ve vládě EU.
2. EU se snaží o zajištění míry finanční autonomie, tzn. nezávislost na členských státech. Rozhodnutí vytvořit systém „nezávislosti na státech“ představuje důležitý federální prvek ve vyvíjející se politické struktuře EU.
3. Vývoj finančních zdrojů je podstatným aspektem každé hlavní části vývoje ekonomické integrace – Celní unie a Společné zemědělské politiky, Delorsova balíčku I. a samostatného trhu, Delorsova balíčku II. a Ekonomické a Monetární unie.
4. Evropské instituce, zejména Komise, rozmísťují finance takovým způsobem, aby byla schopna vyřešit problémy, týkající se snad všech oblastí života.
5. Neustále se hledá stabilní a nesporný rozpočtový proces. Konflikty mezi Radou a Evropským parlamentem ovlivňují rozpočtový proces po mnoho let.
6. Komise a Evropský Parlament se snaží přeměnit neslučitelný soubor nástrojů do souvislé finanční strategie, kterou budou moci použít k prohloubení integrace.

7. Každé zvětšení unie posune politický a ekonomický kontext financí EU, někdy velmi radikálním způsobem. [1]

Na integraci Evropské unie mělo vliv velké množství událostí a osobností, např. Jacques Delors. Při charakteristice integrace je následováno rozdělení tak, jak je to uvedeno v použité literatuře od Brigit Laffan.

1. 4 Období 1952 – 70: základní kameny finanční konstituce

V roce 1950 začíná hospodářské a politické sjednocování evropských zemí v rámci Evropského společenství uhlí a oceli, jehož cílem je zajistit trvalý mír. Zakládajících států je šest: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko. V roce 1951 vznikla Pařížská smlouva, která vedla k založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Toto společenství mělo značný finanční rozsah. Jeho existence dovozovala „vysokým autoritám“ uvalit daně na průmysl uhlí a oceli za účelem financování svých aktivit a zvýšení půjček. Vznik ESUO sloužil k vyřešení sociálních nákladů strukturálních změn v těchto dvou odvětvích, zejména financováním stavby dotovaných domů pro pracovníky, pracující v průmyslu uhlí a oceli a poskytováním pohyblivých a obnovujících příspěvků pro pracovníky, kteří ztratili svoji práci v některém z těchto dvou odvětví. Takto byla od počátku tržní integrace doprovázena intervencemi sociálních politik, i když v omezeném rozsahu.

V roce 1957 je podepsána Římská smlouva (Římské smlouvy), kterou se zakládá Evropské hospodářské společenství (EHS). Od této chvíle můžeme mluvit o určité formě společného trhu. Římská smlouva je považována za další milník ve finančních ambicích Společenství. Její zabezpečení bylo vymodelováno podrobně ve Spaakově zprávě, která byla vytvořena v roce 1955 členy na konferenci v Messině. Tato analýza vznikla v dubnu 1956 a byla určena ministrům zahraničí států ESUO. Jejím obsahem byl návrh založení Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii. Již na konferenci ministrů zahraničí ESUO v Messině v roce 1955 byla pověřena skupina

expertů, aby pod vedením belgického ministra zahraničí Paul-Henri Spaaka hledala způsoby k dalšímu pokračování hospodářské integrace. Spaakova zpráva byla v zásadě přijata na konferenci v Benátkách a tvořila základ Římských smluv, uzavřených 25. března 1957. Tato zpráva předkládá počáteční názor zakládající šestky na financování společenství. Rozhodujícím tématem zprávy byl slabý výkon Evropské ekonomiky, který byl charakterizován nízkou produktivitou a menší technickou efektivností než měla ekonomika ve Spojených státech. Zpráva ve své kapitole, zabývající se použitím Evropských zdrojů, předkládá myšlenku založení dvou finančních nástrojů navržených pro zlepšení Evropského ekonomického výkonu. Jsou jimi:

- investiční banka pro podporu ekonomického rozvoje a správy – tento finanční ústav, který je neziskovou organizací, slouží pro střednědobé a dlouhodobé financování a to v oblasti průmyslu, infrastruktur, telekomunikací, ochrany životního prostředí, energetiky. Zaměřuje se na projekty v méně rozvinutých regionech členských zemí EU.
- sociální fond navržený pro zlepšení kvality evropského pracovního trhu – je to jeden z nejdůležitějších nástrojů sociální politiky EU. Podporuje přípravu k povolání a přeškolení, ale je určen i pro vytváření nových pracovních příležitostí. Asi 75 % schválených finančních prostředků slouží ke snížení nezaměstnanosti mládeže. Díky zvýšení finančních prostředků na základě Delorsova balíku II. se změnila i orientace sociálního fondu. Nové těžiště spočívá ve snaze zlepšit fungování trhu pracovních sil a v účinnějším zařazování nezaměstnaných do pracovního procesu.

Tyto návrhy byly předloženy z toho důvodu, že tvorba společného trhu by mohla vést ke značným ekonomickým změnám v umístění průmyslu, pracovní mobility a způsobům výroby. Následkem toho potřebovalo Společenství („Společný název pro Evropské společenství (dříve EHS), Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) a Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom)“) finanční nástroj pro pomoc při přípravě pracovníků na nové ekonomické možnosti. Sociální fond měl podpořit výcvik, přeškolení pracovníků a přispívat na přesuny za prací. Tento fond nebyl nikdy zamýšlen jako fond při nezaměstnanosti ani jako finanční podpora při plánování národní nezaměstnanosti. Byl

navržen jako aktivní nástroj, který umožňoval pracovníkům odolávat „studené sprše“, kterou způsobovaly důsledky tržní integrace. Cílem tohoto fondu také bylo poskytovat nové pracovní příležitosti. Evropský Sociální fond (ESF) započal svoji činnost v roce 1960, kdy Rada ustanovila rozsáhlý přehled opatření, která měla být financována a zabezpečována právě ESF.

Nezávislá bankovní instituce, Evropská Investiční Banka (EIB), začala fungovat v roce 1958. EIB postupně rozšiřuje svoje aktivity pro utváření druhého finančního ramene Unie. Tato část je reprezentována variantou, která redukovala to, co bylo navrženo ve Spaakově zprávě v době, kdy bylo omezováno zvyšování množství peněz do mezinárodního kapitálového trhu. To je spojeno také s tím, že poskytovala od počátku výhodné úvěry na projekty, zaměřené vedle infrastruktury a investic do technologií i na financování regionální politiky jednotlivých zemí Společenství.

Zahrnutí zemědělství do Římské smlouvy roku 1962 bylo jedno ze základních ujednání mezi Francií a Německem, které usnadnilo shodu ohledně společného trhu. Francie považovala volný obchod v zemědělství za protiváhu volnému obchodu v průmyslovém zboží, z kterého by mohlo mít výhodu Německo. Farmaření poskytuje živobytí pro 25 procent pracujících síly v původní Šestce a reprezentuje 10 procent hrubého národního produktu. Navíc, národní vlády značně zasahují do zemědělského sektoru, za účelem podpořit zemědělské příjmy. Z těchto důvodů zahrnutí zemědělství předpokládá přeměnu od národní podpory zemědělství k podpoře Společenstvím, které postupně přijímá způsoby financování mechanismu podpor. Článek 39 v Římské smlouvě předkládá pět cílů Společné zemědělské politiky:

- zvětšení zemědělské produktivity ;
- dobrou úroveň života pro zemědělskou společnost;
- stabilní trhy;
- zabezpečení nabídky;
- rozumné ceny pro zákazníky.

Ve skutečnosti, příjmy z farmaření, zabezpečení nabídky a růst produktivity směřuje k zastínění závazků k evropskému zákazníkovi. V první polovině let 1960 vyvrcholila série maratónů zasedání Rady ve vytvoření rámce Společné zemědělské politiky pro řadu zemědělských produktů.

Společná zemědělská politika Evropské unie

Společná zemědělská politika (Common Agriculture Policy - CAP) je nejstarší politikou Evropského společenství. Její historie se píše již od roku 1962 a od té doby byla, je a pravděpodobně stále bude nejdůležitější politikou Společenství. O tom nás přesvědčí i fakt, že v 1979 představovaly výdaje na evropské zemědělství 75 procent rozpočtu tehdejšího Evropského hospodářského společenství. V současné době je vynakládáno na Společnou zemědělskou politiku z rozpočtu Evropské unie okolo 30 - 40 procent. Když tento údaj porovnáme třeba s třetí výdajovou hlavou, získáme nesrovnatelný rozdíl. Na tuto politiku se nejvíce zaměřuje i legislativa, o čemž vypovídá fakt, že z celkového počtu 80 tisíc stránek komunitárního práva jich přibližně polovina připadá na Společnou zemědělskou politiku.

Římská smlouva z roku 1957 stanovila pro zemědělství několik základních cílů, které jsou uvedeny výše. Po čtyřiceti letech fungování CAP byly všechny cíle splněny. Bylo dosaženo soběstačnosti v zásobování potravinami, byly zajištěny stabilní příjmy zemědělců a eliminovány velké výkyvy na trhu. Stabilní ceny měly dobrý vliv i na spotřebitele. Dosažení těchto cílů významně zmodernizovalo Evropské zemědělství a zvýšilo blahobyt.

Přes jednoznačné klady této politiky zde stále zůstávají nevyřešené problémy. Mezi hlavní problémy můžeme zařadit:

- Přes provedené reformy je Společná zemědělská politika stále příliš drahá. A tyto prostředky by lépe pomohly i v jiných odvětví jako je výzkum nebo vzdělání.
- Společná zemědělská politika je v podstatě „nepříznivá“ a často omezuje podnikatelskou aktivitu zemědělců.

- Z toho vyplývá další problém spojený se zvětšením flexibility Společné zemědělské politiky. Stále se musí přizpůsobovat otevírání světového obchodu se zemědělskými výrobky.
- Společná zemědělská politika se musí stále více věnovat žádostem a obavám spotřebitelů, kterým dříve věnovala malou pozornost.
- V neposlední řadě je stále problém s financemi v případě rozšiřování EU o kandidátské země. To si vždy vyžádá nemalé částky v podobě kompenzací, tak aby nebyl narušen vnitřní trh.

Přímořská pomoc

Kromě zemědělství si chtěla Francie zajistit, že v Římské smlouvě bude vytvořeno zaopatření pro její zámořská území a kolonie. Toho je dosaženo ve čtvrté části smlouvy, která obsahuje „Sdružení zámořských zemí a teritorií“, která poskytuje pro Evropský rozvojový fond (EDF) finance pro rozvojové aktivity v těchto teritoriích. První EDF vznikl v roce 1959 a skončil 1964, kdy byl nahrazen druhým EDF, který vytvořil část první Yaoundé Convention (dohody) (1964 – 70).

Model financí EU, který vznikl v době založení, byl závislý na integračních vyjednáních mezi členskými státy, zejména mezi Německem a Francií, a na očekáváních týkajících se ekonomických změn, ke kterým docházelo díky tržní integraci. Toto základní rozhodnutí o ekonomické integraci obsahovalo vývoj financí Společenství. Rozhodnutí nahradit národní podporu zemědělství mechanismy s otevřeným zemědělským trhem a podporou cen vedl ke společnému financování tržních zásahů. To zabezpečilo, že financování zemědělství by mohlo být centrální a pro rozpočtovou politiku Unie by mohl být častějším tématem. Články ve smlouvě, které se týkaly sdružení a rezerv pro EDF položily základy pro růst významu mezinárodní role Unie, zejména v případě vztahů mezi severem a jihem. Existence nezávislých finančních institucí, EIB a ESF, tvořily základ pro pozdější úvahy o rozdílném vývoji a sociálním následku ekonomické integrace. Zjištění, že mechanismy pro pomocnou úpravu tržní integrace jsou žádoucí, vzniklo v pozdějších letech.

V roce 1968 byla dokončena celní unie, tzn. zrušení cel mezi zeměmi Společenství a stanovily se společné vnější tarify. Zaváděla se také společná kontrola produkce potravin, aby se zajistil dostatek potravin pro všechny – a zemědělská produkce brzy dosáhla dokonce přebytků. [1, 3]

1. 5 Období 1970 – 1986: vývoj a krize

Toto období poskytovalo pro hlavní rozpočtový vývoj rozpočtovou autonomii pro Unii ve Smlouvě o rozpočtu z let 1970 a 1975, které dohromady podpořily společný rozpočtový systém. Smlouvy ustanovily dva hlavní rysy Evropských financí:

- autonomní rozpočtovou základnu pro rozpočet;
- nový rozpočtový proces.

Římská smlouva uvažovala o tom, že by národní účast v rozpočtu Evropského společenství byla nahrazena systémem „vlastních zdrojů“, tzn., že výdajová úroveň by měla povahu samostatné činnosti a tudíž by nebyla závislá na vůli národních autorit. Roku 1970 Smlouva vymezila tři rozdílné zdroje pro hlavní rozpočet Evropského Společenství pro rok 1971: všechny celní poplatky vybírané na obchody Společenství, zemědělské daně a podíl na DPH od členských států. Smlouva vytvořila rezervu pro přechodné období, během kterého národní příspěvky byly postupně stahovány a nahrazovány systémem Společenství.

Roku 1970 dala Smlouva Parlamentu moc přijmout rozpočet spolu s Radou. Tyto pravomoci nabyly na významu v roce 1975, kdy se Evropský parlament stal druhým členem společné rozpočtové autority. Parlamentu byla dána možnost posledního rozhodnutí v případě tzv. nepovinných výdajů rozpočtu, právo odmítnout rozpočet jako celek a výhradní právo přijmout rozpočet. Rozdělení rozpočtové síly mezi Radu a Parlament vedlo nevyhnutelně k vážným sporům, zachyceným ve čtvrté kapitole, zabývající se podstatou a procesem schvalování rozpočtu. Evropský parlament chtěl maximalizovat svůj vliv v rozpočtovém cyklu a snažil se použít rozpočet pro získání vlivu

při řešení významných politických témat. Rada se na druhou stranu snažila snížit a ovládnout vliv Parlamentu v politických činnostech, aby ochránila svoji nezávislost.

Instituční konflikt na úrovni EU se odrážel ve vleklém sporu mezi členy států, který se týkal finančních zdrojů rozpočtu a v prvenství tyto zdroje použít. Roku 1970 byla rozpočtová dohoda napadena Velkou Británií, která byla ke Společenství připojena roku 1973. Ačkoliv bylo připojení Velké Británie významnou událostí, vznikly vážné problémy v případě rozpočtové dohody původní šestky, které se týkaly spravedlnosti a regresivní povahy rozpočtu.

Roku 1978 Rada rozhodla, že rozpočet čelí zdrojovým problémům a nemohl by být schopen splnit svoje výdajové závazky. Velký vliv na tom měly zemědělské výdaje. Ceny Společné zemědělské politiky byly tak vysoké, že zabíraly velké procento z rozpočtových výdajů a velmi jej zatěžovaly. V té době byl vytvořen takový mechanismus, pro který bylo nemožné naplánovat a kontrolovat zemědělské výdaje.

1. ledna 1973 se stávají členy Evropské unie Dánsko, Irsko a Spojené království a počet členských států se zvyšuje na devět. Nadváha zemědělství podněcovala to, co bylo známo jako „britský problém“, který dominoval v politice EU v letech 1979 a 1984. Strukturu výdajů EU nechtěla Británie přijmout, zejména díky jejich malé farmářské společnosti a struktuře jejich obchodu. Od počátku vstupu UK zde existovala obava, že by UK odmítla kvůli tomu platit příspěvky do rozpočtu, ačkoliv to byla v té době velmi prosperující země. Je možné, že to byl jeden z důvodů, proč v 80. letech začaly výdaje na zemědělství klesat. Britové se snažili o to, aby se více řešila rozpočtová problematika a to z dlouhodobějšího hlediska a snažili se zajistit, že distribuční důsledky rozpočtu budou brány vážně. Británie požadovala systém řádně naplánovaných slev a uspořádaných reforem rozpočtu. Tento spojovací článek rozpočtových problémů vyvrcholil na zasedání Evropské rady ve Fontainebleau v červnu roku 1984, kdy Francie předsedala Společenství. Předseda Mitterrand se chtěl zbavit sporů v rozpočtu. Toho dosáhl v roce 1986 díky dohodě se členskými státy, když se dohodly na zvýšení poplatků DPH z 1 procenta na 1.4 procenta a vytvořil komplexní mechanismus slev pro UK. Dohoda z Fontainebleau zmenšila rozpočtové spory v Unii, ale nevyřešila problém se zdroji. Vstup Řecka v roce 1981 a dvou

Iberských států – Španělska a Portugalska v roce 1986 zesílil v rozpočtu problémy se zdroji. Normalizace rozpočtového procesu a základní změny v rozpočtu musely počkat na změnu formální integrace zdůrazněnou Jednotnou evropskou dohodou.

Ačkoliv bylo v tomto období hodně neshod a problémů v oblasti rozpočtových politik, existovalo zde velké množství finančních nástrojů Společenství. Za prvé, v roce 1975 Společenství vytvořilo Evropský regionální rozvojový fond jako aktivní nástroj pro nápravu ekonomické odlišností ve Společenství. To znamenalo významný začátek pro řešení problémů týkajících se zemědělských výdajů. Dále bylo vytvořeno velké množství nových výdajových programů, které se zabývaly novými politickými oblastmi, zejména rybařením, životním prostředím, výzkumem a vývojem. Dále byla dohoda pro Evropský měnový systém v roce 1979 provázena vznikem zvýhodněných půjček pro dva nejméně prosperující účastnické státy, Irsko a Itálii. Také vztahy společenství s rozvíjejícími se zeměmi se v roce 1975 změnily s podepsáním první dohody v Lome a díky lépe dotovanému Evropskému rozvojovému fondu. A v neposlední řadě došlo k velkému rozšíření činností Evropské investiční banky.

Jednotný evropský akt (Single European Act, SEA)

Jednotný evropský akt (či také Akt o jednotné Evropě) patří mezi významné smlouvy Evropských společenství a představuje první revizi Římských smluv. Byl přijat a podepsán v únoru 1986 a platit začal v červenci 1987. Hlavní přínos SEA spočíval v přijetí celé řady konkrétních opatření sledujících vytvoření vnitřního trhu mezi členskými zeměmi ES do konce roku 1992. Vnitřní trh byl definován jako prostor bez vnitřních ekonomických hranic, ve kterém jsou zajištěny čtyři fundamentální svobody: volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Mezi hlavní cíle SEA patří odstranění kontrol osob a zboží na vnitřních hranicích, vzájemné uznávání výrobních norem a standardů, dosažení větší otevřenosti trhů práce či liberalizaci v řadě oblastí (např. v pojišťovnictví a dopravě).

SEA též uvedl významné změny v institucionálním fungování ES. Evropská rada byla jmenována jako místo pravidelného setkávání vrcholných představitelů vlád členských zemí. Rozšířila se oblast, ve které Rada EU rozhodovala kvalifikovanou většinou, a to

zejména v případě problematiky vnitřního trhu. Dále získal Evropský parlament větší sílu v legislativním procesu. K tomu, aby byla posílena sociální soudržnosti byly vytvořeny speciální strukturální fondy. [1, 3, 4, 5]

1. 6 Delorsův balíček I.: bod zvratu pro finance EU (1988 – 1992)

Jednotná evropská dohoda znamenala rozhodující bod zvratu ve vývoji financí EU. Byla obnovena důvěra ve Společenství a opět se rozběhl proces integrace. Ačkoliv se SEA jevila tak, že nemá přímé důsledky na finance EU, nový článek nazvaný „ekonomická a sociální koheze“ poskytoval mocný bod pro rozpočtové ambice Společenství. Společenství a zvláště jeho předseda Jacques Delors vytvořil čisté spojení mezi interním trhem a rozpočtem, když byly vydány dva vlivné dokumenty zahrnující strategii pro rozpočtovou reformu: Tvoření úspěchu Jednotné dohody a Zpráva o financování rozpočtu Společenství.

Změněné politické prostředí ve Společenství a politické pojivo zajištěné sdíleným cílem vnitřního trhu umožnilo Společenství přijmout rozsáhlý a úplný přístup k reformě financí EU. Návrh Společenství formoval základy pro hlavní finanční dohodu, které jsou známé jako Delorsův balíček I. Dohoda, která byla odsouhlasena v únoru 1988 po sedmi měsících obtížných a napjatých vyjednáváních, podporujících značné zvýšení finančních zdrojů rozpočtu, rozšíření peněz jdoucích k méně rozvíjejícím se oblastem Společenství, a rozpočtová disciplína, která obsahuje výdaje na zemědělství. Důraz reformy byl doplněn detailními návrhy na strukturální fondy, rozpočtovou disciplínu, dodatečné vlastní zdroje a dodatek k finančním regulacím. Delorsův balíček I. byl hlavní vyjednávacím úspěchem pro předsedu společenství. Společenství oznámilo, že bylo dosaženo 90 % toho, co si Evropská unie vytyčila. Je to tvrzení, kterého nemůže být dosaženo v jednáních Evropského společenství často. Navíc, po jednání následoval meziinstitucionální souhlas mezi třemi institucemi EC, který byl uveden normalizací rozpočtového procesu po sporech z let 1980.

Cíle období 1988 – 1992

Kromě Jednotného evropského aktu souvisí toto období rovněž silně s přijetím zemí jižní Evropy – Řecka a zejména Španělska a Portugalska. Typické pro toto období bylo cílené směřování prostředků ze strukturálních fondů, do tzv. Integrovaných středomořských programů. Tyto finance plynuly hlavně do Španělska, které bylo považováno za velkou a poměrně zaostalou zemi (převážně do infrastruktury a turistického průmyslu), do portugalského průmyslu, zemědělství a rybolovu, dále na rozvoj regionů Řecka a do středomořských regionů Francie a jižní Itálie. S tím souvisela i nutnost provázat politiku snižováním regionálních rozdílů v určité míře se zemědělskou a sociální politikou Unie. V roce 1988 došlo tedy k zásadnímu definování strukturální a regionální politiky EU. Rozpočet pro tuto politiku činil v tomto období 68 miliard ECU. Přitom došlo pro období 1989-1993 k ustavení 5 cílů této nově přijaté politiky:

- podpora zaostávajících regionů;
- podpora regionů ohrožených hospodářským úpadkem;
- boj s dlouhodobou nezaměstnaností a integrace sociálně vyřazovaných skupin;
- podpora adaptability pracovní síly;
- podpora rozvoje venkovských regionů včetně modernizace zemědělství a rybolovu.

V roce 1993 došlo k založení strukturálního fondu, který se nazývá Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG), jež slouží k financování, změně a modernizaci v rybolovném průmyslu (mořském i sladkovodním) a ochraně přímořských oblastí. V tomto období byl po podpisu Maastrichtské smlouvy nebo přesněji Smlouvě o Evropské unii (TEU) založen rovněž roku 1993 tzv. Fond soudržnosti neboli Kohezní fond (CF) jako nástroj podpory nejméně rozvinutých členských zemí EU v souvislosti s přípravou hospodářské a měnové unie, která vyvrcholila k přijetí jednotné evropské měny – eura. Tento fond poskytuje finance na významné projekty (od 10 mil. EUR) v oblasti infrastruktury (transevropských dopravních sítí) a rovněž ve sféře životního prostředí. Jako nástroj strukturální a regionální politiky Unie v rámci pomoci kandidátským zemím ze střední a východní Evropy vznikl v roce 1989 program Phare, zpočátku pro Maďarsko, Polsko, Česko a Slovensko, který měl napomáhat v ekonomické i institucionální oblasti za účelem splnění podmínek vstupu do EU. Kromě těchto programů začaly fungovat pro naplnění některých prioritních směrů

regionální a strukturální politiky Unie tzv. Iniciativy Společenství, které byly zastupovány programy Interreg (preshraniční spolupráce), Leader (rozvoj venkova), Regis (integrace nejdlejších regionu), Rechar (přeměna důlních oblastí) a Resider (přeměna hutních oblastí). [1, 2]

1. 7 Delorsův balíček II.: finanční podklad pro Smlouvu o Evropské unii (1993 – 1999)

Spojení mezi tvorbou pravidel v Unii a rozpočtovou úpravou bylo znovu očividné po podepsání Smlouvy o Evropské unii (TEU) v roce 1992. Delorova Komise vydala své rozpočtové návrhy pouze pět dnů po podepsání TEU v únoru 1992, v dokumentu se zvukným názvem - Od jednotné dohody k Maastrichtu a dál: Prostředky k souboji s našimi ambicemi. Komise přijala plán podobný Delorovu balíčku I. navržením pětileté rozpočtové strategie zorganizované do přibližně šesti kategorií výdajů. Rozpočtová zvýšení byla určena pro šest strukturálních výdajů, dále pro zesílení redistribučních aspektů financí EU, a pro externí výdaje, odrážející vzrůstající mezinárodní požadavky na Unii. Jednání byla právě tak sporná a napjatá jako při jednáních ohledně Delorova balíčku I. Ke konci dekády byl vytvořen rámec pro finance.

Navíc, jednání ohledně Delorova balíčku II. se konala po následcích dánského odmítnutí vstupu do EU a krizi Mechanismu směnných kurzů (ERM) v září roku 1992. Na rozdíl od euforie z let 1987/1988, byla v roce 1992 politická atmosféra ovlivněna turbulencemi a ztrátou důvěry v Evropský projekt. Jednání ohledně Delorova balíčku II. byla v rukách předsednictví EU, které se potácelo z násilného vývoje libry od ERM a protahovalo krizi schválení TEU ve Westminsteru. Ačkoliv nebyla Unie konfrontována s finanční krizí v roce 1992, selhání schválení Delorova balíčku II. zvýšilo politické krize v EU. Společenství bylo méně úspěšné během tohoto kola jednání, jehož cílem bylo získání souhlasu k rozpočtovým návrhům od jednotlivých členských států. Selhalo získání rozpočtových zvýšení, které bylo vyžadováno. Návrhy na příjmy, rovnající se horní mezi 1,37 procent hrubého národního produktu na 5 let, byly sníženy na 1,27 procent hrubého

národního produktu na delší časové období sedmi let. Soudržnost zemí opět uspěla v získání značného zvýšení finančních transferů pro chudší části Unie a v získání souhlasu novému politickému nástroji, Koheznímu fondu. Nehledě na strukturální výdaje, Společenství se nezdařilo získat zvýšení pro dodatečné vnitřní výdaje. Členové států nebyli ochotni podpořit velké zvyšování v oblasti výzkumu a vývoje, dopravních sítí a telekomunikací. Externí výdaje byly nicméně jinou záležitostí. Zde členské státy schválily zdvojení financí EU během sedmiletého období.

Cíle tohoto období 1994 – 1999

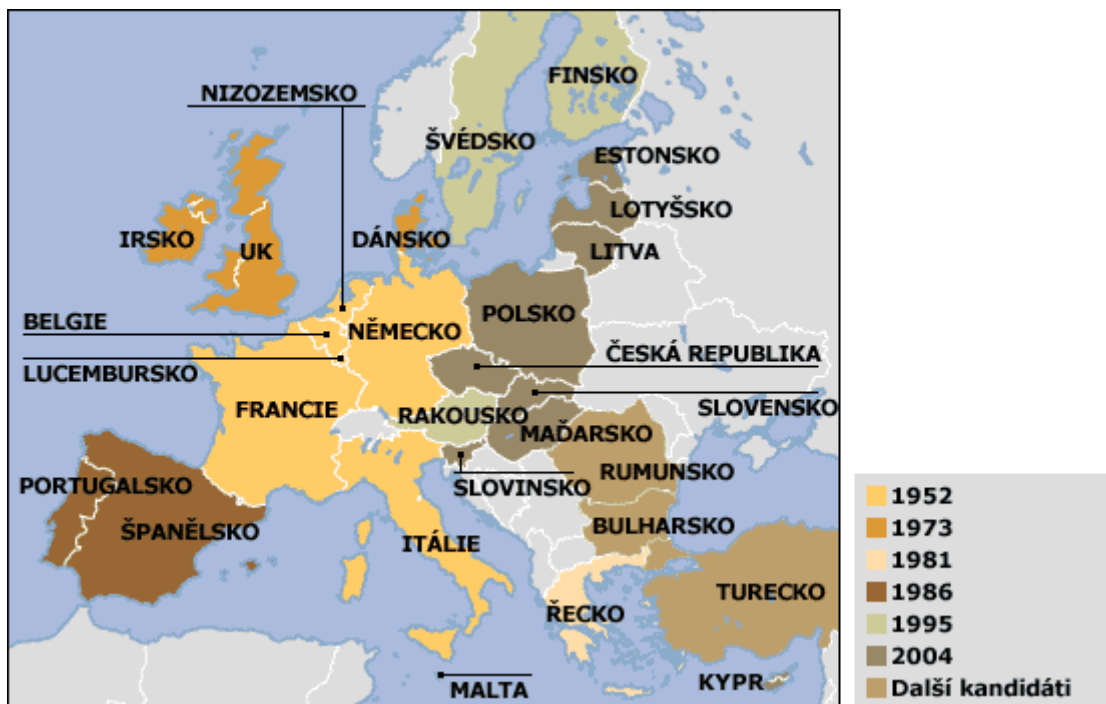
Tato etapa se kryje s první finanční perspektivou Evropské unie pro období 1994 - 1999. Strukturální a regionální politiky si kladly stejné cíle jako v minulosti a přibyl další cíl zejména z důvodu přistoupení severovýchodních zemí Finska a Švédska v roce 1995. Tímto cílem byl rozvoj regionů s extrémně nízkým zalidněním. Celková výše strukturální pomoci byla pro toto období v částce 157 miliard ECU.

Jak je uvedeno výše, byly výrazným momentem této etapy také politické, hospodářské a sociální změny v zemích střední a východní Evropy a jejich přechod k tržnímu hospodářství. Byly vymezeny perspektivy přistoupení těchto zemí k zemím EU a vytvoření jednotné Evropy. Se zeměmi s demokratickým režimem a jednotným trhem. V souvislosti s touto perspektivou byly jako specifická část strukturální a regionální politiky EU vyčleněny speciální finance v rozpočtu pro tzv. předvstupní pomoc, jež byly reprezentovány zejména nově vytvořeným fondem Phare, který se postupně po podpisu Evropských dohod rozšiřoval i na ostatní kandidátské země Evropy. Kandidátské země se v tomto období také zúčastnily tzv. Komunitárních programů EU, které sloužily k posilování spolupráce mezi členskými zeměmi EU v ekonomicko-sociální, kulturní a vzdělávací oblasti – jde o programy SOCRATES, LEONARDO, YOUTH, RAPHAEL a SAVE. Od roku 1994 pokračovaly v rozšířené podobě tzv. Iniciativy společenství, jež vedle navazujících iniciativ Interreg II, Leader II, Remis II, Rechar II a Resider II byly doplněny o iniciativy Employment (sociální integrace), Adapt (adaptabilita pracovní síly), Konver (konverze regionů s obranným průmyslem), Retex (konverze regionů s textilním

průmyslem), SMEs (podpora malého a středního podnikání), Urban (regenerace městských zón), Pesca (konverze oblastí rybolovného sektoru) a Peace (mírový proces v Severním Irsku).[1, 2]

1. 8 Agenda 2000 (2000 – 2006)

V tomto období, které zahrnuje finanční rámec pro roky 2000 až 2006, bylo v rozpočtu vyčleněno na strukturální operace 213 miliard EUR. Po té, co byla podepsána Amsterodamská dohoda a byla zde vyhlídka toho, že by mohly přistoupit nové země, zejména ze střední, jižní a východní Evropy, byla nutná jistá revize strukturální a regionální politiky EU. Došlo tedy k reformě strukturálních fondů a úpravě fungování Kohezního fondu a navýšení celkového rozpočtu strukturálních operací na již zmíněných 213 miliard EUR. Rozpočet byl původně navržen ve dvou variantách a to pro EU o 15 členských zemích a pro EU o 21 členských státech. Počítalo se tedy se vstupem pouze 6 zemí. Navzdory tomu, vstoupilo do EU k 1. 5. 2004 10 zemí, mezi nimiž byla i Česká republika. Kromě toho vstoupilo do EU i Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. V roce 2007 přistoupilo ještě Rumunsko a Bulharsko, které jsou na obrázku dole uvedeny spolu s Tureckem jako další kandidátské země. Tento obrázek je z roku 2006. Od té doby se mezi kandidátské země připojilo ještě Chorvatsko a bývalá jugoslávská republika Makedonie.

Obr. č. 1 Vstup členský států do EU

Zdroj: http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1142_eu_new_states/, 12.02.2009

Toto rozšíření mělo důsledky pro původně navrhované a chválené rozpočtové verze. Byly vytvořeny tři hlavní cíle strukturální a regionální politiky:

- pomoc zaostávajícím regionům;
- podpora hospodářské a sociální konverze v regionech se strukturálními problémy;
- modernizace systémů školení a podpory zaměstnanosti.

K tomu, aby byl podpořen hospodářský a sociální rozvoj zemí střední a východní Evropy vznikly kromě fondu Phare nové fondy ISPA (financování rozvoje dopravní infrastruktury a ochrany životního prostředí) a SAPARD (financování přípravy kandidátských zemí na společnou zemědělskou politiku Unie). Počet tzv. Iniciativ Společenství byl zredukován na čtyři: Interreg III (podpora venkova), Urban II (regenerace městských zón), Leader+ (rozvoj venkova) a nový Equal (sociální integrace a rovnost příležitostí na trhu práce). Tyto iniciativy jsou přímo financovány z jednotlivých strukturálních fondů. [1, 2]

1. 9 Finanční rámec 2007 – 2013: současná i budoucí perspektiva

Pro nově koncipovanou Politiku soudržnosti byly v plánovaném rozpočtovém období v letech 2007- 2013 určeny prostředky ve výši 336,1 miliard EUR, což je okolo 30 % z celkových výdajů pro tuto perspektivu. Nově byly navrženy 3 cíle Politiky soudržnosti EU mezi jejíž priority patří inovace, životní prostředí, infrastruktura, lidské zdroje, obnovitelné zdroje energie, kultura a vzdělávání. Konkrétně tyto vytyčené cíle zní:

- konvergence s rozpočtem 264 mld. EUR, financovaný z ERDF a z Kohezního fondu;
- regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost s rozpočtem 57,9 mld. EUR, financovaný z ERDF a ESF;
- evropská teritoriální spolupráce s rozpočtem 13,2 mld.EUR, financovaný z ERDF.

Podle navržené strategie by měly zůstat pouze dva strukturální fondy, a to Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) pro regionální část politiky a Evropský sociální fond (ESF) pro oblasti vzdělávání a trhu práce a také bude fungovat zejména pro velké projekty z oblasti ekologie a infrastruktury Kohezní fond (CF). Pro dosažení třetího cíle by měla vzniknout na základě nařízení Rady EU nová instituce, která se jmenuje Evropské společenství pro přeshraniční spolupráci, která má pomoci k sbližování rozdílů mezi sousedními členskými státy Unie a k zintenzivnění meziregionální spolupráce v příhraničních oblastech. [2]

1. 10 Současná situace a výhled do budoucnosti

Ekonomická recese a vysoká nezaměstnanost jsou hlavní problémy Evropská unie v současnosti. Velkým problémem se stává přistěhovalecká politika a sociální přizpůsobování přistěhovalců zejména v západoevropských zemích. To může mít negativní vlivy v současné době hospodářské krize.

Dalším problémem je vliv asijských ekonomik na ekonomiku EU, které využívají nízké ekologické a sociální náklady své produkce (jedná se zejména o giganty Čínu a Indii, ale i menší země jako je Indonésie, Malajsie a Thajsko). Svojí produkcí velmi ohrožují některá podstatná průmyslová odvětví Unie.

Nově přistupující státy využívají také uvnitř EU zejména konkurenčních výhod v mzdové, sociální a ekologické oblasti k dosažení podstatně vyššího hospodářského růstu než staré členské státy – tyto země se navíc nacházejí hluboko pod svým potenciálním produktem a využívají tedy i větší možnosti strukturálních fondů. To má samozřejmě vliv na koncipování a financování nové Politiky soudržnosti a za této situace staré členské státy postupně budou ztrácet ochotu přispívat k ekonomickému blahobytu. Dohoda ohledně rozpočtů a Politiky soudružnosti je velmi náročná bude jistě i velmi obtížná, neboť i zájmy starých členských zemí jsou odlišné.

Můžeme tedy konstatovat, že ačkoliv byla původní myšlenka EU o jednotné Evropě téměř geniální, její realizace je velmi náročnou a zdlouhavou záležitostí. [2]

2. Rozpočet EU

2. 1 Co to je rozpočet EU

Všeobecně můžeme charakterizovat rozpočet jako plán (porovnání skutečných a plánovaných rozpočtovaných nákladů provádíme tzv. odpočtem), jehož pomocí zjišťujeme náklady a výnosy podniku nebo vnitropodnikových útvarů na jejich plánovanou činnost v určitém období. Jeho funkcí je především:

- zadávat úkoly a požadavky v nákladech jednotlivým vnitropodnikovým útvarům;
- dohlížet nad hospodárností v jednotlivých vnitropodnikových útvarech a analyzovat výsledky kontroly s hmotnou zainteresovaností pracovníků;
- zajišťovat podklady pro stanovení sazeb (přirážek) režii v předběžných kalkulacích nákladů a pro zúčtování nákladů v účetnictví. [12]

Tuto definici ovšem pro účely Evropské unie musíme upravit. Opět je to nástroj, jehož pomocí jsou financovány politiky Evropské unie a slouží k financování jejího fungování obecně. Vlastní prostředky pro financování činností má od roku 1970. Každý rok je navrhován a schvalován Radou EU a Evropským parlamentem. Tento rozpočet musí být vždycky vyrovnaný, to znamená, že příjmy se musí rovnat výdajům. Kromě toho nesmí přesáhnout výši finančního rámce, který je stanoven na více let, viz. další kapitoly. Stejně jako v podnikovém rozpočtu je jeho hlavním úkolem:

- rozlišovat činnosti (politiky) Evropské unie a analyzovat náklady plynoucí z fungování těchto politik;
- dohlížet na to, jak se jednotlivým politikám daří daný rozpočet plnit;
- poskytovat jakýsi návod, jak pokračovat v příštích obdobích; [7]

Od rozpočtů podnikových, ale hlavně od rozpočtů národních států, se liší právě vyrovnaností, ale i velikostí, strukturou příjmů a strukturou výdajů.

Velikost prostředků v rozpočtu je vzhledem k ekonomice Evropské unie, její celkové rozloze a množství obyvatel velice nízká. Na rozdíl od rozpočtů podnikových, kde dosahují často kolem 40 % HNP, je to u rozpočtu EU pouze kolem 1 %. Proto tento rozpočet zasahuje do politik jednotlivých členských států jen velmi omezeně. Tento vliv je dán zejména schopností politických reprezentantů členských států dosáhnout shody v případě rozsahu činností a pravomocí nadnárodních institucí. Z tohoto důvodu plyne, že činnost a finance Evropské unie jsou pouze doplňující podporou jednotlivých členských států. Proto i rozpočtová náročnost je menší, než by tomu bylo, kdyby byl jeden rozpočet pro všechny státy dohromady.

Kromě vyrovnanosti je to dále struktura příjmů a výdajů. U rozpočtu EU tvoří hlavní část výdajů přímé platby, jako je zemědělská politika a strukturální operace. Národní rozpočty se zaměřují hlavně na sociální politiku. Například výdaje na obranu nejsou v rozpočtu EU vůbec, ty si plně zabezpečují jednotlivé členské státy. A pokud jde o lidské zdroje, v rozpočtu EU bychom sice našly například výdaje na zaměstnanost vzdělání či školení, ale oproti přímým platbám, např. do zemědělství, je to stále menší procento. I když se postupem času zvyšuje. V případě příjmů je rozdíl hlavně v tom, že příjmy EU jsou přesně určeny a jsou limitovány a také v tom, že Evropský rozpočet je z velké většiny financován definičně příspěvkovými příjmy (příspěvky z HNP), popř. příjmy fakticky příspěvkovými (daň z přidané hodnoty). Zatímco národní rozpočty jsou financovány daňovými příjmy spolu se sociálním a důchodovým pojištěním. Takové příjmy v rozpočtu EU nenajdeme. Výjimku tvoří jediné cla a zemědělské dávky, které jsou vybírány na hranicích krajních (vnějších) členských států, ty však tvoří jen okolo 10 % rozpočtu. [7]

2. 2 Rozpočtové zásady

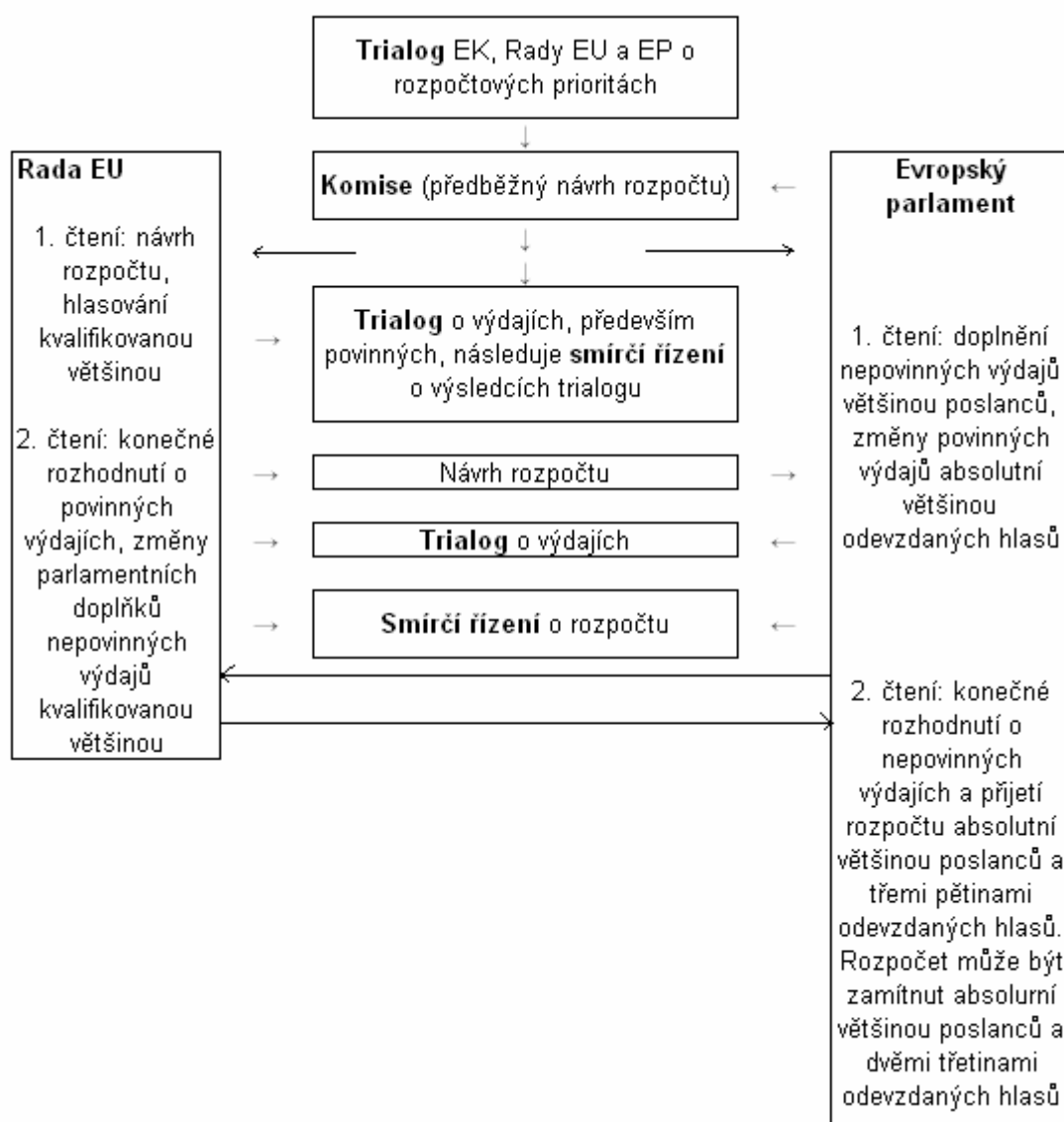
Pro to, aby byl rozpočet EU správně vytvořen a prováděn je finančním nařízením (Rada EU, 2002b) vytvořeno devět základních zásad rozpočtového zákona.

- Zásada jednoty a zásada věrnosti zachycení – tato zásada říká, že všechny příjmy a výdaje EU musí být obsaženy v jednom dokumentu, aby bylo možné všechny zdroje EU dobře kontrolovat. V rozpočtu nesmí být vyčleněny peníze na položky, které nejsou nezbytné;
- Zásada každoročnosti - říká, že každý rozpočet je stanovován zvlášť pro každý kalendářní rok. Protože je však nutné plánovat finance na více let pro rozsáhlejší činnosti (programy), je vytvářen finanční rámec, který je v současné době sedmiletý;
- Zásada vyrovnanosti – tato zásada znamená, že příjmy i výdaje musí být v rovnováze;
- Zásada účetní jednotky – rozpočet je plánován, vytvářen a prováděn v jedné měnové jednotce. V současné době je to jednotka euro;
- Zásada všeobecnosti – celkové příjmy musí pokrýt celkové výdaje. Také zde platí zásada nepřirazenosti, která říká, že konkrétní příjmy nemohou být předem určeny pro konkrétní výdaje;
- Zásada přesného stanovení – všechny přiděly musí být přesně stanoveny a odůvodněny;
- Zásada řádného finančního hospodaření – tato zásada v sobě obsahuje zásadu hospodárnosti, užitku a účinnosti;
- Zásada průhlednosti – do dvou měsíců od přijetí rozpočtu musí předseda Evropského parlamentu tento rozpočet a dodatkový rozpočet oficiálně zveřejnit v Oficiálním věstníku Evropské unie. [7]

2. 3 Rozpočtová procedura

Příprava rozpočtu Evropské unie je jednou z nejdůležitějších činností Evropské unie. Podílejí se na ní všechny unijní instituce, avšak, jak již bylo napsáno výše, pouze dvě z nich mají právo schválit rozpočet nebo ho popřípadě upravovat. Těmito institucemi jsou Rada EU a Evropský parlament. Mezi těmito institucemi vládne už od minulosti rozepře o tom, která z institucí má větší vliv. Roku 1970 dostal Parlament od Rady právo společně přijímat.

O pět let později mohl Parlament navíc provádět finální úpravy nepovinných výdajů a právo rozpočet jako celek zamítnout. V průběhu následujících let došlo k několika závažným krizím mezi těmito dvěma institucemi, které vyplývaly z rozdílného pohledu na rozpočet. Tyto krize nakonec vyvrcholily v rozpočtové reformy, které vznikaly, aby usnadnily schvalovací proceduru.

Obr. č. 2 Rozpočtová procedura

Zdroj: [7]; vlastní zpracování

V Amsterodamské smlouvě je přesně uveden postup schvalování rozpočtu EU, který je schématicky uveden na obrázku výše. Jeho přesný postup je uveden v příloze. [7]

2. 4 Finanční perspektiva a výdaje EU

Finanční rámec (perspektiva) je víceletý obecný finanční plán, který vymezuje limity výdajů Evropské unie. Je zavazující v tom smyslu, že vytváření ročního rozpočtu se musí

řídít stropem daným finanční perspektivou. Vzniká jako výsledek ujednání mezi Evropským parlamentem, Radou EU a Komisí a musí být schválena jednomyslně zasedáním Evropské rady. Je nezbytné, aby byla ve shodě se stropy vlastních zdrojů. Unie schvaluje maximální částky pro jednotlivé hlavy výdajů, které nesmí v daném rozpočtovém roce roční rozpočet přesáhnout.

Rada rozhoduje jednomyslně o jednotlivých výdajích a příjmech, na základě návrhu Komise a Evropský parlament dává souhlas (většinou všech poslanců EP). Parlament může text návrhu finanční perspektivy schválit nebo zamítnout, nesmí ho ale měnit. Hlavními cíly víceletých finančních plánů EU je udržet rozpočtovou disciplínu Unie, kontrolovat rozpočtové výdaje a navázat lepší spolupráci mezi unijními institucemi při schvalování ročního rozpočtu Společenství. V průběhu daného období finanční perspektivy na základě aktuálních ekonomických údajů, zejména vývoje cenové hladiny se každoroční výdaje odpovídajícím způsobem upravují. Jednou z hlavních zásad evropského rozpočtu je zásada vyrovnanosti - příjmy a výdaje rozpočtu ES musí být v rovnováze.

Roky 1988 až do současnosti můžeme rozdělit do čtyř finančních rámců. První, který byl pětiletý, vnikl pro léta 1988 – 1992. Další tři finanční perspektivy byly a jsou sedmileté a můžeme je rozdělit na období. 1993 – 1999, 2000 – 2006 a 2007 – 2013. V následující části jsou stručně charakterizovány poslední dva finanční rámce. Tabulky, které charakterizují výdaje EU v daných letech finančních perspektiv, jsou již rozděleny do různých kategorií veřejných statků, jejichž analýzou se práce zabývá v praktické části. V této části je ale podstatná charakteristika jednotlivých výdajů nezávisle na tom, zda patří do veřejné politiky.

Finanční rámec 2000 - 2006

Tab. č.1 Finanční perspektiva 2000 – 2006 (v běžných cenách roku 1999)

Výdaje na veřejné statky podle hlav	Rok							Celkem 2000-2006
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
1. Zemědělství - rozvoj venkova a doprovodná opatření	4 300	4 320	4 330	4 340	5 920	6 075	6 195	35 480
2. Strukturální operace	32 045	31 455	30 865	30 285	35 665	36 502	37 940	234 757
3. Vnitřní politiky	5 930	6 040	6 150	6 260	7 877	8 098	8 212	48 567
4. Vnější vztahy	4 550	4 560	4 570	4 580	4 590	4 600	4 610	32 060
5. Správa	4 560	4 600	4 700	4 800	5 403	5 558	5 712	35 333
6. Rezervy	900	900	650	400	400	400	400	4 050
7. Předvstupní strategie	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120	21 840
8. Vyrovnávací platby					1 273	1 173	940	3 386
Celkem výdaje za veřejné statky	55 405	54 995	54 385	53 785	64 248	65 526	67 129	415 473
Zemědělské výdaje	36 620	38 480	39 570	39 430	38 737	39 602	39 612	272 051
Celkem výdaje	92 025	93 475	93 955	93 215	102 985	105 128	106 741	687 524

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [06.12.08], vlastní zpracování

Vidíme, že finanční rámec 2000 – 2006 je rozdělen do osmi hlav. Ačkoliv se práce zabývá výdaji EU v dalších částech detailněji, jsou zde nyní popsány jednotlivé hlavy. První z nich – zemědělství bylo a v současnosti stále patří mezi nejobjemnější ze všech výdajů. Význam zemědělství však klesá. Na přelomu 20. a 21. století činilo zemědělství 26 % na celkové zaměstnanosti a 5 % na HDP. To je velký rozdíl oproti 50. letům 20. století, kdy podíl v některých zemích byl až 40 % na celkové zaměstnanost a až 30 % na HDP. Důvodem je pravděpodobně velký rozvoj informačních technologií, ale i průmyslu a sektoru služeb. Do druhé hlavy s názvem strukturální operace můžeme zařadit nejčastěji různé fondy, jako například Evropský sociální fond, Evropský zemědělský orientační a záruční fond, Fond soudružnosti, Finanční nástroj pro podporu rybolovu atd.. Třetí část obsahuje nejširší spektrum činností EU. Jsou to například Hospodářské a finanční věci, Podniky, Hospodářská soutěž, Zaměstnanost a sociální věci, Životní prostředí, Výzkum nebo Doprava a energie. Ve čtvrté hlavě můžeme najít stejné názvy činností jako ve třetí hlavě, ale jsou důležité pro vnější vztahy. Pátá hlava se zabývá všeobecnou administrativou a z ní vyplývajícími činnostmi. Účelem rezerv je všeobecně předcházet neočekávaným událostem a význam posledních dvou hlav vyplývá z názvu.

Finanční rámec 2007 - 2013

Finanční rámec pro roky 2007 – 2013 byl přijat 17. května 2006, kdy Evropský parlament, Rada Evropské unie a Evropská komise podepsala meziinstitucionální smlouvu týkající se rozpočtové disciplíny a platné finanční správy. Za hlavní tři priority tohoto rámce můžeme označit:

- upravit jednotný trh tak, aby napomáhal udržitelnému růstu a restrukturalizoval ekonomické, sociální a životní politiky k úspěšnému konci. Snaží se o konkurenceschopnost, soudružnost a ochranu a správu přírodních zdrojů;
- snaží se podporovat evropské občanství pomocí sloučení oblastí svobody, soudnictví a bezpečnosti. Dále se snaží umožnit větší přístup k základním veřejným statkům a službám;
- snaží se o to, aby Evropa vystupovala jako globální hráč. Mezi cíle této role patří působení na regionální politiku, podpora trvalého rozvoje a podporuje civilní a strategickou bezpečnost.

Zatímco Agenda 2000 obsahuje 8 hlav (11 i se subhlavami), nový finanční rámec má hlav pouze 6 (8 i se subhlavami) a je tudíž jednodušší a více pružný. Nižší počet hlav neodráží pouze široké politické cíle, ale také vytváří zásadní prostor pro rozvoj, který nemůže být přesně předpovězen na deset let dopředu.

- Hlava 1: udržitelný růst

Tato hlava je rozdělena do dvou samostatných, ale propojujících se částí:

- 1.a konkurenční schopnost pro růst a zaměstnanost, zahrnující výdaje na výzkum a inovace, vzdělání a výchovu, trans-evropské sítě, sociální politiku, vnitřní trh a doprovodnou politiku;
- 1.b soudružnost pro růst a zaměstnanost, navržené pro zvýšení sbližování nejméně rozvinutých členských zemí a regionů, pro doplnění strategie EU o trvale udržitelný rozvoj vně nejméně prosperující regiony a pro podporu meziregionální spolupráce.

- Hlava 2: ochrana a správa přírodních zdrojů

Tato hlava obsahuje společnou zemědělskou a rybářskou politiku, rozvoj venkova, měřítko životního prostředí a rostlinolékařské a veterinární aktivity.

- Hlava 3: občanství, svoboda, bezpečnost a právo

Tato hlava odráží rostoucí důležitost připojit se ke dvěma oblastem, v kterých EU vytvořila nové úlohy:

- 3.a svoboda, bezpečnost a právo: právo a vnitřní záležitosti, ochrana hranic, imigrační a azylová politika;
- 3.b občanství: veřejné zdravotnictví a ochrana spotřebitele, kultura, mládež, informování občanů a rozmluva s nimi.

- Hlava 4: EU jako globální hráč

Tato hlava pokrývá vnější činnosti včetně předvstupní pomoci. Zatímco Komise navrhuje zahrnout EDF do finančního rámce, Evropská rada a Parlament souhlasí s tím, aby byl ve finančním rámci vynechán.

- Hlava 5: administrativa

Tato hlava obsahuje všechny administrativní výdaje pro všechny instituce a podpory.

- Hlava 6: Kompenzace – vyrovnávací platby

Hlava 6 obsahuje některé dočasné postupné částky vztahující se k poslednímu rozšíření EU (zejména pro Bulharsko a Rakousko).

Tab. č.2 Finanční perspektiva 2007 - 2013 (v běžných cenách)

Výdaje na veřejné statky podle hlav	Rok							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem 2007-2013
1. Udržitelný růst	54 405	57 275	59 700	61 782	63 614	66 604	69 621	433 001
1a Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	8 918	10 386	11 272	12 388	12 987	14 203	15 433	85 587
1b Soudržnost pro růst a zaměstnanost	45 487	46 889	48 428	49 394	50 627	52 401	54 188	347 414
2. Ochrana a řízení přírodních zdrojů (bez výdajů souvisejících s trhem a přímé platby)	12 592	12 583	12 573	12 580	12 574	12 570	12 568	88 040
3. Občanství, svoboda, bezpečnost a právo	1 273	1 362	1 523	1 693	1 889	2 105	2 376	12 221
4. EU jako globální partner	6 578	7 002	7 440	7 893	8 430	8 997	9 595	55 935
5. Administrativa	7 039	7 380	7 699	8 008	8 334	8 670	9 095	56 225
6. Kompenzace	445	207	210					862
Celkem výdaje na veřejné statky	82 332	85 809	89 145	91 956	94 841	98 946	103 255	646 284
Výdaje související s trhem a přímé platby	45 759	46 217	46 679	47 146	47 617	48 093	48 574	330 085
Celkem výdaje	128 091	132 026	135 824	139 102	142 458	147 039	151 829	976 369

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2008_cs.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

2. 5 Příjmy do rozpočtu EU

V podstatě můžeme říci, že rozpočet EU je od roku 1970 (zasedání Evropské Rady v Lucemburku) naplňován výhradně z vlastních zdrojů EU. Do té doby byl rozpočet financován prostřednictvím příspěvků členských států podle jejich velikosti. Roku 1970 došlo ke změně proto, protože se hledal model financování nezávislý na vůli politiků národních vlád, do něhož by příjmy plynuly automaticky. Tradiční vlastní zdroje se skládaly ze třech hlavních zdrojů, ke kterým se roku 1988 přidal čtvrtý a to zejména proto, že první tři nebyly dostatečné. Mezi tradiční zdroje patří:

- dávky uvalené v rámci společné zemědělské politiky na zemědělské produkty dovážené do ES ze třetích zemí a dávky vybírané od producentů cukru a izoglukózy;
- cla na zboží vstupující do ES podléhající společnému celnímu sazebníku;
- určité procento daně z přidané hodnoty (DPH) odvedené z harmonizovaného vyměřovacího základu DPH jednotlivých členských států. Část DPH je do rozpočtu odváděna metodou platby podle vyměřovacího základu, počítaného jako podíl

celkových čistých příjmů z DPH a váženého průměru sazeb uplatňovaných v daném členském státu.

Čtvrtým zdrojem je příspěvek z hrubého národního produktu, od roku 2002 z hrubého národního důchodu – HND, vyjádřený v tržních cenách.

Ostatní příjmy představují pouze nepatrnou část financování rozpočtu. Patří mezi ně různé poplatky a příjmy z administrativních operací institucí, úroky z opožděných splátek, pokuty a ostatní příjmy.

Příjmy EU jsou hodnoceny z hlediska tří kritérií, ale žádný z příjmů nesplňuje všechny tyto kritéria. Těmito kritérii jsou kritéria ekonomická, administrativní a kritéria politická.[7, 11]

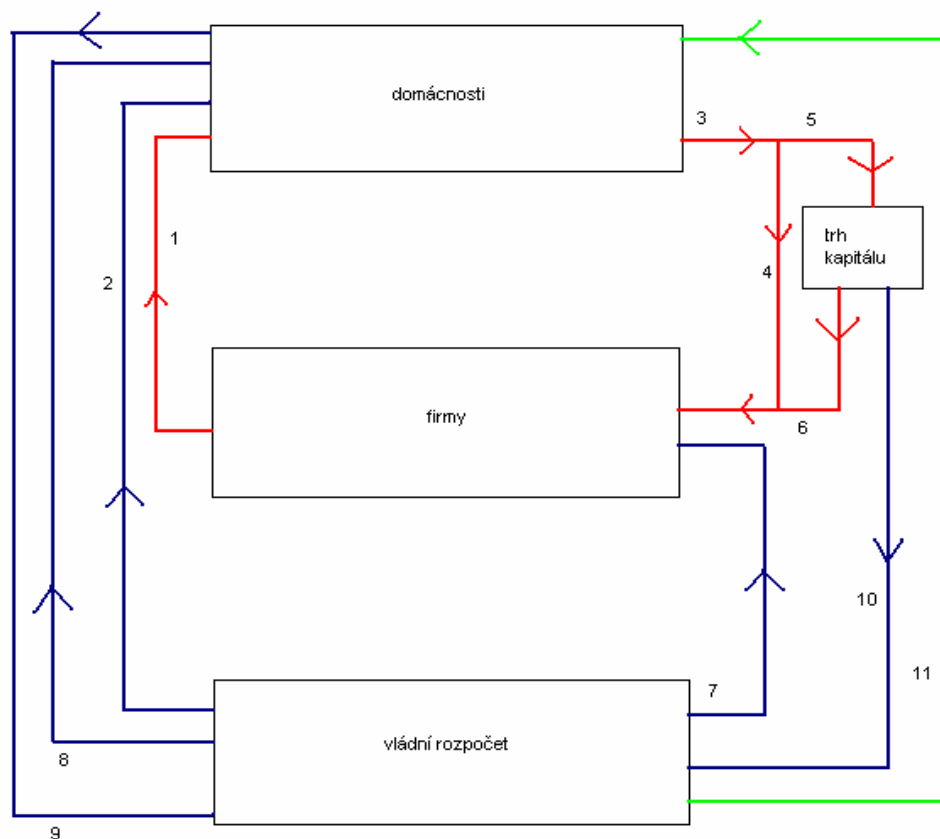
3. Veřejné finance

Ekonomický systém Evropské unie není veřejný, ani soukromý, je smíšený. Proto tu kromě soukromých statků, najdeme i ty veřejné. Je to jako protipóly na jednom magnetu. Každá strana je úplně jiná a má jiné vlastnosti, ale dohromady tvoří jeden fungující a všeobecně známý celek v podobě magnetu. Stejně je to s ekonomikou ve zjednodušené podobě. V případě studia veřejných financí nemůžeme opomenout i stranu druhou, a to sektor soukromý.

Proč ale vůbec existuje sektor veřejný, když by měla fungovat „neviditelná ruka trhu“, neboli tržní hospodářství? Odpovědí je slovo „měl“. Teoreticky je tržní hospodářství funkční, ale skutečností je, že není schopno vykonávat všechny ekonomické funkce. Veřejný sektor je tu proto, aby ho kontroloval a doplňoval. Na druhou stranu je jasné, že ani veřejný sektor není neomylný a může být neúčinný. O neúčinnosti veřejných statků bude pojednáno v podkapitole veřejné statky a selhání trhu.

3. 1 Veřejný sektor a cesta peněz

Za předpokladu, že nebudeme brát v úvahu úspory firem a zahraniční sektor a budeme předpokládat, že daňový výnos tvoří jen daně z důchodu, můžeme vyjádřit cestu peněz pomocí grafu viz. níže.

Obr. č. 3 Veřejný sektor a cesta peněz

Zdroj: [9], vlastní zpracování

Červené čáry nám ukazují peníze v soukromém sektoru a modré čáry peníze z veřejného sektoru. Čára jedna nám ukazuje, jak lidé získávají peníze tím, že prodávají faktory firmám (například práci). Tyto peníze buď utratí, čára čtyři, anebo uspoří, čára pět. Tyto úspory pak vynakládají na nějaké investice (čára šest). Čáry čtyři a šest představují obrácený tok peněz, tedy od spotřebitelů do soukromých firem a to ve formě nákupu vyrobených statků a služeb. Jestliže se podíváme na peníze z vlády, zjistíme, že i vláda si kupuje faktory od lidí (čára dvě) a vyrobené statky a služby (čára sedm). Kromě toho vynakládá vláda finance na transferové platby (čára osm). Příjmy má naopak z výběru daní (čára devět) a z půjček (čára deset). Zbývá tu ještě poslední čára a to zelená. Tato čára představuje veřejné statky. Je vidět, že tento tok obchází tok zboží a veřejné statky jsou financovány daněmi a půjčkami.

Z obrázku je vidět, že vláda je nedílnou součástí cenového mechanismu a svými měnovými a fiskálními nástroji může velmi ovlivňovat situaci v zemi. [9]

3. 2 Hlavní funkce

Hlavními funkcemi daňových a výdajových opatření jsou funkce alokační, distribuční a stabilizační. Funkce neboli cíle se navzájem liší. Vláda se zabývá tím, jak nastavit rozpočtovou politiku, aby se jednotlivé cíle nevylučovaly.

Alokační funkce (financování veřejných statků)

Tato funkce řeší, jak rozdělit veškeré zdroje na produkci veřejných a soukromých statků. Množství soukromých statků určuje trh. Je zde rivalitní prostředí a lidé jsou ochotni zaplatit za to, že to budou právě oni, kdo budou mít užitek ze spotřeby tohoto statku. Kdežto u veřejných statků to tak nefunguje, jak je uvedeno v kapitole o veřejných statcích. U těchto statků spotřeba jedním člověkem nesnižuje užitek ze spotřeby pro jiné spotřebitele a oni pak nejsou ochotni za získání veřejného statku zaplatit a není, kdo by ho poskytoval. A právě v takovou chvíli musí zasáhnout vláda, aby takové statky zajistila. Potřeba vlády je nutná i tehdy, jestliže vyloučení by bylo vhodné, ale není to možné nebo je to velmi nákladné. Kromě toho, že vláda rozhoduje o tom, co a proč poskytovat veřejně, rozhoduje i o tom, kolik toho vyrábět a v jaké kvalitě. Zdálo by se, že na tom není nic obtížného, ale opak je pravdou. Spotřebitelé nejsou ochotni sdělit, jaký užitek ze statku mají, neboli na kolik si ho cení. Tuto, na trhu, běžnou praxi potom nahrazuje třeba hlasování. [9]

Nutné je také říci, že tyto statky jsou nejčastěji „pouze“ poskytovány veřejně, tzn. financovány z rozpočtu. Na tom jakými subjekty byly vyrobeny v podstatě nezáleží. Dobré je ale říci, že většinou to bývají soukromé podniky.

Distribuční funkce

Tato funkce rozšiřuje alokační funkci o pohled spravedlnosti. Alokační funkce vyjadřuje princip efektivity. Efektivně rozdělený statek znamená, že je rozdělen optimálním způsobem. Optimální způsob můžeme vyjádřit pomocí Paretova optima. To je situace, kdy žádný subjekt na trhu nemůže zvýšit svůj blahobyť, aniž by současně snížil blahobyť jiného subjektu. Jedná se o jakýsi rovnovážný stav: kdo se chce mít lépe, musí tak učinit jen na úkor někoho jiného. Přerozdělování se může uskutečňovat pomocí:

- progresivního zdanění vysokých příjmů s dotacemi domácnostem s nízkými příjmy;
- progresivního zdanění, z jehož výnosu se financují veřejné statky, např. levné bydlení pro chudší obyvatelstvo;
- kombinace zdanění zboží, které nakupují spotřebitelé s vysokými příjmy a dotacemi zboží pro chudší vrstvy. [9]

Ať už se zvolí jakákoliv kombinace, je důležité sledovat minimalizaci nákladů efektivity a zároveň zkombinovat cíl efektivity a spravedlnosti.

Stabilizační funkce

Tato funkce vyjadřuje snahu o co největší zaměstnanost, rozumné míry stability cenové hladiny a ekonomického růstu, a zároveň sleduje obchodní a platební bilanci.

Dosažení takových cílů není samozřejmé, ale v případě jejich kolísání může dojít třeba až k ekonomické krizi. A z těchto problémů ji může dostat opět vláda a to pomocí stabilizační politiky, ke které používá měnové a fiskální nástroje.

Množství peněz v oběhu musí centrální bankovníctví regulovat monetární politikou, tzn. pomocí nástrojů povinných rezerv, diskontní sazby a operací na volném trhu. Může se uskutečňovat monetární expanze nebo monetární restrikce.

Fiskální politika zase ovlivňuje úroveň poptávky. Když bude mít vláda větší výdaje na zboží a služby a poskytovat větší transfery a naopak vybírat méně peněz na daních, lidé budou více utrácet, poptávka poroste. Samozřejmě může fiskální politika působit i opačně.[9]

4. Veřejné statky

4. 1 Charakteristika

Veřejný statek je statek, z kterého mají všichni stejný užitek. Soukromý statek se liší od veřejného tím, že jestliže je soukromý statek spotřebováván jednou osobou, jiné osoby už se na jeho spotřebě nepodílí. Charakteristickými vlastnostmi veřejných statků, ať už pro výrobky nebo služby, jsou nerivalitní spotřeba (nezmenšitelnost) a nevyloučitelnost.

- a) Nerivalitní spotřeba znamená, že na množství, které může jedna osoba spotřebovávat nemá vliv to, kolik jiných osob bude tento statek spotřebovávat, tzn., že ho může spotřebovávat libovolné množství lidí. (Typickým veřejným statkem, pro kterého je charakteristická nezmenšitelnost je např. osvětlení, policie, nebo dálnice). Výsledkem této vlastnosti je, že mezní náklady (tj. změna celkových nákladů vyvolaná spotřebou dodatečného uživatele) jsou nulové, zatímco u soukromých statků jsou mezní náklady logicky rostoucí.
- b) Nevyloučitelnost zase říká, že je nemožné, nebo velmi nákladné neplatící spotřebitele ze spotřeby statku vyloučit. Důsledkem této vlastnosti je, že za veřejné statky není možné přímo zaplatit.

Výsledkem těchto dvou vlastností je fakt, že jednotlivci mají tendenci zaujmout pozici „černého pasažéra“, tj. snaží se vyhnout placení a doufají, že náklady z jejich spotřeby zaplatí někdo jiný a že na tuto skutečnost nikdo nepřijde a oni nebudou potrestáni, např. vyloučením ze spotřeby.

Vzniká však další problém. Jestliže se totiž společnost rozhodne, že tento statek potřebuje, musí se vláda nebo nějaká jiná nadnárodní instituce, např. EU, rozhodnout, jaké množství peněz na veřejný statek poskytne. Vychází přitom z potencionální poptávky, tzn. zjišťuje, jakou částku jsou ochotni jednotliví členové zaplatit za takový statek. Potencionální píši schválně proto, protože nikdo nechce nic platit za statek, který tak jako tak dostane a navíc, kdyby řekl tuto pravdivou informaci, veřejný statek by nemohl být z ničeho financován a

být poskytován. Proto má odpovědnost za vznik těchto statků skutečně například vláda a financuje je nejčastěji pomocí daní.

Některé statky ovšem nemůžeme označit za čistě veřejné nebo naopak čistě soukromé. Jsou to takové výrobky nebo služby, které vykazují pouze jednu vlastnost veřejného statku, tj., že jsou nezmenšitelné, avšak vyloučitelné (např. do menzy mohou chodit všichni vysokoškoláci, ale lidé se základním vzděláním se zde stravovat nesmění) nebo naopak jsou nevyloučitelné a zároveň zmenšitelné (např. do místního rybníka se může jít vykoupat každý, ale jestliže do něj někdo odhodí odpadky s chemikáliemi, tak užitek z koupele se značně zmenší).

		VYLOUČENÍ	
		proveditelné	neproveditelné
SPOTŘEBA	rivalitní	SOUKROMÝ STATEK	POZIČNÍ STATEK
	nerivalitní	KLUBOVÝ STATEK	VEŘEJNÝ STATEK

Obr. č. 4 Rozdělení veřejného statku

Zdroj: vlastní zpracování

- poziční statek - je to statek, ze kterého nelze lidi vyloučit (technicky neproveditelné), přitom o něj soutěží. Např. autobusová zastávka, veřejný bazén, tzv. statky s omezenou kapacitou nebo statky s přetížením nebo poziční statky (záleží na pozici spotřebitele ke statku).
- klubový statek - je zde proveditelné vyloučení a tím pádem se stává rivalitní. Existuje nějaký klub, kterým se rozumí omezené společenstvo, které má k dispozici společný statek, o který nemusí soutěžit. Společenstvo má omezený počet členů (např. členství v golfovém klubu). Přirozené klubové statky: na nádraží čekárny pro kojící matky, do mateřské školy nedáme dědečka nebo viz. příklad výše s menzou. [8]

4. 2 Veřejné statky a selhání trhu

Díky firmám, spotřebitelům a konkurenci by měl být trh veden k rovnováze, ale z mnoha důvodů dochází k selhání. Selhání může mít podobu:

- externalit – užitek (újma) je sdílen více lidmi, ne jen tím, kdo ho má získat;
- trh reaguje na efektivní poptávku spotřebitelů, kterou ovlivňuje existující rozdělení důchodu, i když společnost může mít na to, jaké by rozdělení důchodů mělo být svůj názor;
- problémy nezaměstnanosti, inflace a ekonomického růstu se neřeší automaticky. [8]

Selhání trhu vzniká i z existence veřejných statků. Z výše uvedeného víme, že statky jsou nerivalitní a vyloučení je tedy nevhodné. Jestliže toto platí, vylučuje to zároveň tzv. vylučovací princip, který je typický pro soukromé statky a bez něhož nemůže být trh v rovnováze. V tomto případě přichází na řadu rozpočtové financování. Druhým případem je, když statky sice rivalitní jsou, ale jejich vyloučení je nemožné nebo nad míru nákladné. Dokud se tedy nevyvinou takové technologie, které by vyloučení umožnily, bude opět potřeba veřejného financování. [8, 9]

4. 3 Veřejné statky a jejich efektivnost při dosahování rovnováhy na trhu

Nejlépe tuto efektivnost vysvětlíme, jestliže budeme předpokládat dva spotřebitele, z nichž každý bude spotřebovávat dva druhy statků. Jeden statek bude veřejný (označím ho V_1 , V_2) a druhý soukromý (označím ho S_1 , S_2). Jestliže MU_{V1} a MU_{V2} představují mezní užitek veřejného statku pro jednotlivé spotřebitele, SMU_V vyjadřuje celkový mezní užitek veřejného statku, získaný součtem dílčích mezních užiteků z veřejných statků, což vychází z předpokladu nevyloučitelnosti každého člena. Tedy:

$$SMU_V = MU_{V1} + MU_{V2}, \quad (1)$$

kde:

SMU_V celkový mezní užitek veřejného statku;

MU_{V1} mezní užitek veřejného statku prvního spotřebitele;

MU_{V2} mezní užitek veřejného statku druhého spotřebitele.

Zatímco z rozšíření veřejného statku mají prospěch oba spotřebitelé, ze soukromého statků má prospěch pouze ten spotřebitel, který jej získá ve svůj prospěch, například spotřebitel a. Celkovou mezní míru substituce statku soukromého za statek veřejný je tak potom možné vyjádřit takto:

$$SMRS = SMU_V / MU_{Sa} = MU_{V1} / MU_{Sa} + MU_{V2} / MU_{Sa}, \quad (2)$$

kde: $SMRS$ celková mezní míra substituce;

SMU_V celkový mezní užitek veřejného statku;

MU_{Sa} mezní užitek soukromého statku pro spotřebitele a;

MU_{V1} mezní užitek veřejného statku prvního spotřebitele;

MU_{V2} mezní užitek veřejného statku druhého spotřebitele.

Proto, aby byly zdroje efektivně alokovány je nutné, aby:

$$MRPT (V \text{ za } S) = SMRS (V \text{ za } S), \quad (3)$$

kde: $MRPT$ značí mezní míru transformace statku veřejného za soukromý;

$SMRS$ celková mezní míra substituce.

Této podmínky ale není možné dosáhnout působením cenového systému. Tím může být dosaženo pouze toho, že:

$$MRPT (V \text{ za } S) = MRS (V \text{ za } S) \quad (4)$$

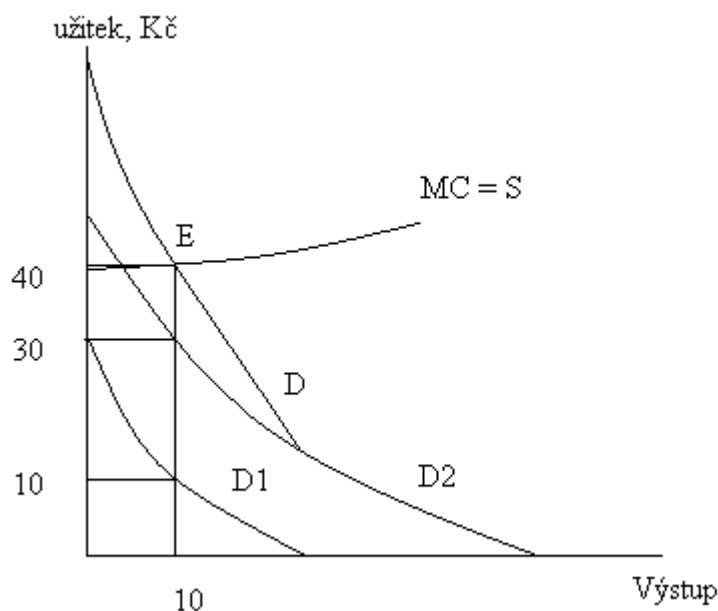
$$MU_{Va} / MU_{Sa} < SMRS (V \text{ za } S) \quad (5)$$

Nerovnost z horní nerovnice vzniká v důsledku toho, že veřejný statek přináší určitý prospěch nejen spotřebiteli, ale i ostatním spotřebitelům. Proto by měl volný trh tendenci alokovat do výroby veřejného statku nedostatečné množství zdrojů. Graficky tento jev znázorním v následující kapitole.

4. 4 Optimální množství veřejného statku

Všeobecně platí, že optimální množství určitého statku získáme, jestliže se mezní náklady rovnají meznímu užítku. V případě veřejných statků existují dva důležité rozdíly.

- Mezní užitek v případě veřejných statků vyjadřuje, jak si každý spotřebitel cení další jednotky výstupu. Celkový mezní užitek je potom dán součtem ocenění tohoto statku všemi jeho spotřebiteli a optimální je takové množství, kdy se celkový mezní užitek rovná mezním nákladům.
- Ačkoliv každý spotřebitel ocení tento statek různě, všichni mohou spotřebovávat stejné množství.

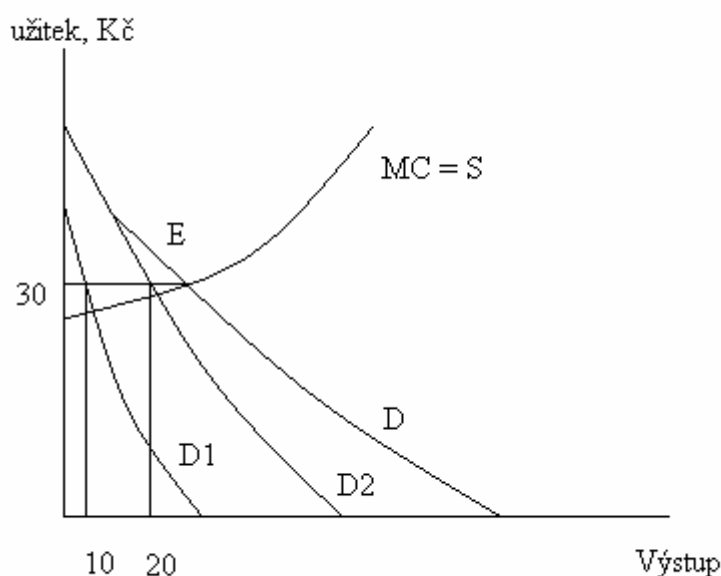
Obr. č. 5 Optimální množství veřejného statku

Zdroj: [8], vlastní zpracování

Na grafu obrázku číslo 5 pracujeme pouze se 2 spotřebiteli. Na vodorovné ose je uvedeno množství veřejného statku, na horizontální ose je uvedena hodnota tohoto statku. Vidíme, že pro každého spotřebitele má veřejný statek jinou hodnotu, což vyplývá z rozdílných poptávkových křivek jednotlivých spotřebitelů (D_1, D_2). Součtem těchto dvou poptávkových křivek získáme tržní poptávku (D) po veřejném statku. Je to ovšem pouze jakási „pseudopoptávka“, protože neznáme skutečnou hodnotu, kterou spotřebitelé připisují tomuto statku.

Optimální množství je potom v bodě E, kde se protínají mezní náklady neboli nabídka a „pseudopoptávka“. Vidíme, že toto množství si spotřebitel s poptávkou D_1 cení za cenu 10 a spotřebitel s poptávkou D_2 za cenu 30. Je tedy jedno, jaký je tvar poptávky jednotlivých spotřebitelů, protože oba mohou spotřebovávat veřejný statek ve výši 10 jednotek

V případě soukromého statku je situace úplně jiná.

Obr. č. 6 Optimální množství soukromého statku

Zdroj: [8], vlastní zpracování

Tržní poptávku v tomto případě získáme jako horizontální součet individuálních poptávkových křivek (v případě veřejných statků to byl vertikální součet). V bodě, kde se

protíná nabídka s poptávkou, tzn. $D = MC$, získáme rovnovážné množství i rovnovážnou cenu. Za tuto cenu, získá spotřebitel s poptávkovou křivkou D_1 výstup ve výši 10 jednotek a spotřebitel s poptávkovou křivkou D_2 20 jednotek. Celkový výstup je tedy ve výši třiceti jednotek. Vidíme, že v tomto případě, se soukromý statek rozděluje, nemůžou ho spotřebovat všichni, jako v případě veřejného statku a záleží na množství užitku, který jednotlivý spotřebitelé spotřebou tohoto statku získají.

Stanovit dobrý rozpočet pro EU je velmi obtížné a asi se nikdy nepodaří najít perfektní řešení, ale mezi jednotlivými návrhy je vždy rozdíl. Některé jsou lepší a některé horší. Jde o to, jak efektivně využijeme zdroje. [8]

4. 5 Poskytování veřejných statků Evropskou unií

Veřejné statky by měly být financovány a poskytovány podle zeměpisného rozmístění nákladů a užitků. Protože se s růstem obyvatel a s rostoucí rozlohou náklady snižují, mělo by být efektivní poskytovat veřejné statky co největší skupině lidí. S tím však vystává problém rozdílných preferencí. Každý jedinec má rozdílné přání a potřeby a jestliže budeme uvažovat velkou skupinu lidí (kterou Evropská unie bezesporu je), problém rozdílných preferencí je nasnadě. Tím dochází k rozdělení veřejných statků podle preferencí a nemůžeme již hovořit o „veřejnosti“ jako takové. To znamená, že jedna země čerpá veřejné statky například více ve formě zdravotnictví, jiná více ve formě školství. I když můžeme určit, kolik veřejných prostředků poskytla Evropská unie všem zemím nemůžeme hovořit o centralizaci aktivit na úrovni nadnárodních institucí.

Lepším řešením je decentralizace veřejné správy, aby byly lépe uspokojeny rozdílné potřeby obyvatel.

Důvody pro centralizaci veřejné správy

I přesto může být prospěšná centralizace určitých veřejných statků, aby bylo dosaženo alespoň minimální životní úrovně pro všechny. Centralizace bývá také podporována jako prostředek pro funkci stabilizace makroekonomických veličin. Podstatným důvodem centralizace daní je také nebezpečí daňové konkurence mezi státy či regiony, která může nepříjemně ovlivnit alokační funkci trhu. Dále vznikají problémy s rozdělením cel, které jsou sice vybírány na vnějších hranicích členských států, ale neznamená to, že toto proclené zboží je v tomto krajním státě také spotřebováno. Může být spotřebováno například v České Republice, která krajním státem není. Důležitým faktorem je také existence externalit, kdy centrální orgány mohou využít úspor z rozsahu a efektu přelévání. V případě efektu přelévání může rozhodnutí v jedné oblasti ovlivnit výsledek i jiných činností, či oblastí. Jako příklad můžeme uvést spotřební daně, konkrétně zdanění tabákových výrobků. Díky zavedení spotřební daně se snižuje poptávka po těchto výrobcích, zlepšuje se zdravotní stav obyvatel a myslím si, že druhotně to má také vliv na snížení nákladů na zdravotnictví. Centralizace může tedy zabránit takovým situacím, kdy se rozhodnutí jedné země či regionu může negativně či pozitivně projevit na jiném regionu, aniž by tento region za to něco platil, to je v případě pozitivních externalit nebo mu bylo zapláceno v případě negativních externalit. Typickým příkladem takové negativní externality je přeshraniční znečišťování prostředí. V případě úspor z rozsahu se jedná zejména o administrativní úlevy nebo snižování provozních nákladů spojených s poskytováním veřejných statků.

Dalším řešením může být také situace, kdy centralizace veřejné správy obsáhne pouze některé státy a zbylé státy jsou z centralizace vyloučeny, protože by to nebylo efektivní nebo si to samy vůbec nepřejí. Tato možnost řešení je uvedena i v Amsterodamské smlouvě pod názvem posílená spolupráce. Dále je tato situace upravena i ve Smlouvě z Nice.

Evropská unie řeší otázky týkající se určení úrovně řešení určitých činností pomocí principu subsidiarity a proporcionality. Řešení principu subsidiarity je v Amsterodamské smlouvě uvedeno takto: „Společenství jedná v mezích pravomocí svěřených mu touto

smlouvou a cílů v ní stanovených. V oblastech, které nespádají do jeho výlučné působnosti, vyvíjí Společenství činnost v souladu se zásadou subsidiarity jen tehdy a potud, pokud cíle navrhované činnosti nemohou být uspokojivě dosaženy členskými státy a mohou být z důvodu rozsahu či účinků navrhované činnosti lépe dosaženy Společenstvím.“

[7] Princip proporcionality zaručuje, že se Evropská unie stará jen „o to, o co má“. Rozsah činností je pevně stanoven a EU nesmí tento rámec přesáhnout. To, jak velký bude rozsah těchto činností je výsledkem rozsáhlých jednání a rozhodně to nezávisí pouze na ekonomických aspektech. Činnosti jsou rozděleny do společných, sdílených nebo doplňujících politik. [7]

5. Analýza veřejných statků podle charakteru statků a služeb, na které jsou poskytovány

Výdajová strana rozpočtu EU je velmi rozmanitá a zcela určitě nemůžeme všechny výdaje zahrnout do veřejných statků. Nejprve jsou charakterizovány výdaje, které do veřejných statků patří, tzn. výdaje, splňující charakteristiku veřejného statku. Protože pojem „veřejný statek“ je velmi rozsáhlý, je rozdělen do 7 kategorií podle toho, jakou konkrétní funkci plní. V dalších porovnáních je toto rozdělení používáno a barvy, kterými jsou kategorie veřejných statků označeny, budou vždy stejné.

Veřejné statky
Redistribuce
Výzkum
zahraniční politika a pomoc
vnitřní politika
administrativa
předvstupní pomoc
Kompenzace

Obr. č. 7 Rozdělení veřejných statků

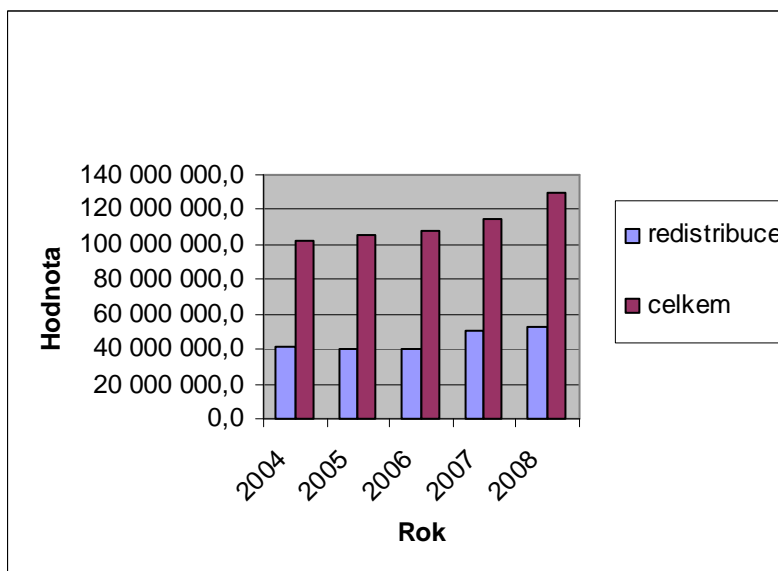
Zdroj: vlastní zpracování

5. 1 Redistribuce

Položka redistribuce je snad nejdůležitějším veřejným statkem EU, protože se na ni odkazuje velké množství cílů. To, zda jsou statky alokovány efektivně a spravedlivě řeší i EU. Jak je uvedeno v teoretické části, spravedlností se zabývá distribuční funkce, která požaduje, aby byly veřejné finance progresivní jak na straně výdajů, tak i na straně příjmů a také, aby zabezpečovaly přesun peněz od bohatých k chudým lidem. Tuto podmínku skutečně najdeme v rozpočtu EU a to na výdajové straně ve formě strukturálních operací a jiných podpor chudých zemí.

Do kategorie redistribuce jsem zařadila takové položky, jako strukturální fondy, Fond soudržnosti, rozvoj venkova, Evropský rybářský fond, správu rybolovu, péči o životní prostředí a další programy. Redistribuce tvořila v roce 2008 částku 52 903 283,7 tisíc

EUR, což je z celkového rozpočtu výdajů téměř 41 %, což znamená, že se dá hovořit pouze o omezené redistribuční roli veřejných financí EU.

Obr. č. 8 Podíl redistribuce na celkových výdajích EU 2004 - 2008

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. č.3 Podíl výdajů na redistribuci na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Redistribuce	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů	40,24	37,63	37,77	43,50	40,70
v tis. EUR	40 917 488,80	39 717 887,50	40 552 266,70	50 071 169,80	52 903 283,70

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

Jestliže se podíváme na graf a na procentuální tabulku, zjistíme, že procento redistribuce z celkových výdajů se pohybuje okolo 40 % a nijak zvlášť se neodchyluje. Jak ale víme, v minulosti tomu bylo jinak. Výdaje tohoto charakteru se v rozpočtu začaly objevovat až kolem roku 1961 a postupně se zvyšovaly, jak můžeme vidět v následující kapitole. Tento veřejný statek považuji za nejdůležitější ze všech, protože nejvíce napomáhá lepší integraci Evropy, ale hlavně si myslím, že i pro Evropskou unii je velmi důležitou podporou pro její existenci.

Vzhledem k velikosti nemůže rozpočet plnit řádně ani druhou funkci, tj. funkci stabilizační. To znamená, že nemá dostatečné finanční prostředky, aby mohl řádně

„vykryt“ případné makroekonomické výkyvy, jako je růst inflace či nezaměstnanosti. O to se musí postarat opět jednotlivé země pomocí svých národních rozpočtů. Pomocnou rukou je jim přitom Pakt stability a růstu. To je dohoda mezi členy eurozóny zabývající se sladěním jejich rozpočtových politik tak, aby případnými vysokými schodky státních rozpočtů nebo vysokými veřejnými dluhy neohrožovaly stabilitu eura a nezvyšovaly inflaci v eurozóně. Jedinou funkcí, kterou se daří EU zcela plnit, je funkce alokační. Její charakteristika je uvedena v kapitole o veřejných financích. Evropská unie se snaží poskytovat veřejné statky, které jsou právě potřeba. Mezi v současnosti nejdůležitější oblasti patří výzkum, zahraniční politiky, ale i administrativa. Do tohoto hodnocení ale nemůžeme zahrnout financování společné zemědělské politiky, protože tyto přímé platby nemůžeme považovat za veřejné statky.

5. 2 Výzkum

Výzkum je důležitou součástí naplnění stanovených cílů, zejména cíle o zlepšení životní úrovně všech členů EU. Je nástrojem zlepšení životní úrovně tím, že například vytváří nové výrobky nebo inovace, které podporují růst zaměstnanosti, popř. vytváří prostor pro rozvoj občanů a jejich kvalifikaci. Dalším důvodem pro rozvoj výzkumu je snaha i o větší konkurenceschopnost. Jedná se zejména o takové konkurenty, jakými jsou USA a Japonsko. Do výdajů na výzkum jsem zahrnula takové výdaje, jako např. vzdělání a kultura ve vnitřních i vnějších vztazích nebo rámcové výzkumné programy týkající se např. podnikání, energie a dopravy atd.

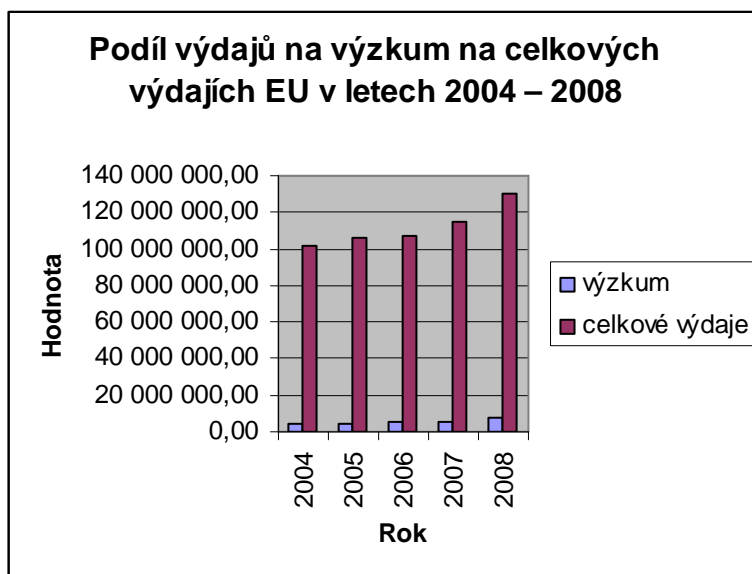
Tab.č.4 Podíl výdajů na výzkum na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Výzkum	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů	4,62	4,62	4,84	4,57	5,91
v tis. EUR	4 698 323,00	4 880 844,80	5 195 764,00	5 264 056,00	7 686 574,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

Z tabulky vidíme, že v minulém finančním rámci zabíraly výdaje na výzkum něco pod 5 %. Začátek nového finančního rámce nám naznačuje změnu a to růst objemu těchto

výdajů. Důvodem k tomuto růstu můžou být výše uvedené důvody, a to snaha o lepší život občanů EU. Tento trend vidíme i na grafu níže – výdaje na výzkum jsou nízké, ale mají rostoucí tendenci, i když pouze v desetinách procent. V tomto veřejném statku vidím potenciál do budoucnosti. Myslím si, že zvyšováním tohoto statku se dosáhne lepších výsledků v činnosti Evropské unie, zejména v oblasti konkurenceschopnosti.

Obr. č.9 Podíl výdajů na výzkum na celkových výdajích EU 2004 - 2008

Zdroj: vlastní zpracování

5. 3 Zahraniční politika a pomoc

Tento druh veřejného statku se stará zejména o politiky, které se týkají života mimo členské země EU a působením vlivu EU na vnější země. Obsahuje všechny podstatné oblasti jako ve vnitřních politikách. V letech 2004 a 2005 jsem do této kategorie zařadila např. hospodářské záležitosti, energii a dopravu, anebo humanitární politiku a životní prostředí. V dalších letech sem můžeme zařadit položky jako Nástroj pro evropské partnerství a sousedství, Nástroj pro rozvojovou spolupráci, Nástroj pro průmyslově vyspělé země, Demokracie a lidská práva, Humanitární pomoc, Nástroj stability nebo makroekonomická pomoc. Dá se říci, že EU se snaží zejména o používání diplomacie, ke které využívá výše uvedené nástroje. Hlavním cílem tohoto veřejného statku je působit jednotně v různých mezinárodních jednáních, týkajících se podpory ohrožovaných zemí

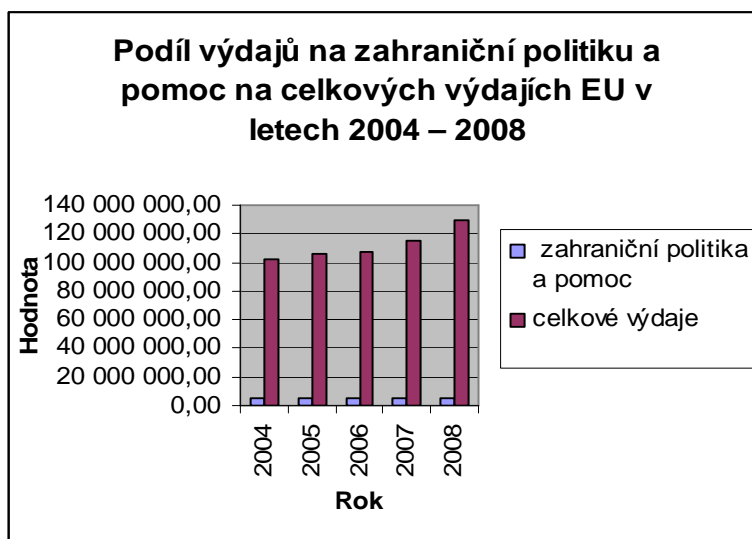
válkou, míru, bezpečnostní a obrané politiky, ale i témat stability a kvalitního života okolních zemí. Výdaje na tuto politiku nejsou vysoké. V analyzovaných pěti letech se pohybovaly průměrně okolo 5 120 972,24 tis. EUR, což je v průměru okolo 4, 61 % a objemově patří mezi méně poskytované veřejné statky.

Tab. č.5 Podíl výdajů na zahraniční politiku a pomoc na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Zahraniční politika a pomoc	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů	4,86	5,18	4,88	4,15	3,98
v tis. EUR	4 945 007,90	5 468 012,60	5 236 415,60	4 777 110,10	5 178 315,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

Z údajů v tabulce můžeme skutečně získat pouze průměr. Tyto výdaje mají neurčitou tendenci. Nejprve rostou, potom klesají. Graf níže opět potvrzuje, že tyto výdaje zabírají na celkových výdajích pouze malé procento. Ačkoliv je snahou každé organizace starost zejména o své členy, domnívám se, že procento výdajů, které poskytuje na tyto statky je skutečně nízké. V této oblasti má EU velké množství cílů a snah, které vyplývají již z názvu položek z rozpočtu, které jsem zařadila do této kategorie, a proto si nejsem jistá, zda tyto finance postačují k jejich naplnění.

Obr. č. 10 Podíl výdajů na zahr. politiku na celkových výdajích EU 2004 – 2008

Zdroj: vlastní zpracování

5. 4 Vnitřní politika

Ačkoliv existuje ve finančním rámci hlava s tímto názvem, určitě nemůžeme zařadit všechny její položky do veřejných statků s tímto názvem. Důkaz vidíme na následujícím obrázku.

Tab. č.6 Výdaje na vnitřní politiku v roce 2004

3. Vnitřní politiky	Hospodářské a finanční věci	83 440,00
	Podniky, z toho:	246 720,00
	Rámcový výzkumný program	102 970,00
	Ostatní	143 750,00
	Hospodářská soutěž	800,00
	Zaměstnanost a sociální věci	169 355,10
	Zemědělství a rozvoj venkova	59 031,30
	Energie a doprava, z toho:	1 229 671,00
	Rámcový výzkumný program	222 287,00
	Ostatní	1 007 384,00
	Životní prostředí	234 186,00
	Výzkum, z toho:	2 355 130,00
	Rámcový výzkumný program	2 345 130,00
	Ostatní	10 000,00
	Informační společnost, z toho:	993 669,00
	Rámcový výzkumný program	907 309,00
	Ostatní	86 360,00
	Přímý výzkum, z toho:	336 277,00
	Rámcový výzkumný program	323 277,00
	Ostatní	13 000,00
	Vnitřní trh	10 850,00
	Regionální politika	15 000,00
	Daně a cla	43 869,00
	Vzdělávání a kultura	753 450,00
	Tisk a komunikace	59 554,40
	Zdraví a ochrana spotřebitele	121 255,00
	Prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti	478 117,00
	Vnější vztahy	12 500,00
	Obchod	1 400,00
	Rozšíření	84 900,00
	Boj proti podvodům	10 800,00
	Koordinace politiky Komise a právní poradenství	10 000,00
	Statistika	48 099,00
	Správa	30 200,00

Zdroj:http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2005_cs.pdf, [27.11.2008],

vlastní zpracování

Tento obrázek je výřez z rozpočtu na rok 2004. Vidíme, že tato hlava obsahuje 5 druhů veřejných statků. Já považuji za vnitřní politiku skutečně jen ty oblasti, které se konkrétně týkají občanů EU a řeší jejich problémy. Tento veřejný statek by se podle mě dal velmi snadno zaměnit s redistribucí. Já však vidím rozdíl v tom, že vnitřní politika se snaží pomáhat všem stejně, kdyžto redistribuce se snaží získat stejnou životní úroveň pro všechny státy. To potom znamená, že redistribuce „dá“ někomu více a někomu méně.

Tento aspekt podle mě vnitřní politika neřeší. Vnitřní politiky jako veřejný statek v sobě obsahují např. hospodářské a finanční věci, zaměstnanost a sociální věci, zdraví a ochranu spotřebitele nebo boj proti podvodům. Protože se však přímo nezaměřuje na životní úroveň, jsou na ní vynakládány pouze malé částky, jak vidíme v následující tabulce.

Tab. č.7 Podíl výdajů na vnitřní politiku na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Vnitřní politika	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů	4,08	4,34	3,17	2,59	2,56
v tis. EUR	4 143 833,50	4 585 527,80	3 399 924,10	2 984 693,70	3 327 513,70

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

Tabulka ukazuje, že výdaje na tento veřejný statek, jsou nízké a mají klesající charakter. To bychom viděli i na grafu, avšak tento fakt mi přijde jednoznačný i z přiložené tabulky. Výdaje na tento veřejný statek nejsou nikterak vysoké, ale protože finance EU nejsou nekonečné, někde se musí ubrat. Já si myslím, že mnohem větší význam má redistribuce, proto bych více financí do tohoto statku nesměrovala, ale ani bych nepokračovala v jeho poklesu. Zejména proto, že tento statek se zaměřuje na důležité drobnosti, na které v redistribuci není prostor, např. ochrana spotřebitele.

5. 5 Administrativa

Tyto výdaje se objevují v rozpočtu již od jeho úplných počátků a svoji hlavu má administrativa neboli správa i v posledních dvou finančních rámcích. Tento veřejných statek představuje nutné výdaje na chod Společenství a úroveň těchto výdajů by měla být konstantní. To nám dokazuje jak dlouhodobý vývoj výdajů (viz. příloha), tak následující tabulka. Výdaje na administrativu tvoří okolo 6 % celkových výdajů.

Tab. č.8 Podíl výdajů na administrativu na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Administrativa	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů	6,06	5,99	6,15	6,03	5,60
v tis. EUR	6 162 183,80	6 326 367,40	6 604 078,40	6 942 264,00	7 284 420,20

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

5. 6 Kompenzace/ vyrovnávací platby a předvstupní pomoc

V mé analýze je to rozdělené, protože oba tyto veřejné statky jsou obsaženy v jiných hlavách, ale domnívám se, že velký významový rozdíl nemají. Jejich hlavní úkol je snazší vypořádání se s rozšiřováním EU, jak na straně nových, tak i stávajících členů. Tyto výdaje mají vůbec nejmenší rozsah a v součtu zabírají pouze okolo 3 %. Větší procento zaujímaly v době vstupu České republiky do EU. Zejména proto, že to bylo největší rozšíření EU v její historii. Navíc předvstupní pomoc se objevuje plně až v současné finanční perspektivě. S těmito výdaji se počítá i v budoucnosti. Tyto údaje dokládají přiložené tabulky.

Tab. č.9 Podíl výdajů na předvstupní pomoc na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Předvstupní pomoc	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů			2,66	2,24	2,26
v tis. EUR			2 856 875,90	2 575 636,10	2 934 413,40

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

Tab. č.10 Podíl výdajů na kompenzaci na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Kompenzace	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů	1,39	1,24	1,00	0,39	0,16
v tis. EUR	1 409 545,10	1 304 989,00	1 073 500,30	444 646,00	206 636,30

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

6. Integrace EU a její komparace s výdajovými údaji

Tato kapitola je zaměřena na jednotlivá časová období integrace, která jsou stanovena v teoretické části. Tyto údaje jsou analyzovány podle jednotlivých rozpočtů pro jednotlivé roky. Celý vývoj rozpočtu je uveden v příloze. Já zde pro příklad vždy vyberu některé roky a ty budu blíže charakterizovat, abych na nich ukázala, jak se integrace vyvíjela a zda se dařilo pro dané cíle nalézt dostatečné finance.

6. 1 Období 1952 – 1970

Cílem tohoto období bylo přeměnit myšlenky o integraci do skutečných plánů a tyto plány začít realizovat. Hlavními veřejnými statky, pro které bylo potřeba získat dostatek financí byly redistribuce a administrativa. Začaly vznikat první instituce pro podporu integrace a v počátečních rozpočtech jsou výdaje vynakládány skutečně pouze na tyto instituce, popř. na administrativu s tím spojenou. Jak je uvedeno v teoretické části, roku 1958 bylo již v činnosti ESUO, které vzniklo roku 1958 na 50 let, s cílem sjednotit Evropu zejména z hlediska těžby a zpracování uhlí a oceli, což se dále rozvinulo do snahy o integraci evropských států jako takové. Velká část výdajů tohoto společenství měla charakter administrativní, ačkoliv v dalších letech získávala spíše charakter redistribuční, například díky pomoci zaměstnancům v odvětví uhlí a oceli a nezáleželo na tom, z kterého konkrétního státu tento zaměstnanec byl. Proto jsem ESUO zahrnula nakonec do redistribuce. Když se podíváme na výdajovou stránku tohoto roku 1958, zjistíme, že téměř 87 % z celkových výdajů skutečně zabírá ESUO, 9 % administrativa a téměř 5 % Euratom. Celkové výdaje jsou 81,3 milionů UA, což není ani jedno procento z celkových výdajů v roce 2006. Je to ovšem nesrovnatelný údaj, protože EU se mnohonásobně rozrostla a i priority EU se změnily, i když ta nejdůležitější, a to integrace Evropy přetrvávala. Lze však konstatovat, že se finance na požadované veřejné statky dařilo poskytovat. Jak jsem uvedla již výše, výdaje jsou rozděleny do veřejných statků podle obrázku č. 7

Tab. č.11 Rozpočet EU pro rok 1958

Hlava	Rok 1958	
	Celkové výdaje	
	v mil. UA	v %
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - garanční část		
Strukturální fondy:		
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - podpůrná část		
Evropský regionální rozvojový fond		
Evropský sociální fond		
Fond soudržnosti		
Finanční nástroj pro podporu rybolovu		
Kompletace dřívějších programů		
Výzkum		
Vnější vztahy		
Administrativa	7,3	8,98
Předvstupní pomoc		
Ostatní (vnitřní politiky, atd.)		
Celkové výdaje	7,3	8,98
Evropský rozvojový fond		
Evropské společenství uhlí a oceli	70,3	86,47
Evropské společenství pro atomovou energii	3,7	4,55
Konečné celkové výdaje	81,3	100,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf;

[25.02.2009] vlastní zpracování

Na celkové tabulce výdajů uvedené v příloze vidíme, že celkové výdaje se v dalších letech stále zvyšují a např. rok 1968 obsahuje již všechny podstatné veřejné statky, které EU poskytuje až do současné doby. Kolem roku 1960 se Francie s Velkou Británií dohodly na výdajích na zemědělství. Od té doby se výdaje na zemědělství zvyšovaly a obsahovaly největší procento ze všech výdajů EU. Během této doby, konkrétně v roce 1960, začal čerpat finance Evropský rozvojový fond, i když vznikl již v roce 1957. Tento fond financuje opatření na podporu hospodářského a sociálního rozvoje států africké, karibské a pacifické oblasti, ale i jeho charakter se časem měnil. V tomto období nepřistoupily žádné nové státy. K hlavní události tohoto období došlo právě 1. července roku 1968, když vznikla celní unie, díky odstranění posledních celních poplatků pro obchod uvnitř EHS a zavedení společného vnějšího tarifního režimu. Další významnou událostí, která v tomto období vznikla a která byla v konečné fázi ještě důležitější než EDF, bylo zřízení Evropského zemědělského záručního a garančního fondu 1. července roku 1964. Cílem je totiž stabilizace zemědělství. Předpokládalo se, že země, která je zemědělsky samostatná,

dokáže udržovat i zvyšovat ekonomikou a životní úroveň. První myšlenky Společné zemědělské politiky najdeme již roku 1962, ale v souhrnné tabulce vidíme, že první výdaje do této oblasti plují až roku 1965. Z tabulky vidíme, že již v roce 1969 zabírá „zemědělství“ největší část výdajů a to téměř 80 %. Na veřejné statky se rozdělí pouhých 20 % a to ještě nemůžeme hovořit o tom, že by tyto finance šly pouze na veřejné statky. Naopak vidíme, že výdaje na Evropské společenství uhlí a oceli stále klesají a v roce 1968 zaujímají pouze necelá dvě procenta.

Tab. č.12 Rozpočet EU pro rok 1968

Hlava	Rok 1968	
	Celkové výdaje	
	v mil. UA	v %
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - garanční část	1 259,7	77,43
Strukturální fondy:	58,5	3,60
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - podpůrná část	34,0	2,09
Evropský regionální rozvojový fond		
Evropský sociální fond	24,5	1,51
Fond soudržnosti		
Finanční nástroj pro podporu rybolovu		
Kompletace dřívějších programů		
Výzkum	73,4	4,51
Vnější vztahy	1,0	0,06
Administrativa	94,7	5,82
Předvstupní pomoc		
Ostatní (vnitřní politiky, atd.)	0,6	0,04
Celkové výdaje	1 487,9	91,46
Evropský rozvojový fond	106,5	6,55
Evropské společenství uhlí a oceli	32,4	1,99
Evropské společenství pro atomovou energii		
Konečné celkové výdaje	1 626,8	100,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf;
[25.02.2009] vlastní zpracování

6. 2 Období 1970 - 1986

V tomto období zůstává hlavním cílem snaha o stabilizaci zemědělství a integrační snahy, zejména posílení vnitřního trhu Společenství. To znamená, že by měly být poskytovány opět hlavně veřejné statky redistribučního charakteru, to je oblast strukturální politiky a veřejné statky, které mají povahu vnitřních politik. V tomto období dochází k výraznému

formování rozpočtu jako takového, ale i rozpočtových procedur. Hlavními problémy, kterými se Společenství zabývá jsou spory mezi Radou a Parlamentem a s tím související spory mezi členskými státy. Z toho plynou problémy ve struktuře příjmů, tzn. že se EU zaměřuje na „vlastní zdroje“, které fungují dodnes a snaží se snižovat vliv národních příspěvků. Vidíme, že výdaje se zvyšují téměř geometrickou řadou. Na to může mít vliv:

- rozšíření EU o nové členské země – roku 1973 přistoupilo Dánsko, Irsko a Spojené království, roku 1981 Řecko a roku 1986 Portugalsko a Španělsko;
- rozšiřování činností EU a pomoc novým státům.

Vidíme, že oproti roku 1868 začínají výdaje na zemědělství klesat, ale stále zabírají kolem 70 %. Zlepšení vidíme hlavně ve vnitřní politice, která se zvýšila na téměř 6 %, ale oproti zemědělství, je to téměř zanedbatelné procento. Druhou významnou hlavou, kterou můžeme uvést do veřejných statků a která se za posledních deset let také významně zvýšila, jsou strukturální fondy, zejména díky Evropskému regionálnímu rozvojovému fondu, který začal čerpat finance EU v roce 1975 a od té doby se objem financí na celkových výdajích neustále zvyšoval. Z předchozích údajů lze usuzovat, že i v tomto období se dařilo poskytovat dostatečné množství financí.

Tab. č.13 Rozpočet EU pro rok 1978

Hlava	Rok 1978	
	Celkové výdaje	
	v mil. ECU	v %
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - garanční část	8 679,3	69,38
Strukturální fondy:	1 388,7	11,10
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - podpůrná část	325,6	2,60
Evropský regionální rozvojový fond	525,0	4,20
Evropský sociální fond	538,1	4,30
Fond soudržnosti		
Finanční nástroj pro podporu rybolovu		
Kompletace dřívějších programů		
Výzkum	266,9	2,13
Vnější vztahy	313,2	2,50
Administrativa	686,6	5,49
Předvstupní pomoc		
Ostatní (vnitřní politiky, atd.)	707,1	5,65
Celkové výdaje	12 041,8	96,26
Evropský rozvojový fond	401,0	3,21
Evropské společenství uhlí a oceli	67,3	0,54
Evropské společenství pro atomovou energii		
Konečné celkové výdaje	12 510,1	100,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf;
[25.02.2009] vlastní zpracování

Přistoupením Řecka, Španělska a Portugalska došlo k dalším problémům. Tyto země v sobě zahrnují jistý kontrast. Jsou to země s větším počtem obyvatel a rozsahem (zejména Španělsko), ale jejich ekonomická úroveň či vyspělost (zejména Řecko) nejsou tak vysoké, aby nezačaly nebezpečně zatěžovat rozpočet. Standardně můžeme říci, že se rozpočet zvyšoval meziročně okolo 2000 až 3000 milionů jednotek ECU, v roce 1986 se ovšem rozpočet zvýšil oproti roku 1985 o téměř 7 000 milionů ECU. Jedním z hlavních důvodů jsou jistě rozšíření v tomto období. V tomto období začal platit Jednotný evropský akt, což znamenalo vytvoření dalších s ním spojených fondů a následně také zvýšení výdajů EU na veřejné statky, do kterých fondy patří. V tabulce pro rok 1988 vidíme, že zemědělské výdaje, které nepatří do veřejných statků, se stále snižují a naopak strukturální fondy, které jsou jednou z hlavních složek veřejných statků se zvýšily na 15, 11 %, zejména díky SEA. Přesto se domnívám, že výdaje na veřejné statky nejsou zcela dostatečné, přihlédneme-li k důrazu, jaký byl SEA přikládán.

Tab. č.14 Rozpočet EU pro rok 1988

Hlava	Rok 1988	
	Celkové výdaje	
	v mil. ECU	v %
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - garanční část	26 395,2	62,11
Strukturální fondy:	6 419,3	15,11
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - podpůrná část	1 140,9	2,68
Evropský regionální rozvojový fond	2 979,8	7,01
Evropský sociální fond	2 298,6	5,41
Fond soudržnosti		
Finanční nástroj pro podporu rybolovu		
Kompletace dřívějších programů		
Výzkum	1 129,5	2,66
Vnější vztahy	768,1	1,81
Administrativa	1 906,1	4,49
Předvstupní pomoc		
Ostatní (vnitřní politiky, atd.)	4 403,6	10,36
Celkové výdaje	41 021,8	96,53
Evropský rozvojový fond	1 196,3	2,82
Evropské společenství uhlí a oceli	277,2	0,65
Evropské společenství pro atomovou energii		
Konečné celkové výdaje	42 495,3	100,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf;
[25.02.2009] vlastní zpracování

6. 3 Období 1988 – 1992

Pro toto období byly vymezeny zejména tyto cíle:

- podpora zaostávajících regionů;
- podpora regionů ohrožených hospodářským úpadkem;
- boj s dlouhodobou nezaměstnaností a integrace sociálně vyřazovaných skupin;
- podpora adaptability pracovní síly;
- podpora rozvoje venkovských regionů včetně modernizace zemědělství a rybolovu.

Pokračovalo se tedy v pomoci nejméně rozvinutým členským státům pomocí veřejných statků, které měly povahu strukturálních fondů. Tato snaha je v rozpočtech vidět zejména v kolonce výdajů na Evropský rozvojový fond. Po mírných poklesech v letech 1984 a 1985, začal v dalších letech velmi strmě růst. Tyto výdaje se nejvíce zvyšují v letech 1989 až 1993. Lze tedy říci, že Evropská unie se snaží naplňovat své cíle. Zda jsou tyto výdaje

dostatečné není úplně zřejmé, protože výdaje na zemědělství jsou v těchto letech stále velmi vysoké.

Toto období pokračovalo důsledky Jednotného evropského aktu, kdy se znovu navrátila důvěra ve Společenství a došlo k dalším pokrokům v postupné integraci. V souhrnné tabulce vidíme, že události, uskutečněné v tomto desetiletí se promítají i do rozpočtu EU a to zejména od roku 1993.

Tab. č.15 Rozpočet EU pro rok 1993

Hlava	Rok 1993	
	Celkové výdaje	
	v mil.ECU	v %
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - garanční část	34 935,8	52,35
Strukturální fondy:	20 478,5	30,69
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - podpůrná část	2 914,2	4,37
Evropský regionální rozvojový fond	9 545,6	14,30
Evropský sociální fond	5 382,6	8,07
Fond soudržnosti	795,0	1,19
Finanční nástroj pro podporu rybolovu		0,00
Kompletace dřívějších programů		0,00
Výzkum	2 232,5	3,35
Vnější vztahy	2 857,5	4,28
Administrativa	3 319,1	4,97
Předvstupní pomoc		0,00
Ostatní (vnitřní politiky, atd.)	960,1	1,44
Celkové výdaje	64 783,5	97,08
Evropský rozvojový fond	1 353,6	2,03
Evropské společenství uhlí a oceli	596,4	0,89
Evropské společenství pro atomovou energii		0,00
Konečné celkové výdaje	66 733,5	100,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf; [25.02.2009] vlastní zpracování

6. 4 Období 1994 - 1999

V roce 1993 vznikl Fond soudržnosti a později další fondy, sloužící k dosažení cílů daných Delorsovým balíčkem I.. Cíle z minulého období se přesunuly i do období tohoto. Navíc k nim přibyl ještě cíl pomoci při rozvoji regionů s extrémně nízkým zalidněním. Souhrnně mohu po prostudování cílů říci, že toto období se stále snaží o integraci, zejména

spolupráci mezi zemědělskou a sociální politikou a dále se snaží o zvýšení a vyrovnaní životní úrovně všech obyvatel EU.

V tabulce pro rok 1998 je vidět, že výdaje na zemědělství stále klesají, v roce 1998 zabírají okolo 50 %. Je možné konstatovat, že cíle spojené se sociální politikou se daří naplňovat. Tento fakt vidíme i například v dalších údajích a to v položce strukturální fondy, které vzrostly až na 30 %. Ostatní výdaje se vyvíjejí víceméně stejně.

Tab. č.16 Rozpočet EU pro rok 1998

Hlava	Rok 1998	
	Celkové výdaje	
	v mil. ECU	v %
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - garanční část	39 068,0	47,26
Strukturální fondy:	28 624,1	34,63
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - podpůrná část	3 521,5	4,26
Evropský regionální rozvojový fond	11 779,2	14,25
Evropský sociální fond	7 602,8	9,20
Fond soudržnosti	2 336,0	2,83
Finanční nástroj pro podporu rybolovu	407,7	0,49
Kompletace dřívějších programů		
Výzkum	2 968,7	3,59
Vnější vztahy	4 159,7	5,03
Administrativa	4 171,3	5,05
Předvstupní pomoc		
Ostatní (vnitřní politiky, atd.)	1 886,4	2,28
Celkové výdaje	80 878,2	97,85
Evropský rozvojový fond	1 595,4	1,93
Evropské společenství uhlí a oceli	184,9	0,22
Evropské společenství pro atomovou energii		
Konečné celkové výdaje	82 658,5	100,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf;
[25.02.2009] vlastní zpracování

6. 5 Období 2000 - 2006

Toto období zasahuje do finančního rámce Agenda 2000, kterým se zabýváme detailněji, ale k uzavření této analýzy integrace z pohledu rozpočtu považujeme i toto období za podstatné. Cílem tohoto období jsou další strukturální reformy, které můžeme vyjádřit následujícími cíli:

- pomoc zaostávajícím regionům;
- podpora hospodářské a sociální přeměny v regionech se strukturálními problémy;
- modernizace systémů školení a podpory zaměstnanosti.

V tomto období doznívají cíle a plány Delorsova balíčku II., což se odráží mimo jiné i ve vytvoření programu Phare, který se zabýval předvstupní pomocí a tyto výdaje můžeme v tabulce sledovat od roku 2000. Je to veřejný statek, který naplňuje cíl o co nejsnazší vstup nových zemí do Evropské unie a tedy pomáhá v procesu integrace. Domnívám se, že je to pro tuto oblast významným statkem, ale z hlediska celkové integrace patří mezi ty méně podstatné. Na začátku nového finančního rámce se již počítalo s budoucím přístupem nových zemí a ačkoliv se přesně nevědělo, kolik jich bude, došlo k reformě strukturálních fondů.

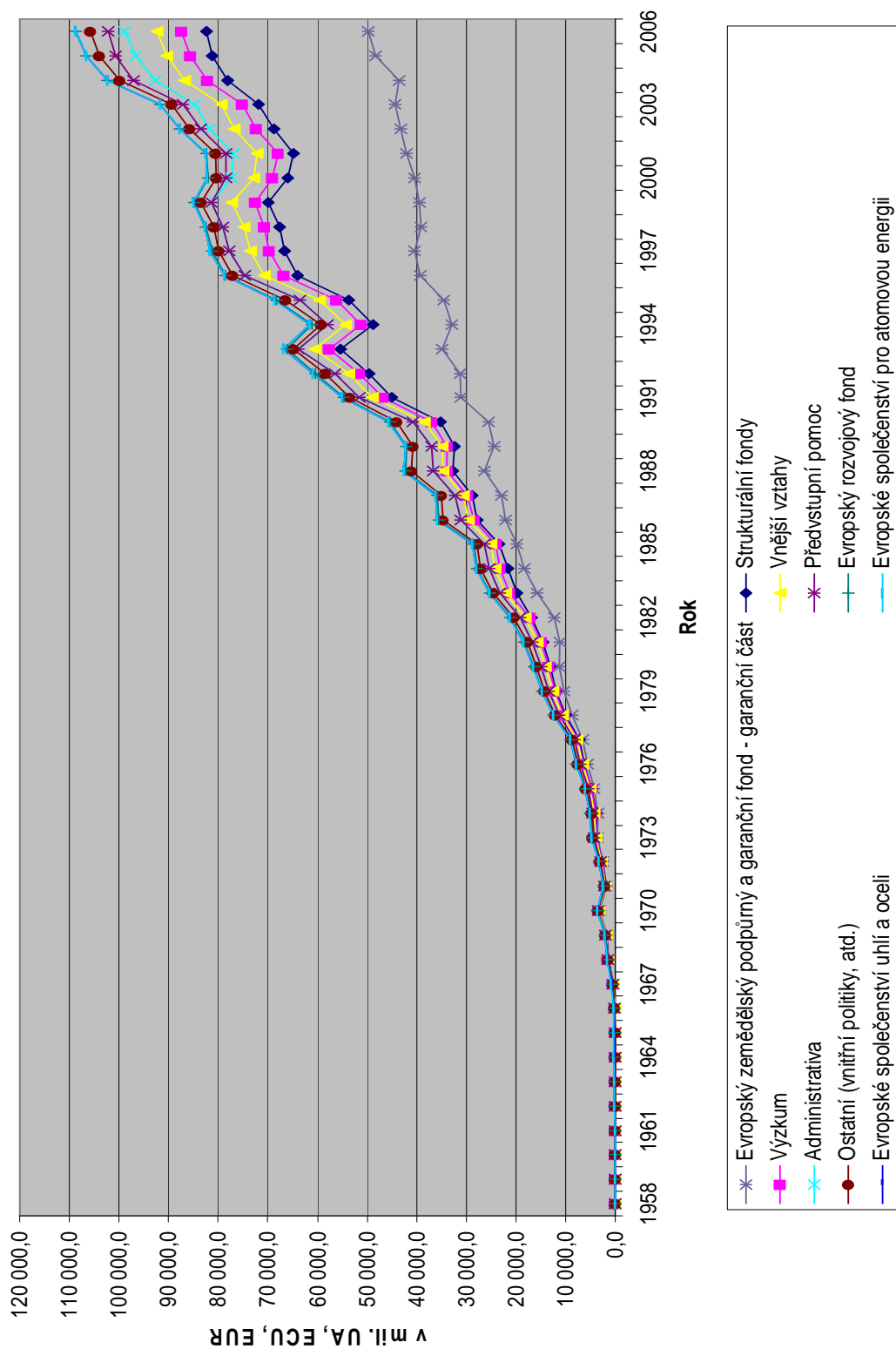
Nehledě na sociální a další cíle se výdaje na strukturální fondy nezvyšovaly. Také plánované snižování výdajů na zemědělství se v tomto období nedařilo. Procento výdajů na zemědělství je oproti roku 1998 trochu vyšší, ale dá se říci, že se nemění. Důvod těchto „nepříznivých“ údajů můžeme vysledovat v přípravě vstupu nových zemí a s tím spojených organizačních úloh. Začínají narůstat zejména veřejné statky na předvstupní pomoc. Ačkoliv je cílem postupná integrace a důraz na obyvatele, bylo v tomto období nutné, aby přístup nových zemí proběhl bez větších komplikací. V následujících letech začínají opět narůstat výdaje na strukturální fondy.

Tab. č.17 Rozpočet EU pro rok 2003

Hlava	Rok 2003	
	Celkové výdaje	
	v mil. EUR	v %
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - garanční část	44 414,3	48,42
Strukturální fondy:	27 407,1	29,88
Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond - podpůrná část	2 289,8	2,50
Evropský regionální rozvojový fond	13 081,9	14,26
Evropský sociální fond	6 341,0	6,91
Fond soudržnosti	2 195,1	2,39
Finanční nástroj pro podporu rybolovu	494,1	0,54
Kompletace dřívějších programů	1 860,8	2,03
Výzkum	3 348,0	3,65
Vnější vztahy	4 285,2	4,67
Administrativa	5 334,1	5,82
Předvstupní pomoc	2 239,6	2,44
Ostatní (vnitřní politiky, atd.)	2 349,1	2,56
Celkové výdaje	89 377,4	97,44
Evropský rozvojový fond	2 345,0	2,56
Evropské společenství uhlí a oceli		
Evropské společenství pro atomovou energii		
Konečné celkové výdaje	91 722,4	100,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf;
[25.02.2009] vlastní zpracování

Na grafu dole, který obsahuje výdaje EU od roku 1958 až do roku 2006 můžeme vidět, jak se vyvíjely poskytované veřejné statky EU podle jednotlivých rozdělení. Znovu zde můžeme vidět vývoj integrace v komplexním náhledu. Vidíme, že všechny zásadní události se do grafu zaznamenaly. Například přistoupení nových 10 zemí v roce 2004 znamenalo prudký nárůst všech výdajů. V jednotlivých obdobích, jsem se snažila vyzdvihnout potřebné veřejné statky pro dané cíle jednotlivých období a zjišťovala jsem, zda se pro tyto statky daří najít potřebné finance. Na závěr této kapitoly mohu konstatovat, že EU se dařilo poskytovat potřebné finance, které vedly a vedou k naplnění jednotlivých cílů.

Obr. č. 11 Výdaje EU pro roky 1958 - 2006

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf; [25.02.2009] vlastní zpracování

7. Analýza veřejných statků EU pro roky 2004 - 2008

V této kapitole jsou podrobně charakterizovány jednotlivé rozpočty podle veřejných statků. Je zde použita stejná metodika jako v kapitole o obecné charakteristice veřejných statků. Každou výdajovou položku jsem se snažila zařadit do jednotlivých kategorií veřejných statků podle toho, jakou povahu veřejného statku mají. Nejnáročnější byla struktura roku 2004, protože byl vyjádřen ve struktuře minulého finančního rámce. Různé veřejné statky jsou rozmístěny ve všech hlavách, i když struktura veřejných statků je velmi podobná následujícím rokům, jak ukazuje graf. To samé se opakuje ještě v roce 2005, avšak rok 2006 je již charakterizován podle nové finanční struktury, která se mi jeví jako přehlednější.

7. 1 Rok 2004

Rok, kdy jsme přistoupili do EU spolu s dalšími 9 zeměmi měl na strukturu veřejných statků významný vliv v porovnání s ostatními roky. Politika a cíle EU zůstávají stále stejné a od toho se odvíjí i vzhled následujícího grafu.

Redistribuce zabírá 65 % všech veřejných statků. Z grafu je jisté, že je to stěžejný statek, zejména také pro to, že tomuto statku také dále „slouží“ administrativa s 10 % a výzkumem s 8 %, tak, jak byly tyto statky charakterizovány výše. V tomto roce vzrostly výdaje na strukturální fondy o téměř 4 %. Běžně se tyto výdaje pohybují na úrovni kolem 30 %, v roce 2004 činily 33,69 %. Veřejné statky jako zahraniční a vnitřní politika a předvstupní pomoc jsou v porovnání s ostatními veřejnými statky téměř zanedbatelné.

Graf i s výslednou tabulkou jsem získala z analýzy rozpočtu roku 2004. Jeho podrobná analýza představuje první tabulka v této subkapitole. Je zde vidět, že jestliže jsem se snažila přizpůsobit současné finanční perspektivě, rozborů let z minulé finanční perspektivy se zdají značně nepřehledné.

Tab. č. 18 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2004

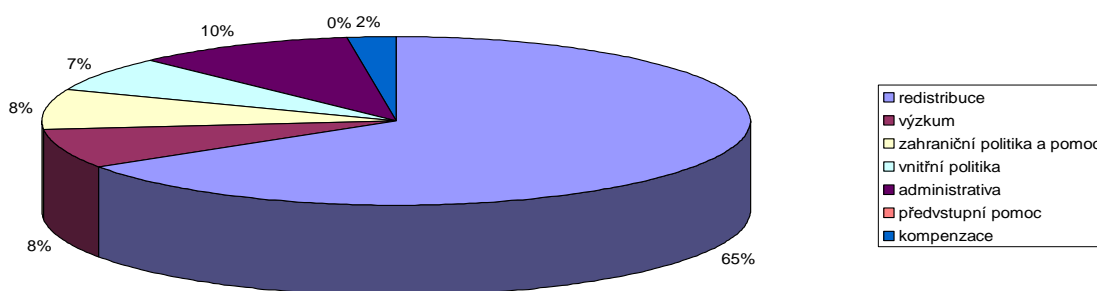
Hlava	Veřejný statek	2004 (tis. EUR)
1. Zemědělství	Zemědělské výdaje	38 545 285,00
	Rozvoj venkova a doprovodná opatření	5 488 000,00
2. Strukturální operace	Strukturální fondy	31 722 302,80
	Fond soudržnosti	2 800 000,00
3. Vnitřní politiky	Hospodářské a finanční věci	83 440,00
	Podniky, z toho:	246 720,00
	Rámcový výzkumný program	102 970,00
	Ostatní	143 750,00
	Hospodářská soutěž	800,00
	Zaměstnanost a sociální věci	169 355,10
	Zemědělství a rozvoj venkova	59 031,30
	Energie a doprava, z toho:	1 229 671,00
	Rámcový výzkumný program	222 287,00
	Ostatní	1 007 384,00
	Životní prostředí	234 186,00
	Výzkum, z toho:	2 355 130,00
	Rámcový výzkumný program	2 345 130,00
	Ostatní	10 000,00
	Informační společnost, z toho:	993 669,00
	Rámcový výzkumný program	907 309,00
	Ostatní	86 360,00
	Přímý výzkum, z toho:	336 277,00
	Rámcový výzkumný program	323 277,00
	Ostatní	13 000,00
	Vnitřní trh	10 850,00
	Regionální politika	15 000,00
	Daně a cla	43 869,00
	Vzdělávání a kultura	753 450,00
	Tisk a komunikace	59 554,40
	Zdraví a ochrana spotřebitele	121 255,00
	Prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti	478 117,00
	Vnější vztahy	12 500,00
	Obchod	1 400,00
	Rozšíření	84 900,00
	Boj proti podvodům	10 800,00
	Koordinace politiky Komise a právní poradenství	10 000,00
	Statistika	48 099,00
	Správa	30 200,00
4. Vnější vztahy	Hospodářské a finanční věci	119 638,00
	Zemědělství a rozvoj venkova	5 795,00
	Energie a doprava	1 985,00
	Životní prostředí	14 455,00
	Rybolov	200 276,60
	Daně a cla	1 743,00
	Vzdělávání a kultura	18 400,00
	Vnější vztahy	3 103 160,00
	Obchod	11 378,00
	Rozvoj států AKT a vztahy s těmito	961 627,30
	Rozšíření	19 450,00
	Humanitární pomoc	493 000,00
5. Správa		6 121 983,80
6. Rezervy		442 000,00
7. Předvstupní strategie	Zemědělství a rozvoj venkova	401 800,00
	Regionální politika (ISPA)	658 000,00
	Vzdělávání a kultura	2 500,00
	Rozšíření	1 793 900,00
8. Vyrovnávací platby		1 409 545,10

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2005_cs.pdf; [27.11.2008], vlastní zpracování

Tab. č.19 Veřejné statky v roce 2004

Veřejné statky	v tis. EUR
redistribuce	40 917 488,80
výzkum	4 698 323,00
zahraniční politika a pomoc	4 945 007,90
vnitřní politika	4 143 833,50
administrativa	6 162 183,80
předvstupní pomoc	
kompenzace	1 409 545,10
Celkem veřejné statky	62 276 382,10
Zemědělství	39 006 116,30
Rezervy	401 800,00
Celkem	101 684 298,40

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2005_cs.pdf; [27.1 1.2008], vlastní zpracování

Obr. č. 12 Rozdělení veřejných statků v roce 2004

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce vidíme, kolik procenta tvoří ve skutečných penězích. Na redistribuci bylo v roce 2004 vyhrazeno 40,9 mld. EUR, na výzkum 4,7 mld. eur, na zahraniční a vnitřní politiku 9 mld. EUR, na administrativu 6,1 mld. EUR a na kompenzace 1,4 mld. EUR.

7. 2 Rok 2005

Rok 2005 navazuje na rozpočet roku předešlého a je předposledním rokem svého finančního rámce. Proto je jeho struktura veřejných statků velmi podobná roku 2004. I zde největší část tvoří výdaje na redistribuci, je to plných 64 %. Významnou část tvoří i výzkum a administrativa. Tyto výdaje tvoří 18 %. Ostatní veřejné statky opět nejsou významné. Zahraniční a vnitřní politika tvoří dohromady 16 % a kompenzace pouze 2 %.

Vidíme, že v celkových částkách bylo na redistribuci vyčleněno 39,7 mld. EUR, na výzkum a administrativa 11,2 mld. EUR, zahraniční a vnitřní politika okolo 10 mld. EUR a na kompenzace 1,3 mld. EUR. Vidíme, že oproti roku 2004 bylo vyčleněno méně na redistribuci, ale neřekla bych, že nějak významně.

Tab.č. 20 Číselné údaje podle okruhů fin. rámce v položkách plateb za rok 2005

Hlava	Veřejný statek	2005
		(tis. EUR)
1. Zemědělství	Zemědělské výdaje	42 185 450,00
	Rozvoj venkova a doprovodná opatření	6 279 400,00
2. Strukturální operace	Strukturální fondy	30 290 527,70
	Ostatní	p.m.
	Fond soudržnosti	2 105 500,00
3. Vnitřní politiky	Hospodářské a finanční věci	78 978,10
	Podniky, z toho:	296 358,00
	Rámcový výzkumný program	130 173,00
	Ostatní	166 185,00
	Hospodářská soutěž	800,00
	Zaměstnanost a sociální věci	168 178,00
	Zemědělství a rozvoj venkova	66 955,40
	Energie a doprava, z toho:	1 234 685,80
	Rámcový výzkumný program	222 000,00
	Ostatní	1 012 685,80
	Životní prostředí	230 829,00
	Výzkum	2 478 401,30
	Informační společnost a sdělovací prostředky, z toho:	1 136 552,00
	Rámcový výzkumný program	953 202,00
	Ostatní	183 350,00
	Přímý výzkum, z toho:	347 688,50
	Rámcový výzkumný program	317 505,50
	Ostatní	30 183,00
	Vnitřní trh	11 500,00
	Regionální politika	107 880,80
	Daně a cla	52 360,00
	Vzdělávání a kultura	728 180,00
	Tisk a komunikace	65 888,90
	Zdraví a ochrana spotřebitele	123 205,80
	Prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti	533 876,20
	Vnější vztahy	10 550,00
	Obchod	1 400,00
	Rozšíření	128 130,00
	Boj proti podvodům	8 540,00
	Správní výdaje Komise	34 000,00
	Statistika	48 710,00
4. Vnější vztahy	Hospodářské a finanční věci	96 638,00
	Zemědělství a rozvoj venkova	5 920,00
	Energie a doprava	1 275,00
	Životní prostředí	16 278,00
	Rybolov	202 983,00
	Daně a cla	2 066,00
	Vzdělávání a kultura	18 700,00
	Vnější vztahy	2 989 263,60
	Obchod	11 720,00
	Rozvoj států AKT a vztahy s těmito	1 097 756,50
	Rozšíření	535 700,00
	Humanitární pomoc	497 862,50
5. Správa		6 292 367,40
6. Rezervy		446 000,00
7. Předvstupní strategie	Zemědělství a rozvoj venkova	579 000,00
	Regionální politika (ISPA)	703 750,00
	Vzdělávání a kultura	2 500,00
	Rozšíření	2 001 740,00
8. Vyrovnávací platby		1 304 989,00

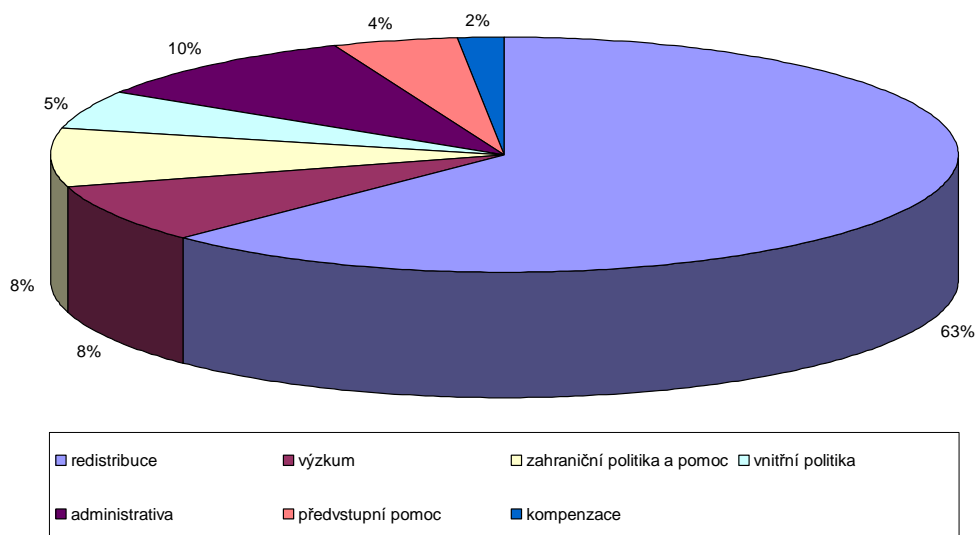
Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2006_cs.pdf; [27.11.2008], vlastní zpracování

Tab. č.21 Veřejné statky v roce 2005

Veřejné statky	v tis. EUR
redistribuce	39 717 887,50
výzkum	4 880 844,80
zahraniční politika a pomoc	5 468 012,60
vnitřní politika	4 585 527,80
administrativa	6 326 367,40
předvstupní pomoc	
kompenzace	1 304 989,00
Celkem veřejné statky	62 283 629,10
Zemědělství	42 831 405,40
Rezerva	446 000,00
Celkem	105 561 034,50

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2006_cs.pdf; [27.1 1.2008], vlastní zpracování

Obr. č. 13 Rozdělení veřejných statků v roce 2005

Obr. č. 13 Rozdělení veřejných statků v roce 2005

Zdroj: vlastní zpracování

7. 3 Rok 2006

Tento rok patří ještě do minulé finanční perspektivy, ale podařilo se mi získat údaje sestavené tak, jak by to vypadalo, kdyby tento rok patřil již do současného finančního rámce. Je to možné také proto, že je to poslední rok minulého rámce. I přesto je struktura veřejných statků téměř stejná.

Redistribuce v tomto roce tvořila 63 %, což je 40,5 mld. EUR, výzkum 8 %, tj. 5,2 mld. EUR, stejně tak zahraniční politika tvoří 8 %, což je 5,2 mld. EUR. Na vnitřní politiku bylo vyčleněno 3,4 mld. EUR, což je 5 %, na administrativu 6,6 mil. EUR 10 % a nejméně se vyčlenilo na předvstupní pomoc a kompenzace, a to 3,9 mld. EUR, což je přibližně 6 %, z čehož 4 % tvoří předvstupní pomoc. Toto procento můžeme považovat za neobvyklý růst.

Tab. č. 22 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2006

Hlava	Veřejný statek	2006
		(tis. EUR)
1a Konkurenceschopnost	Výzkum - rámcové programy	4 279 814,6
	Vyřazování z programu - přímý výzkum	34 710,5
	TES - energie a doprava	700 815,0
	Galileo - energie a doprava	0,0
	Marco Polo - energie a doprava	15 500,0
	Celoživotní vzdělávání	652 877,4
	Konkurence a inovace	228 361,5
	Program sociální politiky	124 044,8
	Customs 2013 a Fiscalis 2013	50 050,0
	Likvidace jaderných zařízení	80 200,0
	Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci	0,0
	Další opatření a programy	1 086 829,8
	Decentralizované agentury	179 649
1b Soudržnost pro růst a zaměstnanost	Strukturální fondy	25 426 940,5
	Fond soudržnosti	3 005 500,0
2. Ochrana a řízení přírodních zdrojů	Rozvoj venkova	11 021 310,8
	Evropský rybářský fond	597 147,8
	Správa rybolovu a mezinárodní dohody	289 013,0
	Life+ životní prostředí	176 386,6
	Další opatření a programy	3 058,0
	Decentralizované agentury	32 910,0
3a Svoboda, bezpečnost a právo	Solidarita a řízení migračních toků	402 540,0
	Bezpečnost a ochrana svobod	8 700,0
	Základní práva a spravedlnost	6 207,4
	Další opatření a programy	64 056,6
	Decentralizované agentury	55 640,0
3b Občanství	Programy na ochranu veřejného zdraví a spotřebitelů	79 823,9
	Kultura 2007–2013	35 820,0
	Mládež v akci	103 120,0
	Média 2007	96 530,0
	Občané pro Evropu	25 504,0
	Nástroj rychlé reakce a připravenosti na mimořádně závažné události	15 200,0
	Opatření v oblasti komunikace	71 415,0
	Evropský fond solidarity	14 798,6
	Další opatření a programy	120 080,0
	Decentralizované agentury	63 400,0
4 Evropská unie jako globální partner	Předstupní nástroj (IPA)	2 856 875,9
	Nástroj pro evropské sousedství a partnerství (ENPI)	1 198 738,4
	Nástroj pro rozvojovou spolupráci (DCI)	2 193 047,5
	Nástroj pro průmyslově vyspělé země	16 671,0
	Demokracie a lidská práva - vnější vztahy	149 992,0
	Nástroj pro jadernou bezpečnost	1 514,9
	Nástroj stability	134 306,0
	Humanitární pomoc	704 043,0
	Makroekonomická pomoc	66 568,0
	Společná zahraniční a bezpečnostní politika (CFSP)	61 778,0
	Záruky ES za úvěrové operace	229 000,0
	Rezerva na mimořádnou pomoc	229 000,0
	Další opatření a programy	232 306,8
	Decentralizované agentury	19 450,0
5 Administrativa		6 604 078,4
6 Kompenzace/vyrovnávací platby		1 073 500,3

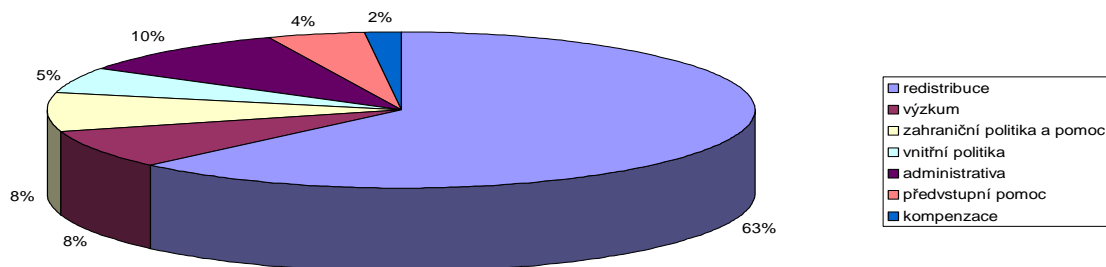
Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2007_2_cs.pdf; [27.11.2008], vlastní zpracování

Tab. č.23 Veřejné statky v roce 2006

Veřejné statky	v tis. EUR
redistribuce	40 552 266,7
výzkum	5 195 764,0
zahraniční politika a pomoc	5 236 415,6
vnitřní politika	3 399 924,1
administrativa	6 604 078,4
předvstupní pomoc	2 856 875,9
kompenzace	1 073 500,3
Celkem veřejné statky	64 918 825,0
Výdaje související s trhem a přímé platby	42 459 644,0
Rezervy	
Celkem výdaje za rok 2008	107 378 469,0

Zdroj:

http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2007_2_cs.pdf; [27.11.2008], vlastní zpracování

Obr. č. 14 Rozdělení veřejných statků v roce 2006

Zdroj: vlastní zpracování

7. 4 Rok 2007

Tento rok zahajuje novou finanční perspektivu, která trvá do současnosti. Objevuje se zde sociální pohled v tom, že předvstupní pomoc zůstává na 4 % a redistribuce vzrostla na 68 %.

Tab. č. 24 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2007

Hlava	Veřejný statek	2007
		(tis. EUR)
1a Konkurenceschopnost	Výzkum - rámcové programy	4 025 910,0
	Vyřazování z programu - přímý výzkum	33 841,0
	TES - energie a doprava	375 917,0
	Galileo - energie a doprava	100 000,0
	Marco Polo - energie a doprava	20 225,0
	Celoživotní vzdělávání	838 972,0
	Konkurence a inovace	365 333,0
	Program sociální politiky	136 630,0
	Customs 2013 a Fiscalis 2013	61 379,0
	Likvidace jaderných zařízení	155 000,0
	Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci	p.m.
	Další opatření a programy	740 133,5
	Decentralizované agentury	217 824
1b Soudržnost pro růst a zaměstnanost	Strukturální fondy	32 843 348,0
	Fond soudržnosti	4 946 917,8
2. Ochrana a řízení přírodních zdrojů	Rozvoj venkova	10 897 551,0
	Evropský rybářský fond	838 212,2
	Správa rybolovu a mezinárodní dohody	302 095,0
	Life+ životní prostředí	207 220,0
	Další opatření a programy	1 875,8
	Decentralizované agentury	33 950,0
3a Svoboda, bezpečnost a právo	Solidarita a řízení migračních toků	228 650,0
	Bezpečnost a ochrana svobod	36 646,0
	Základní práva a spravedlnost	41 154,0
	Další opatření a programy	80 400,0
	Decentralizované agentury	86 833,0
3b Občanství	Programy na ochranu veřejného zdraví a spotřebitelů	79 092,2
	Kultura 2007–2013	41 831,0
	Mládež v akci	123 009,0
	Média 2007	96 323,0
	Občané pro Evropu	26 154,0
	Nástroj rychlé reakce a připravenosti na mimořádně závažné události	19 680,0
	Opatření v oblasti komunikace	78 600,0
	Evropský fond solidarity	p.m.
	Další opatření a programy	155 713,0
	Decentralizované agentury	83 500,0
4 Evropská unie jako globální partner	Předvstupní nástroj (IPA)	2 575 636,1
	Nástroj pro evropské sousedství a partnerství (ENPI)	1 064 578,4
	Nástroj pro rozvojovou spolupráci (DCI)	2 063 964,8
	Nástroj pro průmyslově vyspělé země	19 500,0
	Demokracie a lidská práva - vnější vztahy	180 533,3
	Nástroj pro jadernou bezpečnost	1 268,0
	Nástroj stability	131 318,6
	Humanitární pomoc	732 160,0
	Makroekonomická pomoc	78 694,0
	Společná zahraniční a bezpečnostní politika (CFSP)	120 435,0
	Záruky ES za úvěrové operace	200 000,0
	Rezerva na mimořádnou pomoc	p.m.
	Další opatření a programy	164 958,0
	Decentralizované agentury	19 700,0
5 Administrativa		6 942 264,0
6 Kompenzace/vyrovnávací platby		444 646,0

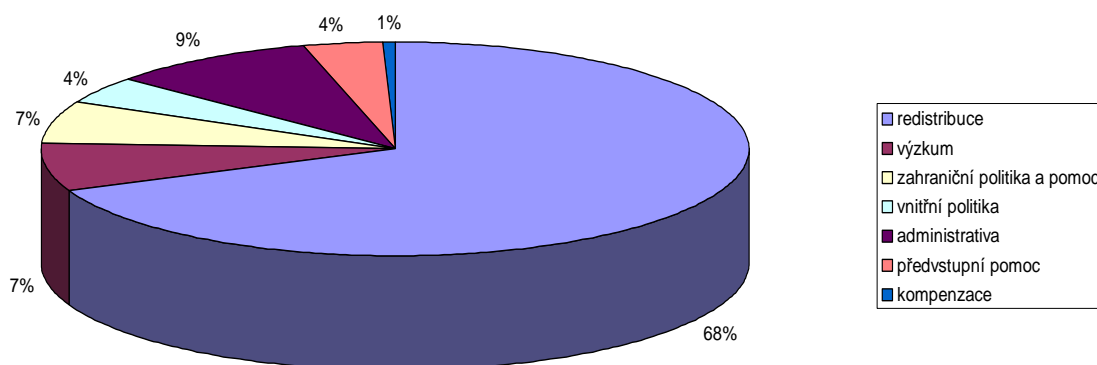
Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2007_2_cs.pdf; [27.11.2008], vlastní zpracování

Tab. č.25 Veřejné statky v roce 2007

Veřejné statky	v tis. EUR
redistribuce	50 071 169,8
výzkum	5 264 056,0
zahraniční politika a pomoc	4 777 110,1
vnitřní politika	2 984 693,7
administrativa	6 942 264,0
předvstupní pomoc	2 575 636,1
kompenzace	444 646,0
Celkem veřejné statky	73 059 575,7
Zemědělství	42 035 641,8
Rezervy	
Celkem výdaje za rok 2008	115 095 217,5

Zdroj:

http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2007_2_cs.pdf;[27.11.2008], vlastní zpracování

Obr. č. 15 Rozdělení veřejných statků v roce 2007

Zdroj: vlastní zpracování

To znamená 50,1 mld. EUR na redistribuci a 2,6 mld. EUR na předvstupní pomoc. Dále bylo vynaloženo 5,3 mld. EUR na výzkum, tj. 7 %, 4,8 mld. EUR na zahraniční politiku a 3 mld. EUR na vnitřní politiku, to dohromady tvoří 11 %. Významnou částku také tvoří administrativa, tj. 7 mld. EUR (9 %).

7. 5 Rok 2008

Posledním analyzovaným rokem je rok 2008. V tomto roce byla podepsána Lisabonská smlouva. To může mít vliv i na strukturu veřejných statků. Po analýze grafu a tabulky veřejných statků je možné konstatovat, že Lisabonská smlouva pomáhá k dodržení a hlavně dosažení stanovených cílů. To je patrné zejména na tom, že klesají výdaje na zemědělství a to až na 31,4 % a rostou „prosociální“ výdaje, kterými jsou zejména veřejné statky.

Redistribuce zůstává na vysokých 68 %, což je přibližně 52,9 mld. EUR, vysoká zůstává i administrativa s 9 % (7,3 mld. EUR) a výzkum s 10 % (7,7 mld. EUR) a relativně vysoké jsou i podíly na vnitřní a zahraniční politiku se 4 a 7 % (8,5 mld. EUR). Na předvstupní pomoc zůstávají 4 %, což je přibližně 2,9 mld. EUR

Tab. č. 26 Číselné údaje podle okruhů finančního rámce v položkách plateb za rok 2008

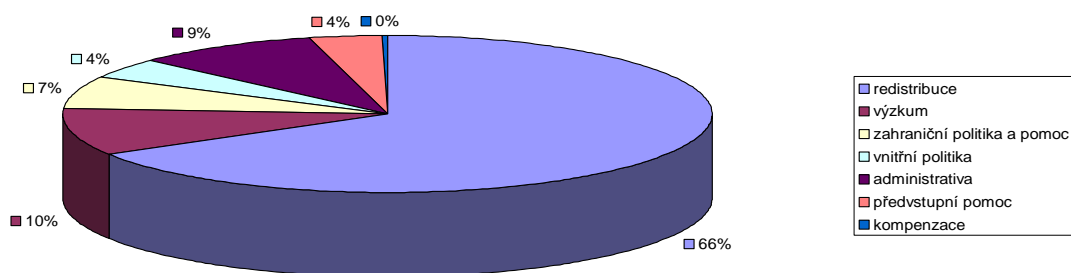
Hlava	Veřejný statek	2008
		(tis. EUR)
1a Konkurenceschopnost	Výzkum - rámcové programy	6 188 283,0
	Vyřazování z programu - přímý výzkum	37 092,0
	TES - energie a doprava	709 712,0
	Galileo - energie a doprava	300 000,0
	Marco Polo - energie a doprava	30 278,0
	Celoživotní vzdělávání a Erasmus Mondus	1 005 830,0
	Konkurence a inovace	455 369,0
	Program sociální politiky	154 300,0
	Customs 2013 a Fiscalis 2013	53 132,0
	Likvidace jaderných zařízení	150 000,0
	Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci	p.m.
	Další opatření a programy	416 524,0
	Decentralizované agentury	272 119
1b Soudržnost pro růst a zaměstnanost	Strukturální fondy	33 823 233,0
	Fond soudržnosti	6 728 332,0
2. Ochrana a řízení přírodních zdrojů	Rozvoj venkova	11 382 880,0
	Evropský rybářský fond	450 822,7
	Správa rybolovu a mezinárodní dohody	303 523,0
	Life+ životní prostředí	155 650,0
	Další opatření a programy	19 131,0
	Decentralizované agentury	39 712,0
3a Svoboda, bezpečnost a právo	Solidarita a řízení migračních toků	247 590,0
	Bezpečnost a ochrana svobod	51 550,0
	Základní práva a spravedlnost	65 436,0
	Další opatření a programy	43 520,0
	Decentralizované agentury	125 100,0
3b Občanství	Programy na ochranu veřejného zdraví a spotřebitelů	74 500,0
	Kultura 2007–2013	54 870,0
	Mládež v akci	119 581,0
	Média 2007	102 386,0
	Občané pro Evropu	28 754,0
	Finanční nástroj pro civilní ochranu	20 100,0
	Opatření v oblasti komunikace	84 750,0
	Evropský fond solidarity	p.m.
	Další opatření a programy	120 711,7
	Decentralizované agentury	102 600,0
4 Evropská unie jako globální partner	Předvstupní nástroj (IPA)	2 934 413,4
	Nástroj pro evropské sousedství a partnerství (ENPI)	1 199 513,0
	Nástroj pro rozvojovou spolupráci (DCI)	2 036 372,0
	Nástroj pro průmyslově vyspělé země	20 300,0
	Demokracie a lidská práva - vnější vztahy	172 789,0
	Nástroj pro jadernou bezpečnost	78 268,0
	Nástroj stability	113 525,0
	Humanitární pomoc	754 271,0
	Makroekonomická pomoc	112 000,0
	Společná zahraniční a bezpečnostní politika (CFSP)	179 720,0
	Rezerva na mimořádnou pomoc	239 218,0
	Další opatření a programy	231 470,0
	Decentralizované agentury	40 869,0
5 Administrativa		7 284 420,2
6 Kompenzace/vyrovnávací platby		206 636,3

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2008_cs.pdf; [27.11.2008], vlastní zpracování

Tab. č.27 Veřejné statky v roce 2008

Veřejné statky	v tis. EUR
redistribuce	52 903 283,7
výzkum	7 686 574,0
zahraniční politika a pomoc	5 178 315,0
vnitřní politika	3 327 513,7
administrativa	7 284 420,2
předvstupní pomoc	2 934 413,4
kompence	206 636,3
Celkem veřejné statky	79 521 156,3
Zemědělství	40 825 600,5
Rezervy	9 650 459,4
Celkem výdaje za rok 2008	129 997 216,2

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2008_cs.pdf; [27.1 1.2008], vlastní zpracování

Obr. č. 16 Rozdělení veřejných statků v roce 2008

Zdroj: vlastní zpracování

8. Finanční perspektiva 2007 – 2013 a porovnání s předchozí perspektivou

V této části mé práce jsou detailněji analyzovány výdaje Evropské unie, které jsou členěny podle poslední finanční perspektivy 2007 – 2013, která je ale v mnoha věcech podobná i té předcházející a informace zde uvedené jsou porovnávány a předchozí perspektivou 2000 – 2006 tam, kde je to možné.

Finanční rámec pro roky 2007 – 2013 byl přijat 17. května 2006, kdy Evropský parlament, Rada Evropské unie a Evropská komise podepsala meziinstitucionální smlouvu týkající se rozpočtové disciplíny a platné finanční předpisy. Za hlavní tři priority tohoto rámce můžeme označit:

- upravit jednotný trh tak, aby napomáhal udržitelnému růstu a restrukturalizoval ekonomické, sociální a životní politiky k úspěšnému konci. Snaží se o konkurenceschopnost, soudružnost, ochranu a správu přírodních zdrojů;
- snaží se podporovat evropské občanství pomocí sloučení oblastí svobody, soudnictví a bezpečnosti. Dále se snaží umožnit větší přístup k základním veřejným statkům a službám;
- snaží se o to, aby Evropa vystupovala jako globální hráč. Mezi cíle této role patří působení na regionální politiku, podpora trvalého rozvoje a podporuje civilní a strategickou bezpečnost.

Nyní bude charakterizován vývoj jednotlivých hlav v současné finanční perspektivě. Všechny procentní údaje jsem získala z následujících tabulek či grafů.

Tab. č. 28 Finanční rámec 2007 – 2013 (v mil. EUR)

Výdaje na veřejné statky podle hlav	Rok							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem 2007-2013
1. Udržitelný růst	54 405	57 275	59 700	61 782	63 614	66 604	69 621	433 001
1a Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	8 918	10 386	11 272	12 388	12 987	14 203	15 433	85 587
1b Soudržnost pro růst a zaměstnanost	45 487	46 889	48 428	49 394	50 627	52 401	54 188	347 414
2. Ochrana a řízení přírodních zdrojů (bez výdajů souvisejících s trhem a přímé platby)	12 592	12 583	12 573	12 580	12 574	12 570	12 568	88 040
3. Občanství, svoboda, bezpečnost a právo	1 273	1 362	1 523	1 693	1 889	2 105	2 376	12 221
4. EU jako globální partner	6 578	7 002	7 440	7 893	8 430	8 997	9 595	55 935
5. Administrativa	7 039	7 380	7 699	8 008	8 334	8 670	9 095	56 225
6. Kompenzace	445	207	210					862
Celkem výdaje na veřejné statky	82 332	85 809	89 145	91 956	94 841	98 946	103 255	646 284
Výdaje související s trhem a přímé platby	45 759	46 217	46 679	47 146	47 617	48 093	48 574	330 085
Celkem výdaje	128 091	132 026	135 824	139 102	142 458	147 039	151 829	976 369

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2008_cs.pdf,

[27.11.2008], vlastní zpracování

Tab. č. 29 Finanční rámec 2007 – 2013 (v %)

Výdaje na veřejné statky podle hlav	Rok							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem 2007-2013
1. Udržitelný růst	42,47	43,38	43,95	44,41	44,65	45,30	45,85	44,35
1a Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	6,96	7,87	8,30	8,91	9,12	9,66	10,16	8,77
1b Soudržnost pro růst a zaměstnanost	35,51	35,51	35,65	35,51	35,54	35,64	35,69	35,58
2. Ochrana a řízení přírodních zdrojů (bez výdajů souvisejících s trhem a přímé platby)	9,83	9,53	9,26	9,04	8,83	8,55	8,28	9,02
3. Občanství, svoboda, bezpečnost a právo	0,99	1,03	1,12	1,22	1,33	1,43	1,56	1,25
4. EU jako globální partner	5,14	5,30	5,48	5,67	5,92	6,12	6,32	5,73
5. Administrativa	5,50	5,59	5,67	5,76	5,85	5,90	5,99	5,76
6. Kompenzace	0,35	0,16	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
Celkem výdaje na veřejné statky	64,28	64,99	65,63	66,11	66,57	67,29	68,01	66,19
Výdaje související s trhem a přímé platby	35,72	35,01	34,37	33,89	33,43	32,71	31,99	33,81
Celkem výdaje	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

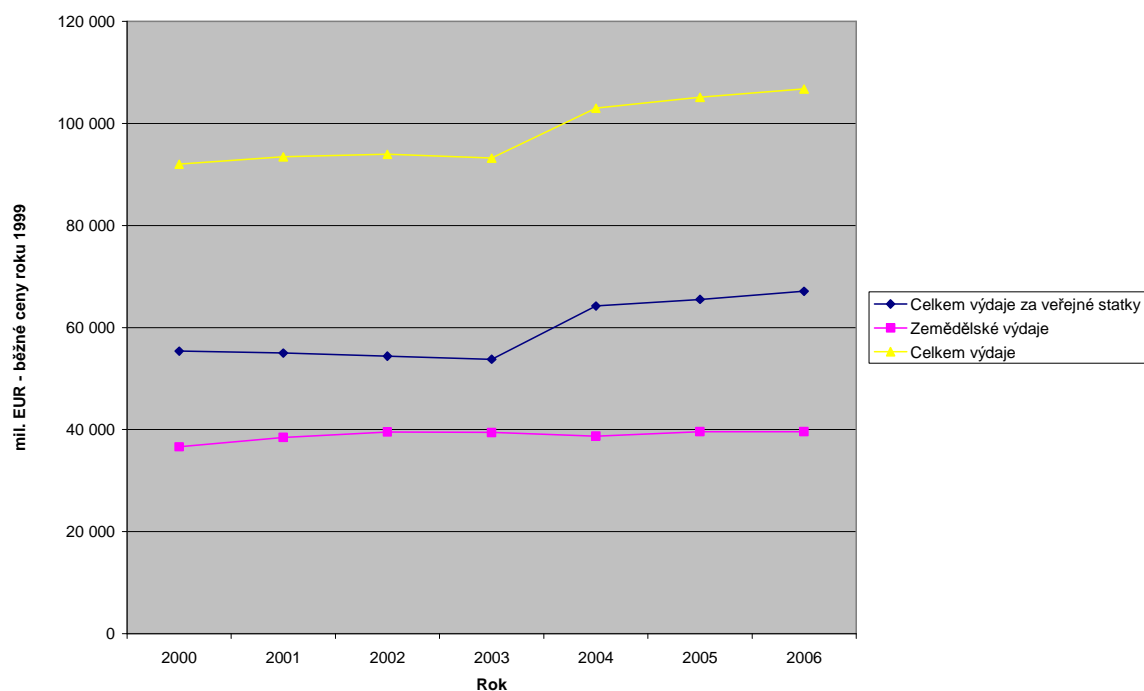
Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2008_cs.pdf,

[27.11.2008], vlastní zpracování

Tab. č. 30 Finanční rámec 2000 – 2006 (v %)

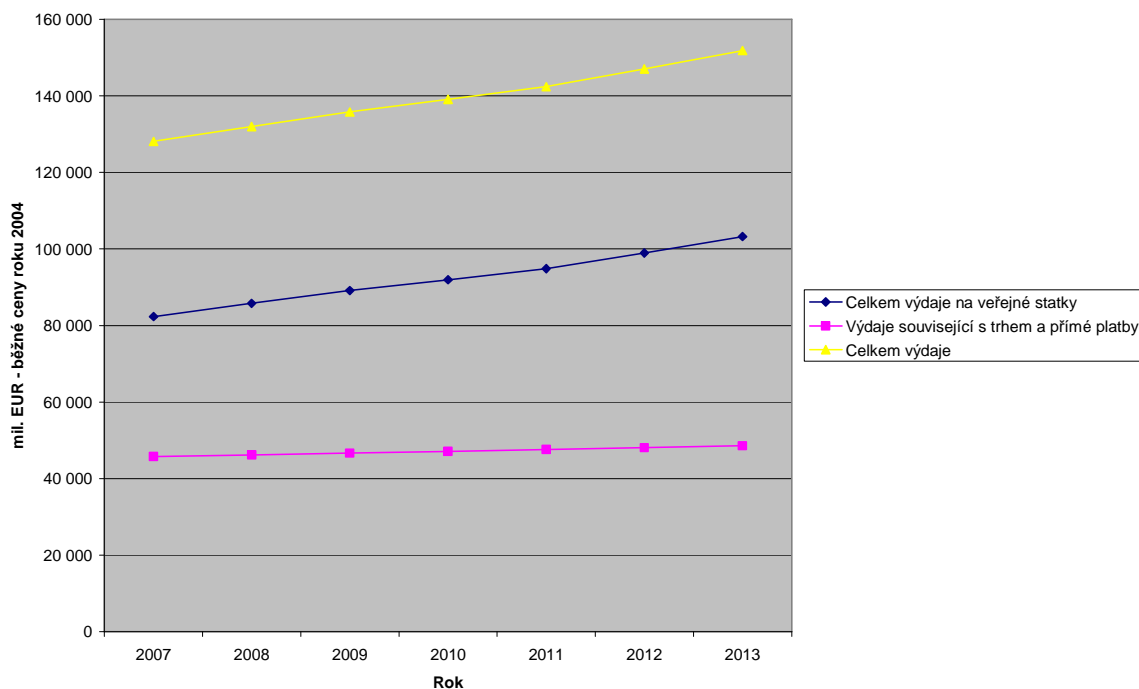
Výdaje na veřejné statky podle hlav	Rok							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Celkem 2000-2006
1. Zemědělství - rozvoj venkova a doprovodná opatření	4,67	4,62	4,61	4,66	5,75	5,78	5,80	5,16
2. Strukturální operace	34,82	33,65	32,85	32,49	34,63	34,72	35,54	34,15
3. Vnitřní politiky	6,44	6,46	6,55	6,72	7,65	7,70	7,69	7,06
4. Vnější vztahy	4,94	4,88	4,86	4,91	4,46	4,38	4,32	4,66
5. Správa	4,96	4,92	5,00	5,15	5,25	5,29	5,35	5,14
6. Rezervy	0,98	0,96	0,69	0,43	0,39	0,38	0,37	0,59
7. Předstupní strategie	3,39	3,34	3,32	3,35	3,03	2,97	2,92	3,18
8. Vyrovnávací platby	0,00	0,00	0,00	0,00	1,24	1,12	0,88	0,49
Celkem výdaje za veřejné statky	60,21	58,83	57,88	57,70	62,39	62,33	62,89	60,43
Zemědělské výdaje	39,79	41,17	42,12	42,30	37,61	37,67	37,11	39,57
Celkem výdaje	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [27.11.2008], vlastní zpracování

Obr. č. 17 Finanční perspektiva 2000 - 2006

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. č. 18 Finanční perspektiva 2000 - 2006

Zdroj: vlastní zpracování

8. 1 Hlava 1: udržitelný růst

Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost

Tato část hlavy v sobě obsahuje základní cíle EU a podpora konkurenční schopnosti je celkově klíčový strategický cíl EU. Tento cíl se odráží v Lisabonské strategii a týká se růstu hospodářské úrovně a má za cíl zvyšovat možnosti práce. Rozhodnutí EU podpořit konkurenceschopnost růstu a zaměstnanosti vyčerpá z rozpočtu 85,6 mld. EUR v běžných cenách, tj. okolo 8,8 % z celkového rozpočtu EU. Další velkou oblastí výdajů jsou dopravní sítě a sítě s energiemi, celoživotní vzdělávání (vzdělání a výchova) a konkurenceschopnost a inovační programy. Činnosti přispívající k cílům konkurenceschopnosti, trvale udržitelného růstu a zaměstnanosti jsou uskutečňovány v těchto oblastech: vnitřní trh, statistické analýzy, boj proti podvodům, daňový systém a celní unie.

Soudružnost pro růst a zaměstnanost

Politika soudržnosti EU se zaměřuje na zesilování ekonomické a sociální soudržnosti a tento cíl se snaží udržet při neustálém zvětšování Unie. To činí zejména proto, aby neohrozila trvale udržitelný rozvoj. Je koncipována tak, aby již neexistovaly rozdíly mezi úrovněmi rozvoje různých regionů a členských států a zaostalost nejméně zvýhodněných oblastí a ostrovů, včetně venkovských oblastí. Kohezní pomoc je implementována Komisí a členskými státy pod společným řízením. Tato pomoc je míněna spíše jako doplněk než náhrada strukturálních výdajů členských států. Kohezní fond se za poslední dobu podrobil rozsáhlému rozvoji. Zatímco Evropský sociální fond a Evropský regionální rozvojový fond byly založeny v roce 1958 a 1975. Jednotný evropský akt položil v roce 1986 základy pro skutečnou politiku soudružnosti. Jedním z cílů politiky bylo vyrovnání účinků dokončení vnitřního trhu v případě nejméně rozvinutých členských států. Zatímco rozpočet pro soudržnost činil 17 % prvního sedmiletého finančního rámce, pro současný finanční rámec 2007 – 2013 činí koheze 347,4 mld. EUR (včetně 0,8 milionu EUR pro technickou pomoc), což je v běžných cenách okolo 36 % z celkového rozpočtu. Výdaje na redistribuci se neustále zvyšují. Tedy pro současný finanční rámec je naplánovaná vyšší částka pro tuto problematiku než bylo v předešlém rámci 2000 – 2006.

8. 2 Hlava 2: ochrana přírodních zdrojů a správné hospodaření s nimi

EU má velkou politickou odpovědnost v oblastech zemědělského a venkovského rozvoje, rybaření a životního prostředí. EU naplánovala, že ochrana přírodních zdrojů a správné hospodaření s nimi v letech 2007 – 2013 přijde na 416, 5 mld. EUR (80 mld. EUR po odečtení přímých plateb), což je okolo 43 % (9 % po odečtení přímých plateb) z celkového rozpočtu. Finance jsou vynakládány zejména na zemědělství, rozvoj venkova, projekty týkající se životního prostředí, rybaření a veterinární a rostlinolékařské aktivity s tím, že je vidět, že velké množství financí jde do zemědělství. Avšak procentuelně je na problematiku zemědělství plánovaná nižší částka než tomu bylo v minulé předešlé perspektivě.

Financování venkovského rozvoje má podobu spolufinancování. Ačkoliv jsou cíle určeny na úrovni EU, je zde spousta možností pro členské státy a regiony, aby si samy navrhly svůj program tak, aby správně odrážel vhodnou rovnováhu. Co se týče rybaření, činnosti Evropského fondu rybaření jsou uskutečňovány hlavně členskými státy v rámci společné politiky.

8. 3 Hlava 3: Občanství, svoboda, bezpečnost a právo

Svoboda, bezpečnost a právo

Ochrana života, svobody a majetku občanů je jedním z hlavních cílů EU. Tato hlava se týká všech bezpečnostních opatření a akcí a je za ně plně odpovědná. Včetně správy vnějších hranic unie, oblasti rozvoje společného azylu, spolupráce mezi soudními orgány a soudními úřady za účelem ochrany a boje proti terorismu a kriminalitě, ohledu na základní práva a celosvětovému přístupu k tématu drog. Celková částka v tomto finančním rámci je 7,6 mld. EUR.

Občanství

Evropská unie v současnosti investuje okolo 0,5 % ze svého rozpočtu na činnosti podporující aktivní občanství, zdraví a ochranu spotřebitele, programy starající se o evropskou kulturu a rozmanitost a nástroje pro nouzové situace pro zvýšení výkonnosti a účinnosti civilní ochrany. Finanční pomoc pro občanství má většinou podobu grantů poskytovaných na základě žádostí nebo na základě zadávání veřejných zakázek, které závisí na specifických potřebách. Všeobecně jsou programy řízeny centrálně Komisí, ale mohou být také zmocněny vnější orgány. Celková částka pro tento rámec je 4,7 mld. EUR.

8. 4 Hlava 4: Evropská unie jako globální partner

Evropská unie je založena na hodnotách svobody, demokracie, respektu lidských práv a základních svobod a právních norem. Evropská unie vymezila okolo 5,8 % z celkového stropu finančního rámce 2007 – 2013 na vnější projekty svých politik, což představuje celkovou částku 55,9 mld. EUR pro tuto perspektivu. Tyto peníze jsou použity především na tyto oblasti:

- podpora kandidátských zemí a západních balkánských oblastí na jejich cestě k přistoupení do EU;
- poskytovat bezpečí, prosperitu a stabilitu v našem sousedství;
- celosvětově podporovat lidská práva a demokracii;
- podporovat ekonomickou a rozvojovou pomoc;
- odpovídat za „globální výzvy“ (boj proti HIV/AIDS a klimatickým změnám);
- odpovídat za nestability a krize;
- poskytovat humanitární pomoc a makro finanční podporu.

Na vnější vztahy bylo v perspektivě 2000 – 2006 vyčleněno na vnější politiku 32,1 mld. EUR, což představuje 4,66 %. Vzhledem k množství členů je to relativně stejný nebo trochu vyšší objem peněz, jako v současné perspektivě.

8. 5 Hlava 5: administrativa

Výdaje na administrativu pro všechny instituce jsou vyčísleny na 5,8 % z celkového rozpočtu, zahrnují výdaje na aktivní personál i na personál ve výslužbě, budovy, kanceláře, vybavení, nábytek, mise nebo konference a náklady na další schůzky. Celková částka pro tento rámec je 56,2 mld. EUR.

8. 6 Hlava 6: Kompenzace/ vyrovnávací platby

Kompenzace jsou dočasné a obsahují určité kompenzační částky spojené s rozšiřováním Unie. Kompenzace stanovené v přístupových smlouvách zajišťují, že nové členské země udrží pozitivní rozpočtovou rovnováhu po dobu tří let po vstupu. Pro Bulharsko (resp. Rumunsko) jsou stanovené fixní vyrovnávací platby ve výši 130 milionů EUR pro rok 2007 (resp. 315 milionů EUR), 64 milionů EUR pro rok 2008 (resp. 143 milionů EUR) a 65 milionů EUR pro rok 2009 (resp. 145 milionů EUR), což celkově tvoří 862 milionů EUR pro roky 2007 – 2009. Bulharsko ani Rumunsko nebudou již od roku 2010 dostávat žádné vyrovnávací platby a 10 zemí, které přistoupily roku 2004, a které dostávaly kompenzace v období 2004 – 2006 nedostávají žádné vyrovnávací platby od roku 2007. V minulém finančním rámci bylo na tyto výdaje vymezeno 25,2 mld. EUR. Je vidět, že výdaje na tyto politiky se snižují. [6]

8. 7 Porovnání současné a předešlé finanční perspektivy

V tabulkách a zejména na grafech, které jsou uvedeny na začátku této kapitoly, můžeme vidět, jak se veřejné statky a přímé platby vyvíjely v minulé a současné finanční perspektivě. Pro současnou i minulou perspektivu je uvedena tabulka i v relativních údajích. Vidíme, že výdaje do zemědělství se v první perspektivě udržovaly pod nebo na hranici 40 mld. EUR. V dalším rámci tuto hranici překročily, ale z tabulky relativních údajů vidíme, že finance na tyto výdaje klesají. Zda se, že pokles je pouze v malých procentech, ale jestliže si uvědomíme, že tyto výdaje obsahovaly na začátku 80. let téměř 80 % všech výdajů, můžeme hovořit o velké změně.

Veřejné statky se na rozdíl od zemědělství zvyšují, zejména pak v roce 2004. Udělat konkrétní a přesnou komparaci veřejných statků v jednotlivých perspektivách je velmi obtížné, protože jednotlivé položky se v perspektivách liší, ale zkusím zde nastínit hlavní rozdíly perspektiv. Již podle analýzy jednotlivých let byl evidentní nárůst redistribuce, který se potvrdil i v této komparaci. Ačkoliv v předešlé perspektivě činila redistribuce podle tabulky č. 30 významných 39 %, v současné perspektivě je to podle tabulky č. 29 dokonce 45 %. Kategorie vnitřní politika a výzkum se z tabulek velmi obtížně analyzuje,

zejména díky současné perspektivě, která v první výdajové hlavě obsahuje oba tyto veřejné statky současně. Ale opět z kapitoly číslo 5 lze usuzovat, že tyto výdaje budou zabírat větší procento v současné perspektivě než v té minulé. I zahraniční politika zaznamenala nárůst, ačkoliv z analýzy jednotlivých let tento výsledek nevyplýval. V analýze 2000 – 2006 bylo vynaloženo z financí EU na tento veřejný statek 4,6 % a v současné perspektivě 5,7 %. Zbývající veřejné statky, tj. administrativa a kompenzace/vyrovnávací platby nezaznamenaly žádný velký rozdíl, ačkoliv například právě předvstupní pomoc by se podle proklamovaných cílů měla výrazněji zvyšovat. Zajímavý rozdíl je vidět ve výdajích na zemědělství, kde se skutečně projevuje několikrát zmiňovaný pokles. V tomto případě je to snížení z téměř 40 % na necelých 34 %. Z komparace lze usuzovat, že nedochází k prudkým změnám, ale vývoj EU má plynulou tendenci.

8. 8 Zhodnocení analýzy finančního rámce

Domnívám se, že výdaje EU jsou pro rok 2007 – 2013 mnohem lépe organizovány. Už přímo z názvu často jasně vyplývá, na co daná hlava slouží. Z analýzy také vyplývá, že EU se skutečně snaží naplňovat stanovené cíle v této perspektivě. Nejvýraznějším aspektem je to, že se Evropská unie snaží sjednotit životní úroveň všech svých členů. Domnívám se, že Evropská unie má tuto prioritu za strategický cíl, po jehož naplnění může snadněji dosáhnout dalších cílů, jako je například udržitelný růst nebo spokojenější a bohatší život jejích občanů. Evropská unie se snaží působit jako globální hráč.

9. Porovnání výdajů na zemědělství a veřejné statky

9. 1 Zemědělství

Zemědělství nebo také přímé platby do zemědělství jsem do veřejných statků nezahrnula, protože nesplňují podmínku nerivalitní spotřeby a nevyloučitelnosti. Tyto výdaje směřují k zemědělcům. Navíc tyto dávky byly až do roku 2003 vázány na konkrétní produkty. Od tohoto roku je zaveden systém jednotné platby, kdy nezáleží na produktu, čímž by přímé platby mohly splnit podmínku nerivalitní spotřeby, ale podmínka nevyloučitelnosti zde stále zůstává. Jsem také občan EU, ale protože nic nepěstuji, žádné podobné dávky nedostávám. To by se mi například v případě výdajů na třetí rozpočtovou hlavu nestalo. Výdaje na bezpečnost jsou použity pro všechny. Tyto výdaje měly na začátku Společenství velký význam, v určitých letech tvořily tyto výdaje i přes 80 %. V současnosti se význam zemědělství omezuje a objem výdajů na tuto politiku je klesající.

Tab. č.30 Podíl výdajů na zemědělství na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Zemědělství	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů	38,36	40,58	39,54	36,52	31,40
v tis. EUR	39 006 116,30	42 831 405,40	42 459 644,00	42 035 641,80	40 825 600,50

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

Tento trend vidíme i na údajích z analyzovaných letech. V roce 2008 klesly výdaje do zemědělství dokonce až na 30 %. Vidíme zde trend, který je vidět i v Lisabonské dohodě, kde je kladen větší důraz na občany jako celek a na jejich sociální situaci.

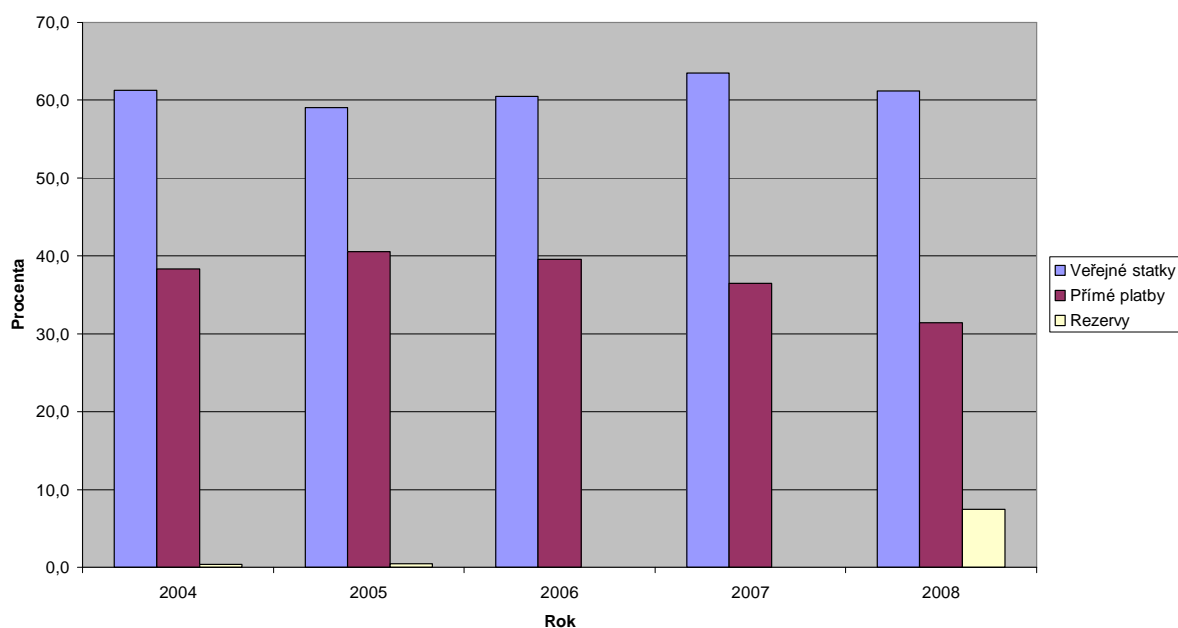
9. 2 Veřejné statky

Oproti tomu logicky rostou výdaje na veřejné statky. Tento trend můžeme očekávat i v následujících letech. V současnosti obsahují veřejné statky okolo 60 % výdajů.

Tab. č.31 Podíl výdajů na veřejné statky na celkových výdajích EU v letech 2004 – 2008

Veřejné statky celkem	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
v % z celkových výdajů	61,24	59,00	60,46	63,48	61,17
v tis. EUR	62 276 382,10	62 283 629,10	64 918 825,00	73 059 575,70	79 521 156,30

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2000_2006/tables_publication_en.pdf, [31.03.2009], vlastní zpracování

Obr. č. 19 Souhrnná analýza poskytovaných veřejných statků 2004 - 2008

Zdroj: vlastní zpracování

Na grafu je velmi dobře vidět současný trend, který bude v budoucnu ovlivňovat i Lisabonská dohoda. Je zřejmé, že výdaje do zemědělství se budou lépe zvažovat tak, aby byly co nejefektivněji využity a zbylé kapacity mohly lépe posloužit ke splnění sociálních cílů. Tento fakt vede v konečném důsledku k poklesu výdajů na zemědělství a k růstu výdajů na veřejné statky.

10. Závěr a celkové zhodnocení práce

Cílem této práce bylo analyzovat rozpočet EU z hlediska struktury poskytovaných veřejných statků tak, jak se vyvíjely v historii Evropské unie. Nejprve byly vymezeny veřejné statky a poté rozpočet EU, pomocí něhož byly tyto statky zařazeny do jednotlivých kategorií podle charakteru do rozpočtu a analyzovány. Rozpočet však slouží zejména k naplňování cílů Evropské unie. Nejdůležitější cíle jsou dosažení jednoty evropských národů, zajištění vyváženého a trvalého hospodářského pokroku, jednotné vystupování na mezinárodní politické scéně, posílení ochrany práv a zájmů občanů členských států a prohloubení spolupráce v oblasti justice a vnitra. To jsou obecné cíle, na kterých Evropská unie vznikala, existuje a snaží se budovat svoji budoucnost.

Z páté kapitoly této práce je možné získat závěr, že největší procento veřejných statků zabírá redistribuce s přibližně 40 % všech výdajů EU. Zvyšuje se i význam výzkumu, který dosahuje již téměř 6 % a představuje podporu pro redistribuci. Vnitřní a vnější politiky se pohybují na nízkých pozicích do 5 %. Vzrůst nebo pokles výdajů na administrativu není veliký. Jsou to výdaje, které existovat musí a v současnosti tvoří okolo 6 % všech výdajů.

Ačkoliv se na začátku teoretické i praktické části o vývoji integrace zdálo, že Evropské unii bude hlavním pomocníkem k dosažení cílů redistribuce, tedy určitá forma veřejných statků, z práce lze usuzovat, že od roku 1965 začaly na síle nabírat přímé platby, zejména v podobě zemědělství. Tyto výdaje již v roce 1968 zaujímaly přes 77 % a jejich objem se dlouho držel na své vysoké úrovni. Až v 80. letech můžeme zaznamenat jejich trvalejší pokles. V současné době tvoří tyto výdaje okolo 30 %. Vidíme tedy, že význam přímých plateb ustupuje, ale stále je to velmi vysoké procento, které z veřejných statků dosahuje jedině redistribuce. I přes tuto skutečnost je možné vyvodit, že veřejné statky se stávají hlavním prostředkem k dosažení stanovených cílů současnosti, které vyčteme například z analýzy současné finanční perspektivy.

Z práce lze říci, že Evropská unie se snaží o jasnější a průhlednější organizaci, ale i o jasné a srozumitelné cíle. Tím nejdůležitějším je podle mě sjednocení Evropské unie, zejména z hlediska životní úrovně jednotlivých zemí EU a její neustálé zvyšování. Z mé práce

vyplývá, že cílem evropské unie je vysoká konkurenceschopnost na mezinárodním poli a působení jako rovnocenný globální partner. Dále lze usuzovat, že veřejné statky mají v současnosti velký vliv na činnosti Evropské unie, i když tomu tak vždy nebylo. Myslím si však, že bez centrální pomoci, nemůže tak velké společenství, jako je EU, existovat a pravděpodobně to není jenom můj názor, protože i z práce plyne, že Evropská unie bude stále více financí vkládat právě do veřejných statků. Myslím si, že to bude zejména do různých strukturálních fondů, sloužících zejména ke zvýšení životní úrovně. Toho lze dokázat například zvýšením pracovních míst, zlepšením dopravní infrastruktury nebo celkově zlepšením života v různých regionech. Dále si myslím, že hlavním výdajovým tématem bude výzkum a vzdělání všeobecně, protože bez vzdělaných lidí nemůže žádná země prosperovat, natož Evropská unie.

Zpracováním této práce završuji své studium na vysoké škole a diplomová práce je ukázkou toho, co jsem se za tu dobu naučila. Ačkoliv jsem se toho o veřejných statcích, Evropské unii, ale i o financích dozvěděla během svého studia mnoho, během zpracovávání své diplomové práce jsem získala ucelenější pohled na problematiku poskytování veřejných statků, ale i na organizaci Evropské unie. Zpracování této práce pro mě mělo velký přínos a doufám, že poskytne cenné informace i pro ty, kteří si moji práci přečtou.

Použitá literatura

- [1] BRIGID LAFFAN. *The Finances of the European Union*. St. Martins Press, Inc., 1997. 293 pgs. ISBN 0-312-17294-X.
- [2] JIŘÍČEK, P. Jednotlivé části týkající se historie, současnosti a perspektivy strukturálních fondů. *Strukturální fondy EU – historie, současnost a perspektivy*. [online] 2006 [cit. 2009-02-26] Dostupné z WWW: http://kvf.vse.cz/storage/1168941773_sb_jiricek.pdf
- [3] BusinessInfo.cz Oficiální portál pro podnikání a export. *Vysvětlení dílčích termínů a popis organizací*. [online] 2009 [cit. 2009-02-26] Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/>
- [4] Aktivní evropský občan. *Vysvětlení dílčích termínů a popis organizací*. [online] 2009 [cit. 2009-02-26] Dostupné z WWW: <http://www.cpkp.cz/evropskyobcan/>
- [5] Zavedení eura v České republice. *Jednotný evropský akt*. [online] 2009 [cit. 2009-02-26] Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz>
- [6] Finanční perspektiva 2007 - 2013. *European Union Public Finance - 4th Edition (2008)*. [online] 2009 [cit. 2009-03-09] Dostupné z WWW: <http://europa.eu>
- [7] KONIG, P. LACINA, L. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. 374 s. ISBN 80-7179-846-0.
- [8] HOŘEJŠÍ, B., aj. *Mikroekonomie*. 4., rozšířené vyd. Praha: Management Press, 2006. 573 s. ISBN 80-7261-150-X.
- [9] MUSGRAVE, A. R. MUSGRAVEOVÁ, P.B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 581s. ISBN 80-85603-76-4
- [10] PEKOVÁ, J. *Veřejná správa a finance*. 1.vyd. Praha : Codex, 1998. 302 s. 80-85963-85-X
- [11] Výdaje EU. *European Union Public Finance - 4th Edition (2008)*. [online] 2009 [cit. 2009-03-09] Dostupné z WWW: www.europa.eu
- [12] SYNEK, M a kol. *Manažerská ekonomika*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. 466 s. ISBN 80-247-0515-X.

Seznam příloh

Příloha A. Rozpočtová procedura

Příloha B. Výdaje za rok 1958 – 2006

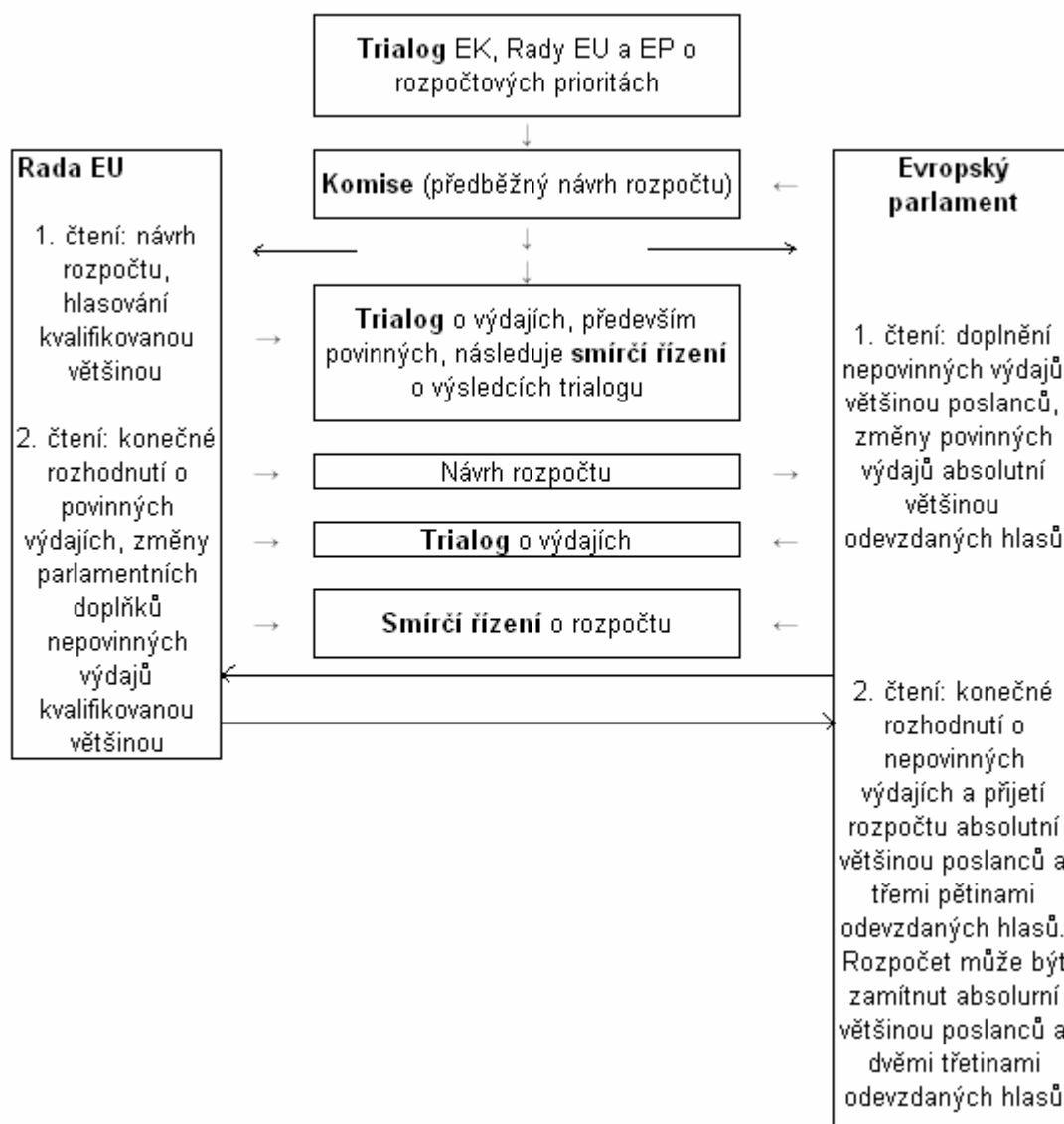
Příloha A. Rozpočtová procedura

Příprava rozpočtu Evropské unie je jednou z nejdůležitější činností Evropské unie. Podílejí se na ní všechny unijní instituce, avšak, jak již bylo napsáno v teoretické části, pouze dvě z nich mají právo schválit rozpočet nebo ho popřípadě upravovat. Těmito dvěma institucemi jsou Rada EU a Evropský parlament. Mezi těmito dvěma institucemi vládne už od minulosti rozepře o tom, která z institucí má větší vliv. Roku 1970 dostal Parlament od Rady právo společně rozpočet přijímat. O pět let později mohl Parlament navíc provádět finální úpravy nepovinných výdajů a právo rozpočet jako celek zamítnout. V průběhu následujících let došlo k několika závažným krizím mezi těmito dvěma institucemi, které vyplývaly z rozdílného pohledu na rozpočet. Tyto krize nakonec vyvrcholily v rozpočtové reformy, které vznikaly, aby usnadnily schvalovací proceduru.

Podle finančního nařízení Rady EU musí parlament EU, Rada EU, Evropský soudní dvůr, Účetní dvůr, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Ombudsman a Evropský úřad pro dohled nad ochranou dat podat do 1. července Evropské komisi a rozpočtovým autoritám odhad svých příjmů a výdajů. To samé musí zaslat i Komise. Do 1. září pak musí Komise předložit Radě svůj předběžný návrh rozpočtu, který je sestaven jako souhrn příjmů a výdajů pro Evropskou unii jako celek. Také je stanoveno, jak má Komise při sestavování rozpočtu postupovat (díky miziinstitucionální dohodě). Komise by měla:

- být schopna využít přiděly pro udržení vztahu mezi přiděly na závazky a přiděly na platby;
- vytvářet prostor pro nové pilotní projekty nebo přípravné činnosti a měla by být schopna pokračovat ve víceletých programech, v případě, že bude možné zajistit tzv. základní právní akt;
- být schopna zajistit, aby změny výdajů oproti loňskému roku nepřesahovaly omezení daná rozpočtovou disciplínou.
- Pro provádění rozpočtu je potřebné přijmout základní právní akt (basic act) ve formě sekundárního právního aktu (nařízení, směrnice nebo rozhodnutí). Tato

legislativa je základním pravidlem pro činnost Unie a provádění výdajů rozpočtu. Výjimku z povinnosti podléhat základnímu právnímu aktu má financování činností, na které má pravomoc EU.

Obr. č. 2 Rozpočtová procedura

Zdroj: [7]; vlastní zpracování

V Amsterodamské smlouvě je přesně uveden postup schvalování rozpočtu EU, který je schématicky uveden na obrázku výše. Já jej nyní popíši verbálně. Potom co Komise předloží návrh rozpočtu, začíná schvalovací procedura, kterou provádí Rada EU a Evropský parlament. Jestliže se chce Rada odchýlit od tohoto předběžného návrhu,

konzultuje tento návrh s Komisí. Jestliže chce změnit povinné výdaje, vede o nich smírčí řízení s Parlamentu.

1. čtení

Díky prvnímu čtení se z předběžného rozpočtu stává návrh rozpočtu, který Rada přijímá kvalifikovanou většinou. Do 5. října jej předkládá Evropskému parlamentu. K němu může většinou hlasů svých poslanců přidat nepovinné výdaje návrhu rozpočtu na které je každý rok stanovena maximální sazby navýšení. Po projednání s Výborem pro hospodářskou politiku Komise určí maximální sazbu podle podstatných kritérií, kterými jsou vývoj objemu HND v EU, průměrné změny rozpočtu členských států a vývoj životních nákladů během předchozího rozpočtového roku. Jestliže Evropský parlament, Rada nebo Komise nesouhlasí s touto maximální sazbou, může Rada EU a Evropský parlament stanovit sazbu novou. V takovém případě rozhoduje Rada EU pomocí kvalifikované většiny a Evropský parlament většinou hlasů svých poslanců a třípětinovou většinou odevzdaných hlasů.

Rozpočet poslanci EP doplňují o nepovinné výdaje. Jestliže Evropský parlament nedosáhne s Radou shody během předešlého smírčího jednání, mohou většinou odevzdaných hlasů Radě navrhnout také změny povinných výdajů. Jestliže ale Parlament do 45 dnů rozpočet přijme nebo nenabídne změny či dodatky návrhu, je rozpočet přijat s konečnou platností. Přijme-li Parlament doplňky či změny, vrací se takto upravený návrh zpět do Rady. Nezmění-li Rada v patnáctidenní lhůtě od předložení návrhu rozpočtu žádný z doplňků přijatých Evropským parlamentem nebo přijme-li jeho návrhy změn, rozpočet se má za schválený s definitivní platností.

2. čtení

Před tímto čtením vede Rada s Parlamentem opět smírčí řízení. Platí zde, že velikost povinných výdajů už parlament ovlivnit nemůže. Jediné, co je v jeho pravomoci je zamítnout celý rozpočet. Jakýkoliv doplněk v nepovinných výdajích, který byl přijat Parlamentem může být Radou pomocí kvalifikované většiny změněn, jestliže jej projedná s Komisí. V případě změny povinných výdajů, které byly navrženy Parlamentem, záleží na tom zda tyto změny zvyšují celkovou velikost rozpočtu nebo ne. Pokud ne, potom pouze

kvalifikovaná většina v Radě může tyto změny zamítnout. Pokud se jedná o změnu výše rozpočtu, může být tato změna Radou přijata jen v případě odsouhlasení kvalifikované většiny. Kolem 22. listopadu, když se při druhém čtení v Radě změny přijaly nebo nepřijaly, přechází rozpočet do Parlamentu k jeho druhému čtení. Ten již nemůže změnit povinné výdaje, ale do 15 dnů od podání návrhu může doplnit nebo zamítnout většinou hlasů svých členů a třípětinovou většinou odevzdaných hlasů změny doplňků nepovinných výdajů přijatých radou a schválit rozpočet. Jestliže se však v této lhůtě Parlament nijak nevyjádří, považuje se rozpočet za schválený. Také po skončení řízení v EP prohlásí jeho předseda rozpočet za schválený a rozhodovací proces je ukončen. Parlament však může také ze závažných důvodů rozpočet zamítnout a požadovat návrh nového rozpočtu. Kromě sestavení rozpočtu výdajů, je stejně podstatné určit, jak budou vypadat příjmy rozpočtu daného roku. Tyto příjmy získáme, jestliže od naplánovaných výdajů odečteme přebytek předchozího roku a další složky, které můžeme označit jako ostatní.

Jestliže není do nového roku rozpočet schválen, vše funguje podle tzv. provizorního rozpočtu. Schvalování výdajů v tomto případě vychází z finančního nařízení Rady EU a řídí se zvláštními pravidly.

Jestliže nastanou během rozpočtového roku neodvratné, výjimečné nebo neočekávané události, je možné schválený rozpočet upravit. V tom případě vzniká opravný nebo dodatkový rozpočet. Rozdíl mezi nimi je ten, že v případě dodatkového rozpočtu se celkový objem výdajů může zvýšit, popř. se zavádí nové výdaje, aniž dojde k růstu objemu celkových výdajů rozpočtu, ale u opravného rozpočtu se nemění velikost celkového objemu výdajů rozpočtu, případně mění strukturu výdajů nebo snižuje jejich velikost, popř. mění velikost příjmů. Změny rozpočtu mají většinou podobu obou těchto variant. Schválení těchto dalších rozpočtu probíhá pomocí stejné schvalovací procedury jako u běžného rozpočtu.

[7]

Příloha B. Výdaje za rok 1958 – 2006

V této části přílohy je uvedená podrobná analýza jednotlivých rozpočtů od roku 1958 až do roku 2006. Analyzovala jsem je podle stejných kritérií, která jsou uvedena v kapitole číslo šest. Z této analýzy jsem vycházela při porovnávání s cíly v jednotlivých obdobích, rozdělených v teoretické části s tím, jak se tyto cíle povedlo naplnit.

Tab. č. 32 Vývoj rozpočtu od roku 1958 do roku 2006

Hlas	Rok															
	EU-6															
	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971		
Evropský zemědělský rozpočet/agrační fond-garantní část																
Strukturální fondy																
Evropský zemědělský rozpočet/agrační fond-podpora část				86	113	46	72	46	221	811	585	708	954	1180		
Evropský regionální rozvojový fond											340	51,3	584	61,5		
Evropský sociální fond																
Fond soudržnosti											245	19,5	37,0	55,5		
Frační nástrj rozpočtových zdrojů																
Kompletní dělení rozpočtu																
Výzkum											734	59,2	634	64,9		
Vnější vztahy									09	08	10	10	14	04		
Administrativa	7,3	18,1	21,2	254	302	352	396	433	509	537	947	1043	1153	1378		
Představní práce																
Čistí (vnitřní politiky, ad.)									06	05	06	09	16	1304		
Čistí výdaje	7,3	18,1	21,2	340	415	398	468	766	1252	4761	14879	19048	33552	2207,1		
Evropský rozvojový fond			34	158	533	653	834	1067	1083	1046	1065	1150	1456	1544		
Evropské společnosti uhlí a oceli	703	21,8	28,2	208	223	226	291	357	310	37,7	324	45,7	45,6	49,8		
Evropské společnosti pro atomovou energii	3,7	8,5	5,8	69	548	847	1001	1200	1292	1295						
Konečné celkové výdaje	81,3	48,4	58,6	77,5	171,9	212,4	259,4	339,0	393,7	747,9	1626,8	2055,5	3576,4	2411,3		
															chybavazání	

Heslo	EU-9												EU-10	
	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984		
Evropský zemědělský rozpočet/agrační fond-garantní část	3614,4	3459,8	4327,7	5636,7	6587,1	8679,3	10387,1	11291,9	11063,7	12259,8	15765,8	18330,4		
Strukturální fondy	239,1	281,8	375,3	623,8	685,5	1388,7	1515,5	1883,5	3566,8	4570,1	4081,3	3220,0		
Evropský zemědělský rozpočet/agrační fond-podpora částe	10,8	37,8	76,7	112,1	113,0	325,6	286,5	314,6	539,9	650,8	474,3	586,6		
Evropský regionální rozvojový fond			150,0	300,0	400,0	525,0	699,0	733,4	2406,5	2905,4	2306,6	1412,5		
Evropský sociální fond	248,3	244,0	148,6	211,7	172,5	538,1	530,0	700,5	620,4	1013,9	1199,4	1211,9		
Fond soudržnosti														
Frační růstový rozpočetový														
Kompletní dřívější program														
Výzkum	70,1	110,3	115,9	127,2	180,8	266,9	267,6	384,2	311,6	437,3	1345,5	1660,0		
Vnější vztahy	63,3	38,5	250,9	202,8	194,1	313,2	443,7	603,9	738,4	891,2	901,3	986,5		
Administrativa	245,3	306,2	364,0	430,7	501,6	686,6	775,6	829,9	941,8	1048,2	1108,2	1212,9		
Předsutupní pomoc														
Časní (vnitřní politiky, ad)	233,0	309,8	333,1	541,6	588,8	707,1	831,2	988,9	1103,7	1263,0	1283,9	1681,6		
Časní (vnitřní politiky, ad)	450,2	482,4	581,6	752,8	873,9	1204,8	1422,7	1585,3	1772,0	2048,6	2450,0	2710,4		
Časní (vnitřní politiky, ad)	157,8	172,0	208,5	248,6	244,7	401,0	465,3	481,9	663,7	647,2	788,8	703,0		
Evropský rozvojový fond	40,5	58,0	76,0	84,2	95,5	67,3	87,5	115,6	139,7	184,0	207,7	252,2		
Evropské společenské uhlí aocí														
Evropské společenské výrobní programy														
Konečné celkové výdaje	4703,5	5066,4	6101,4	7895,6	9076,1	12510,1	14773,5	16454,8	18529,4	21300,8	25432,5	28059,6		
													důležitosti	

Hlas	Dobův balíček 1												Dobův balíček		
	EU-10	EU-12											1994	1995	1996
		1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993						
Evropský zemědělský rozpočet/agrarční fond- agrarční část	19 727,8	22 118,1	22 950,1	26 395,2	24 401,4	31 103,2	31 254,5	34 955,8	32 952,8	34 400,4	39 324,2				
Strukturální fondy	3 702,9	5 664,7	5 889,6	6 419,3	7 945,1	9 591,4	13 971,0	18 378,3	20 478,5	15 872,1	19 223,3	24 624,1			
Evropský zemědělský rozpočet/agrarční fond- rozpočtová část	685,5	771,2	789,5	1 140,9	1 349,0	1 825,3	2 055,4	2 857,9	2 914,2	2 476,5	2 539,6	3 303,3			
Evropský regionální rozvojový fond	16 100,0	24 657,7	2 500,1	2 979,8	3 900,0	4 554,1	6 306,8	8 564,8	9 545,6	6 331,2	8 373,6	10 610,3			
Evropský sociální fond	1 407,4	2 466,8	2 510,0	2 238,6	2 676,1	3 212,0	4 030,0	4 321,1	5 332,6	4 354,4	4 546,9	6 031,6			
Fond soudržnosti									7 950	8 516	16 993,3	18 722			
Financování rozvoje pro regionální rozvoj										3 950	2 431	4 216			
Kompletní dvířecí programy															
Výzkum	6 77,9	7 54	9 844	1 129,5	1 577,5	1 790,3	1 706,3	1 903,2	2 232,5	2 480,8	2 477,9	2 887			
Vědecké výzkumy	9 33,8	10 57,3	8 89,2	7 88,1	10 44,3	1 430,6	2 209,6	2 140,6	2 857,5	3 055,2	3 406,2	3 850			
Administrativní	1 304,8	1 533,9	1 686,9	1 906,1	2 088,8	2 332,9	2 618,7	2 877,6	3 319,1	3 541,7	3 870,3	4 011,1			
Předstoupí peníze															
Ostatní (vnitřní politiky, ad.)	1 490,1	3 526,0	2 807,8	4 403,6	3 779,0	3 313,1	1 901,8	1 955,9	9 801	1 370,5	3 079,3	2 390			
Celkové výdaje	27 867,3	34 675,4	35 088,0	41 021,8	40 757,1	44 062,9	53 510,6	58 480,1	64 783,5	59 273,1	66 547,4	77 032,1			
Evropský rozvojový fond	6 880	8 46,7	8 87,9	1 196,3	1 297,1	1 256,5	1 191,3	1 941,7	1 336	1 889,9	1 738,1	1 588			
Evropské společnosti uhlí a oceli	2 67,9	2 93,1	3 38,9	2 77,2	2 29,9	2 88,6	3 14,3	4 12,2	5 56,4	4 24,0	2 97,5	253			
Evropské společnosti pro atomovou energii															
Konečné celkové výdaje	28 833,2	35 820,2	36 234,8	42 495,3	42 284,1	45 608,0	55 016,2	60 844,0	66 733,5	61 557,0	68 603,0	78 792			
													dybavzaní	dybavzaní	

Hlava	Agenda 2000									
	Dělostavbařek 2									
	EU - 15									
	EU - 25									
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Evropský zemědělský/početný/agrační fond- garantní část	40 423,0	39 068,0	39 468,6	40 437,3	42 131,2	43 178,0	44 414,3	43 612,0	48 346,8	49 825,9
Strukturální fondy:	26 265,1	28 624,1	30 377,4	25 524,3	22 618,8	25 597,7	27 407,1	34 498,7	32 843,2	32 575,2
Evropský zemědělský/početný/agrační fond- podpůrná část	3 580,0	3 521,5	3 774,0	1 390,7	1 343,1	1 553,9	2 289,8	2 742,9	2 943,3	3 206,1
Evropský regionální rozvojový fond	11 521,4	11 779,2	14 006,5	2 571,4	8 496,7	10 199,4	13 081,9	16 070,1	15 512,3	14 825,1
Evropský sociální fond	6 143,4	7 602,8	7 245,8	2 340,0	4 222,4	6 646,7	6 341,0	7 160,8	8 639,8	8 826,4
Fond soudržnosti	2 323,0	2 336,0	2 731,7	1 682,0	1 983,4	3 148,0	2 195,1	2 775,9	2 085,5	3 001,1
Finanční nástroj pro podporu rybnou	486,9	407,7	571,9	335,3	201,1	317,3	494,1	517,7	471,3	475,4
Kompletace dřívějších programů				14 638,0	4 372,6	2 076,0	1 860,8	2 824,8	594,3	162,2
Výzkum	2 981,6	2 968,7	2 629,2	3 151,2	3 141,0	3 596,5	3 348,0	4 135,1	4 376,6	4 963,0
Vnější vztahy	3 822,6	4 159,7	4 729,5	3 725,8	4 242,9	4 349,5	4 285,2	4 532,6	4 860,2	5 020,7
Administrativa	4 195,5	4 171,3	4 111,4	4 494,4	4 835,8	5 048,2	5 334,1	5 847,7	6 109,6	6 540,0
Přístupní pomoc				1 164,0	1 406,0	1 723,5	2 239,6	4 391,9	4 196,5	3 308,6
Ostatní (vnitřní politiky, atd.)	2 111,3	1 866,4	2 175,6	1 961,9	2 182,0	2 272,5	2 349,1	2 916,1	3 266,7	3 555,3
Celkové výdaje	79 819,1	80 878,2	83 491,7	80 448,9	80 557,7	85 765,9	89 377,4	99 934,1	103 999,6	105 808,7
Evropský rozvojový fond	1 382,3	1 595,4	1 352,3	1 640,4	1 779,5	1 922,1	2 345,0	2 464,2	2 544,2	2 826,2
Evropské společenství uhlí a oceli	459,8	184,9	184,6	135,0	189,6	130,8				
Evropské společenství pro atomovou energii										
Konečné celkové výdaje	81 661,2	82 668,5	85 028,6	82 224,3	82 526,8	87 818,8	91 722,4	102 398,3	106 543,8	108 634,9
		dobyvzaní	dobyvzaní		dobyvzaní	dobyvzaní		dobyvzaní		dobyvzaní

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/fin_report_07_en.pdf; vlastní zpracování